

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

SUOMEN KANSAINVÄLINEN SOTILAALLINEN YHTEISTYÖ SUOMALAISESSA LEHDISTÖSSÄ VUONNA 2013

Tutkielma

Kapteeniluutnantti

Jouko Korkala

Esiupseerikurssi 66

Merisotalinja

Huhtikuu 2014

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Esiupseerikurssi 66	Linja Merisotalinja
Tekijä Kapteeniluutnantti Jouko KORKALA	
Tutkielman nimi SUOMEN KANSAINVÄLINEN SOTILAALLINEN YHTEISTYÖ SUOMALAISESSA LEHDISTÖSSÄ VUONNA 2013	
Oppiaine johon työ liittyy Strategia	Säilytyspaikka MPKK:n kurssikirjasto
Aika Huhtikuu 2014	Tekstisivuja 42 Liitesivuja 6
TIIVISTELMÄ <p>Tutkimuksessa tarkastellaan suomalaisessa lehdistössä käytävää keskustelua Suomen kansainvälisestä sotilaallisesta yhteistyöstä ja esitetään millaisia teemoja keskustelussa on havaittavissa.</p> <p>Tutkimuksen empiirinen aineisto koostui Aamulehden, Helsingin Sanomien, Iltalehden, Iltä-Sanomien ja Turun Sanomien sotilasyhteistyötä käsittelevistä kirjoituksista. Tarkastelu ajanjakso oli vuosi 2013 ja tutkimusmenetelmänä käytettiin sisällönanalyysiä.</p> <p>Tutkituista lehdistä Helsingin Sanomissa käytiin laajinta keskustelua aiheesta. Muiden tutkittujen lehtien jutut perustuivat lähinnä uutistoimistojen ja muiden lehtien uutisten uutisointiin. Helsingin Sanomissa oli myös valtaosa aiheeseen liittyvistä pääkirjoituksista ja kolumneista.</p> <p>Keskustelussa nousi esiin kuusi pääteemaa: Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, Suomen puolustusratkaisu, Pohjoismainen puolustusyhteistyö, Ruotsi, Venäjä ja Nato. Esiintyneitä pääteemoja verrattiin valtion virallisiin tavoitteisiin. Tutkimus osoitti, että lehdistö seurasi valtion virallisia linjauksia kohtuullisen tarkasti. Joissain teemoissa, kuten Pohjoismaisessa puolustusyhteistyössä oli kuitenkin havaittavissa joitain eriäväisyyksiä hallituksen linjausten ja lehdistön esittämien tendenssien välillä.</p> <p>Venäjäns vaikutus keskusteluun oli merkittävä. Tästä esimerkkinä Venäjän harjoituslennot keväällä 2013 lähellä Ruotsin rajaa, mikä kiihdytti Ruotsin puolustuspoliittista keskustelua, heijastuen myös Suomeen. Tässäkin tapauksessa keskustelu kääntyi nopeasti Natoon ja sen kannatukseen Suomessa ja Ruotsissa.</p> <p>Huolimatta oletuksesta, että kansainvälistä sotilaallista yhteistyöstä koskeva keskustelu kiertää tietyn tyyppistä kehää, on sen seuraaminen perusteltua. Argumenttina tälle on, että jo yksittäiset teot keskeisiltä toimijoilta Itämeren alueella voivat siirtää keskustelun uudelle tasolle. Tämä oli nähtävissä myös tässä tutkimuksessa.</p>	
AVAINSANAT <p>Sotilasyhteistyö, puolustusyhteistyö, puolustusliitto, Nato, Nordefco, puolustus- ja turvallisuuspolitiikka</p>	

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuksen taustaa	1
1.2 Tutkimuksen tarkoitus, tutkimuskysymykset ja tutkimuksen rakenne	4
1.3 Tutkimusmenetelmä – Sisällönanalyysi	5
1.4 Tutkimusaineisto ja rajaukset	8
2. SUOMEN KANSAINVÄLINEN SOTILAALLINEN YHTEISTYÖ	10
2.1 Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka.....	10
2.2 Suomen puolustusratkaisu	13
2.3 Euroopan unionin yhteinen turvallisuuspolitiikka.....	15
2.4 Pohjoismainen puolustusyhteistoiminta – Nordefco	17
2.5 Pohjois-Atlantin sotilasliitto (Nato)	19
3. SOTILASYHTEISTYÖTÄ KOSKEVA KESKUSTELU SUOMALAISESSA LEHDISTÖSSÄ	21
3.1 Lehtikirjoitukset ja keskusteluun osallistujat	21
3.2 Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka.....	24
3.3 Suomen puolustusratkaisu – vuodessa kehäpäätelmä?	26
3.4 Pohjoismainen puolustusyhteistyö	28
3.5 Ruotsi – Läheinen kumppani vai Natoon livahtava naapuri?.....	32
3.6 Venäjä – Suurvallan intressit?	34
3.7 Puolustusliitto NATO – Mitään uutta Itämeren alueella?	37
4. YHTEENVETO JA POHDINTA	39
LÄHTEET	43
LIITTEET.....	58

SUOMEN KANSAINVÄLINEN SOTILAALLINEN YHTEISTYÖ SUOMALAISESSA LEHDISTÖSSÄ VUONNA 2013

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa

Kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö on keskeinen osa Suomen ulko- ja puolustuspolitiikkaa. Sillä tarkoitetaan yhteistyötä Pohjoismaiden, EU:n, Naton sekä kahdenvälisesti Pohjois-Euroopan valtioiden sekä Yhdysvaltojen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on edistää sotilaallista yhteensopivuutta, kehittää suorituskykyjä ja niiden rakentamista, täydentää kansallista puolustusratkaisua sekä vahvistaa valmiuksia osallistua kansainväliseen kriisinhallintaan.¹

Poliittinen ympäristö elää jatkuvassa muutoksen tilassa. Ympäristön muutoksiin vaikuttavat useat eri seikat, kuten muutokset yleisessä taloustilanteessa, mahdolliset kriisit tai suuronnettomuudet. Merkit ja viestit näistä tapahtumista välittyvät meille median välityksellä. Tiedon välityksen lisäksi, median avulla käydään julkista keskustelua eri aiheista näkökulmineen. Julkisen keskustelun avulla luodaan myös paremmat kehykset päätöksenteon yhteiskunnalliselle hyväksynnälle.

Kansainvälistä (kv) sotilaallista yhteistyötä käsittelevä keskustelu tekee tasaista aaltoliikettä suomalaisessa mediassa. Yksi keskustelun avaus kuultiin esimerkiksi kesällä 2012, kun Venäjän asevoimien päällikkö kenraali Viktor Makarov kritisoi puheessaan Suomen veljeilyä Naton kanssa Maanpuolustuskurssiyhdistyksen tilaisuudessa.² Mediassa puheesta seurasi keskustelua Suomen suhteesta Venäjään ja Natoon, mikä kuitenkin päättyi kohtuullisen nopeasti. Samalla tavoin kävi, kun Ruotsin puolustusvoimien komentajan Sverker Göransonin arvioi

¹ VNS 2012, s. 99–100.

² Yle uutiset ”Kenraali Makarovin puhe kokonaisuudessaan”.

Ruotsin puolustuskykyä, mikä käynnisti myös Suomessa keskustelun puolustuksemme tilasta³.

Luonteenomaista suomalaiselle keskustelulle viime vuosina on ollut, että joku kommentoi jotain esimerkiksi Natoon liittyvää, jonka perusteella käydään hetki keskustelua. Keskustelun laannuttua on tyypillisesti hetki hiljaisempaa, jotta keskustelu voidaan aloittaa jälleen uudestaan. Voidaankin todeta, että keskustelua kuvaa pistemäisyys ja siltä puuttuu laajempi konteksti tai vaikuttavuus.

Huolimatta oletuksesta, että keskustelu on seurannut samaa kaavaa, sitä on varsin relevanttia seurata. Suomen puolustusvoimien uudistus, Ruotsin puolustusvoimien alennustila, Venäjän suurvaltapolitiikan voimistuminen sekä Naton kehitys esimerkkeinä vaikuttavat kaikki oleellisesti Suomeen ja täällä käytävään turvallisuuspoliittiseen keskusteluun. Myös jo yksi isompi poliittinen tekijä tai tapahtuma voi siirtää koko keskustelun uudelle tasolle ja suunnalle.⁴

Keskusteluavauksen jälkeen dialogin ylläpitäminen siirtyy usein tiedotusvälineiden vastuulle. Tiedotusvälineiden yhteiskunnalliset tehtävät ovat todenmukaisen ja merkityksellisen tiedon välittäminen, mielipiteen vaihdon ja keskustelun edistäminen sekä yhteiskunnallisen vallankäytön valvominen.⁵ Tässä tehtävässä myös lehdistön rooli on olennainen. Lehdistö välittää osaltaan ajankohtaista tietoa maailmasta ja sen tapahtumista. Välitetyn tiedon perusteella ihmiset pystyvät muodostamaan kuvan erilaisista tapahtumista ja ilmiöistä, jotka voivat vaikuttaa suoraan tai välillisesti heidän mielipiteisiinsä. Näin ollen lehdistö vaikuttaa myös siihen, millainen kuva ihmisille muodostuu Suomen sotilaallisesta yhteistyöstä ja sen tavoitteista. Tämä mielipide heijastuu yleiseen mielipiteeseen, jota päättäjät joutuvat seuraamaan.

Nopea katsaus suomalaiseen lehdistöön osoittaa, että Suomen kansainväliseen sotilaalliseen yhteistyöhön liittyvistä puheenaiheista on helposti havaittavissa miten se nähdään sisäpoliittisena kysymyksenä, kuten paljonko meidän tulisi käyttää rahaa puolustusvoimiin ja tavoitellaanko yhteistyöllä jäsenyyttä sotilasliitossa. Ulkopoliittisina keskusteluaiheina on löydettävissä esimerkiksi EU:n yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, kriisinhallinta sekä Suomen ja Venäjän suhteet. Ovatko edellä kuvatut aihepiirit ainoita teemoja, joista Suomessa

³ Svenska Dagbladet 30.12.2013 ”Försvar med tidsgräns”.

⁴ Tätä tutkimusta viimeisteltiin, kun Krimin kriisi puhkesi maaliskuussa 2014. Heti kriisin ensimmäisinä päivinä nähtiin, että kyseinen tapahtuma nosti poliittisen keskustelun aivan toiselle tasolle Euroopassa, kuin mitä se on ollut sitten kylmän sodan. Tässä työssä ei huomioida Krimin kriisiä, koska tutkimus on rajattu ajallisesti vuodelle 2013.

⁵ Julkisen sanan neuvosto (JSN) ”Periaatelausumat”.

keskustellaan puhuttaessa kansainvälisestä sotilaallisesta yhteistyöstä, vai onko löydettävissä perinteisistä poikkeavia uusia keskustelun avauksia?

Nykyisin sotilasliittoa koskeva keskustelu ei osoitakaan suoraan enää Natoon. Rinnalle ovat nousseet Euroopan Unionin yhteinen puolustus sekä puolustusyhteistyö Pohjoismaiden kanssa, minkä on arveltu johtavan jopa Pohjoismaiden puolustusliittoon. Suomea ja Ruotsia lukuun ottamatta kaikki Pohjoismaat ovat kuitenkin Naton jäseniä. Näköpiirissä ei täten ole, että muut Pohjoismaat haluaisivat muodostaa Naton rinnalle toisen puolustusliiton, vaan yhteistyö liittyy muuhun, esimerkiksi kriisinhallintakoulutukseen. Euroopan Unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa kannattaa puolestaan moni, mutta yhteisen puolustus ei ole ottanut edistysaskeleita.

Tulevaisuuden puolustusratkaisua harkitessa esitetään yksinkertaistettuja olettamuksia siitä, että vaihtoehtoja olisi kaksi. Ensimmäinen on itsenäinen uskottava puolustus, joka vaatii lisäresursseja. Toisena vaihtoehtona on liittyminen puolustusliitto Natoon. Senkään ei nähdä ratkaisevan määrärahatarvetta, vaan vaikutukset liittyisivät enemmänkin siihen mihin sotilaallisiin osa-alueisiin Suomi voisi voimavarojaan keskittää. Pohjoismainen puolustusyhteistyö herätti ajatuksen, että muodostaisimme sotilasliiton Ruotsin kanssa. Suomi voisi yleisen asevelvollisuuden ja suuren reservin avulla muodostaa vahvat maavoimat. Ruotsilla puolestaan on oman puolustusteollisuutensa kautta hävittäjäkalusto sekä modernit merivoimat sukellusveneineen. Ongelmana tässä kuitenkin on, että viimeisten kyselyiden mukaan suomalaisilla ja ruotsalaisilla poliitikoilla tai kansalaisilla ei ole halukkuutta kahdenkeskiseen puolustusliittoon.⁶ Lisäksi keskustelu puolustusliitosta maiden välillä on alkanut ikään kuin vahingossa, kun on puhuttu puolustusyhteistyöstä sekä yhteisistä puolustusmateriaalihankkeista. On kuitenkin merkille pantavaa, että nämä kirjoitukset on tuotu esiin median ja lehdistön avulla.

Suomella ja Ruotsilla on kohdattavanaan merkittäviä haasteita lähestyttäessä tämän vuosikymmenen loppua. Molemmissa maissa käydään puolustuspoliittista keskustelua, jossa esiin nousee varsin samoja teemoja, kuten Nato-jäsenyys, Nato-yhteistyö, Pohjoismainen puolustusyhteistyö, EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä Venäjän kehitys. Keskustelua käydään paljon, tiedetään että edessä on suuria haasteita, mutta miten ne ratkaistaisiin? Mediaa ja tässä tutkimuksessa lehdistöä seuraamalla voidaan arvioida mihin suuntaan olemme menossa.

⁶ Kts. esim. HS 14.2.2013 ”Puolustusyhteistyötä? Ei kiitos!” ja HS 30.3.2013 ”Ruotsin ja Suomen puolustus avoliitossa”.

1.2 Tutkimuksen tarkoitus, tutkimuskysymykset ja tutkimuksen rakenne

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millaiset teemat esiintyvät suomalaisessa lehdistössä kun keskustellaan Suomen kansainvälisestä sotilaallisesta yhteistyöstä ja millaista keskustelua se on synnyttänyt. Tarkastelun kohteeksi on valittu viiden suurimman suomalaisen sanomalehden (Helsingin Sanomat, Ilta-Sanomat, Aamulehti, Turun Sanomat ja Iltalehti) sotilasyhteistyötä käsittelevät kirjoitukset vuodelta 2013.

Tutkimustyössä perehdytään aineistoon katsaustyyppisesti keräämällä, teemoittamalla ja raportoimalla lehtien kirjoitukset. Tämän jälkeen vertaillaan aineistoa keskenään ja nostetaan esiin teemat, jotka ovat nousseet kansainvälistä sotilaallista yhteistyötä käsittelevissä jutuissa tarkastelujakson aikana keskeisimmiksi.

Yleistä keskustelua tarkastelujakson aikana on hallinnut Eurooppaa ja Suomea vaivannut talouskriisi. Kansainvälisestä sotilaallisesta yhteistyöstä keskustelua on käyty varsin vaihtelevasti. Tosin aihetta on sivuttu eri asiayhteyksissä, kuten puhuttaessa käytettävissä olevista puolustusmäärärahoista, niiden vaikutuksista Suomen puolustusratkaisuun ja puolustusvoimien kehittämiseen. Tästä syystä onkin merkityksellistä tutkia miten Suomen lehdistö on aiheesta kirjoittanut ja toistuvatko kirjoituksissa tietyt teemat?

Tutkimuksen päätutkimuskysymys on:

- Miten Suomen kansainvälistä sotilaallista yhteistyötä on käsitelty suomalaisessa lehdistössä ja millaista keskustelua se on synnyttänyt?

Tutkimuksessa vastataan lisäksi seuraaviin, varsinaista päätutkimuskysymystä tukeviin alakysymyksiin:

- 0/Mitä Suomen virallisiin linjauksiin on kirjattu kansainvälisestä sotilaallisesta yhteistyöstä ja sen tavoitteista?
- 1/Juttujen määrät ja keskustelijoiden roolit lehdissä?
- 1/Miten lehdistössä käytävä keskustelu suhteutuu Suomen viralliseen linjaukseen ja tavoitteisiin?
- 1/Onko teksteistä nähtävissä tendenssejä kv-sotilaalliselle yhteistyölle, jotka ei vastaa hallituksen virallisia tavoitteita?

Tutkimuksen rakenne muodostuu johdannosta, kahdesta asialuvusta sekä yhteenvedosta. Johdannossa esitellään tutkimusalue, tutkimuskysymykset, tutkimusmenetelmät sekä käytetty

tutkimusmateriaali. Luvussa kaksi esitellään Suomen valtion viralliset linjaukset kansainväliseen sotilaalliseen yhteistyöhön liittyvistä kysymyksistä ja tavoitteista. Luku kaksi toimii alustuksena tutkimuksen keskeisimmälle luvulle kolme, jossa esitetään lehdistössä esiin nousseet teemat kv-sotilasyhteistyötä käsittelevistä kirjoituksista ja vastataan tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksen neljännessä luvussa on yhteenveto ja pohdinta esiin nousseista teemoista ja keskustelun sisällöstä.

1.3 Tutkimusmenetelmä – Sisällönanalyysi

Tutkimuksen päämenetelmä eli metodi on sisällönanalyysi. Sisällönanalyysi on yksi laadullisen tutkimuksen perinteistä, mistä on kirjoittanut esimerkiksi Tuomi & Sarajärvi kirjassa *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (2009). Tutkimusmenetelmän kuvaus perustuu lähtökohdaisesti tähän teokseen.⁷

Sisällönanalyysi on menettelytapa, jolla voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Sisällönanalyysimenetelmällä muodostetaan kuvaus tutkittavasta ilmiöstä tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sisällönanalyysin avulla kerätty aineisto saadaan järjestettyä tarkasti, minkä avulla materiaalista voidaan muodostaa selkeämmin johtopäätöksiä, jotka välittyvät myös työn lukijalle.

Analyysi on edennyt vaiheittain, alkaen aineiston keräämisellä sanomalehdistä erikseen määritettyjen käsitteiden avulla. Tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, joita käytettiin myös hakusanoina ovat: *sotilasyhteistyö, puolustusyhteistyö, puolustusliitto, Nato, Nordefco, puolustus- ja turvallisuuspolitiikka*. Käsitteet on määritelty tarkemmin luvussa 2. Mukaan valittiin kirjoitukset, joissa oli maininta kansainvälisestä sotilaallisesta yhteistyöstä ja jotka liittyivät Suomeen.

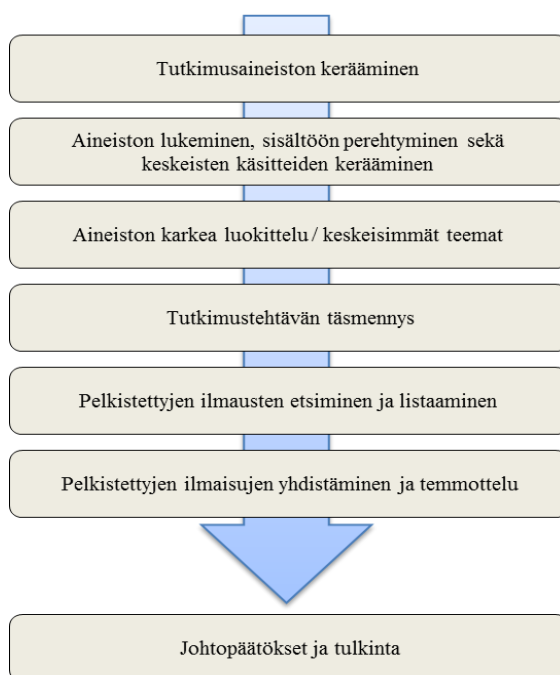
Tutkimuksen empiiristä materiaalia kerätessä analysoitiin käytettävää sisällönanalyysimenetelmää: käytettäisiinkö aineistolähtöistä eli induktiivista vai teorialähtöistä eli deduktiivista menetelmää? Induktiivisen ja deduktiivisen menetelmän keskeisin ero on, että induktiivisessa menetelmässä teoreettiset käsitteet luodaan aineistosta kun taas deduktiivisessa ne tuodaan valmiina ilmiöstä, jo tiedettynä. Deduktiivisessa menetelmässä analyysin luokittelu perustuu siis aikaisempaan viitekehykseen, joka voi olla teoria tai käsitejärjestelmä. Edellisessä kapp-

⁷ Tuomi & Sarajärvi, 2009.

leessa luetellut hakusanat olisivat voineet toimia tämän tutkimuksen käsitejärjestelmänä, väljänä analyysirunkona.⁸

Menetelmäksi valittiin kuitenkin induktiivinen menetelmä. Perustelu valinnalle on, että käytetyt hakusanat olivat ennakkoarvioita, joilla kansainvälisestä sotilaallisesta yhteistyötä käsitteleviä juttuja on löydettävissä empiirisestä materiaalista. Aineistolle annettiin kuitenkin mahdollisuus nostaa esiin käsitteitä, jotka eivät olleet ennakkoarvion mukaisia, jolloin myös abstrahointi tehtiin empiirisen materiaalin ehdoilla. Tutkimuksen luvussa 2 kuvatut Suomen viralliset tavoitteet kansainväliselle sotilaalliselle yhteistyölle kirjoitettiin vasta sen jälkeen, kun empiirinen aineisto oli käsitteily kokonaisuudessaan, joten valtion viralliset tavoitteet eivät ohjanneet suoraan käsitteiden tai kuten tässä tutkimuksessa teemojen määrittelyä.

Aineiston keräämisen jälkeen jutut pelkistettiin eli redusointiin, jolloin aineistoista karsittiin tutkimuksen kannalta epäoleellinen materiaali pois. Redusoinnissa alkuperäisistä kirjoituksista etsittiin ja pilkottiin ensin tutkimuksen pää- ja apukysymysten kautta tekstikappaleita, jotka kerättiin taulukkoon.⁹ Tässä vaiheessa aineiston luokittelu tapahtui vielä karkeasti. Karkean luokittelun avulla etsittiin materiaalista keskeiset teemat, jotka esiintyivät teksteissä, kuten *Sotilasliitto*, *Pohjoismainen puolustusyhteistyö*, *materiaaliyhteistyö*, *Ruotsi puolustusratkaisu*, *Nato ja Venäjän intressit*. Esiin tulleiden alustavien teemojen avulla tarkennettiin tutkimustehtävää, jonka jälkeen jatkettiin tekstin perusteellisempaa redusointia.

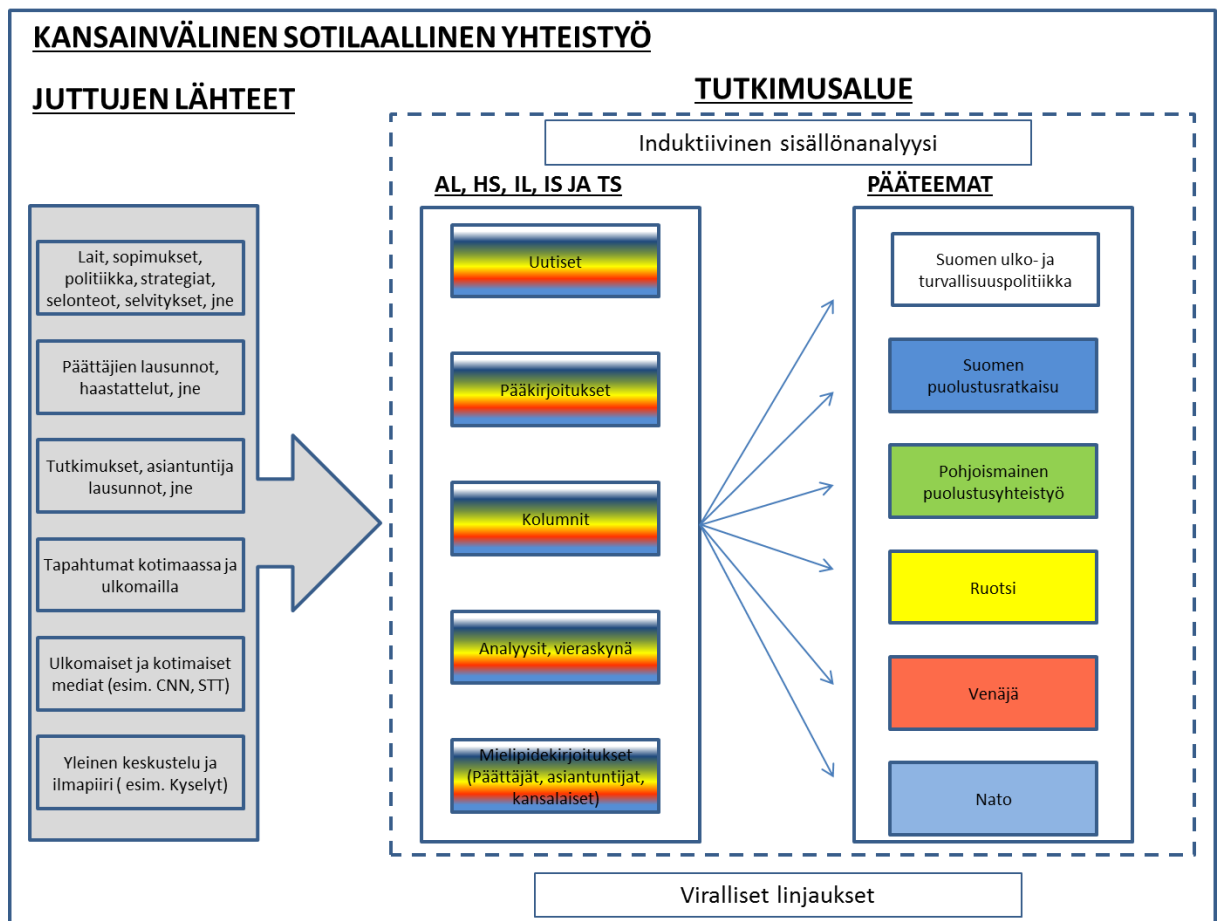
Kuva 1. Sisällönanalyysin eteneminen (mukailten Tuomi & Sarajärvi 2009).

⁸ Tuomi & Sarajärvi, 2009. Kts. myös Hakkarainen, Lonka & Lipponen, s. 322–324.

⁹ Esimerkki redusoinnista on liitteessä 1.

Tutkimustehtävän tarkennuksen jälkeen taulukoitujen tekstikappaleiden redusointia jatkettiin niin, että alkuperäisistä teksteistä muodostettiin pelkistettyjä ilmaisuja, joista tässä käytetään nimeä *analyysiyksikkö*. Analyysiyksiköt ovat lähinnä tiivistettyjä lauseita, tekstikappaleita tai ajatuskokonaisuuksia, jotka sisältävät useita lauseita.¹⁰

Analyysiyksiköt ryhmiteltiin (klusteroitiin) etsimällä samankaltaisuuksia kuvaavia käsitteitä.¹¹ Samaan asiaan viittaavat analyysiyksiköt yhdistettiin sisältöä kuvaavan kategorian alle. Kategorioita muodostui yhteensä kuusi, jotka ovat *Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, puolustusratkaisu, Pohjoismainen puolustusyhteistyö, Ruotsi, Venäjän sekä Nato*. Nämä kategoriat muodostavat samalla pääteemat, jotka nousivat aineistosta esiin, kun tutkittiin lehdistä Suomea koskettavat kirjoitukset. Pääteemoihin sisältyy alateemoja, joita tarkastellaan pääteemojen yhteydessä. Työn tässä vaiheessa muodostettiin myös tutkimustyön lopullinen viitekehys.

Kuva 2. Tutkimuksen viitekehys.

Päätutkimusmenetelmän apuna käytettiin tendenssien tulkintaan soveltuvaa metodia - hermeneutiikkaa. Hermeneutiikka pohjautuu kielen ja viestin ymmärtämiseen, eli ymmärtämisen

¹⁰ Esimerkki tiivistelmätaulukosta on liitteessä 2.

¹¹ Esimerkki klusterointi taulukosta on liitteessä 3.

taitoon tekstien tulkinnassa, kuten sen on kuvannut Hans-Georg Gadamer kirjassaan *Hermeneutiikka – Ymmärtäminen tieteissä ja filosofiassa* (suom. 2004.).¹² Gadamerin mukaan sanotun ymmärtäminen on ainoa tärkeä asia, kielen toimiminen taas pelkkä ennakkoehto. Ajatuksena on, että sanotun tai kuten tässä tutkimuksessa kirjoitetun tekstin tulkinnalle yritetään etsiä mahdollisia sääntöjä, joita noudattaen voidaan puhua vääristä ja oikeista tulkinnoista.¹³ Tässä tutkimuksessa hermeneuttista menetelmää ei käytetä täysin sen perinteisessä muodossa, vaan johtopäätöksiä muodostettaessa ”sääntöinä” käytetään hallituksen virallista poliittista ohjelmaa, valtioneuvoston selontekoa sekä erillisiä virallisia strategioita ja tavoitteita. Näitä verrataan lehdistön esiin tuomiin tavoitteisiin.

Hermeneutiikassa tulkitsemisen vaiheet sisältävät:

- Esiymmärrys
- Metodinen työvaihe
- Soveltava tulkinta
- Tulkitsijan käsitys maailmasta muuttuu edeten kehämäisenä liikkeenä, ns. hermeneuttinen kehä.¹⁴

Yllä olevaa mukaillen, tässä työssä esiymmärrys on tutkijan muodostama esiymmärrys aiheesta esiin nousevista teemoista, kun kirjoitetaan kv-sotilaallisesta yhteistyöstä ja sen käsitteistä. Esimerkiksi tutkimusmateriaalin hakusanoja määriteltäessä on käytetty apuna esiymmärrystä aihepiiristä. Metodinen vaihe on induktiivinen sisällönanalyysi. Soveltava tulkinta tehdään empiirisestä aineistosta esiin tulleiden teemojen ja virallisten linjausten välillä, minkä avulla voidaan esittää tosia tai epätosia tulkintoja lehdistön teksteistä verrattuna virallisiin teksteihin.¹⁵ Lopuksi muodostetaan käsitys millaisia eroja ja suuntauksia esiin nousseista lehdistön teemoista on löydettävissä.

1.4 Tutkimusaineisto ja rajaukset

Turvallisuuspoliittista keskustelua on tutkittu laajasti muun muassa journalistiikan, valtiopin ja sotatieteiden alalla. Kuitenkaan vastaavaa tutkimusta Suomen kansainvälisestä sotilaallisesta yhteistyöstä ei ole julkaistu, vaan tutkimusten painopisteet ovat keskittyneet muihin kysymyksiin. Yhtenä tutkimuksena voidaan kuitenkin mainita Rahkosen tiedotusopin väitös-

¹² Gadamer, s. 130 ja 221.

¹³ Tuomi & Sarajärvi, s. 35.

¹⁴ Gadamer, s. 221-237, kts. myös Koskiahho, s. 44–45.

¹⁵ Tässä tutkimuksessa tulkinnassa käytetään sanoja *tosi* ja *epätosi*, joilla tarkoitetaan, että onko jollain lehdistön esittämällä väittämällä löydettävissä tulkintaa virallisista teksteistä. Kyse on siis lähinnä vertailusta.

kirja, jossa tutkittiin Suomen Nato-jäsenyydestä käytyä keskustelua mediassa vuosina 2003–2004. Tutkimuksessaan Rahkonen on kuvannut Nato-keskustelun rakennetta, millaista kuvaa media oli välittänyt yleisölle aiheesta sekä missä määrin keskustelu seurasi normatiivista ihannetta mielipiteenmuodostuksessa.¹⁶

Tutkimuksen empiirinen aineisto koostuu viidestä levikiltään Suomen suurimmasta sanomalehdestä (Helsingin Sanomat, Ilta-Sanomat, Aamulehti, Turun Sanomat ja Iltalehti), joiden osuus sanomalehtien kokonaislevikistä oli vuonna 2012 noin 31 prosenttia.¹⁷ Valintakriteerinä oli, että lehtien sisältämät jutut olivat luettavissa myös Internetistä. Kirjoitukset koostuivat uutisista, pääkirjoituksista, kolumneista, analyyseistä, vieraskynä- sekä mielipidekirjoituksista.

Tarkastelujakso on rajattu ajallisesti 1.1.2013–31.12.2013 väliselle ajalle. Tarkastelujakson aikana kirjoituksia oli yhteensä 242, joista Helsingin Sanomien osuus oli 122 juttua eli hieman yli puolet. Aineistoa voidaan kritisoida Helsingin Sanomien korostuneesta asemasta, mutta valtakunnallisesti suurimpana sanomalehtenä sen rajaaminen työn ulkopuolelle ei ollut tarkoituksenmukaista. Lisäksi muut lehdet eivät käsittele turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa samassa laajuudessa. Tarkempi analyysi materiaalista on kuvattu luvussa 3.1.

Materiaalista rajattiin pois kriisinhallintaoperaatioihin liittyvät kirjoitukset. Kriisinhallintakirjoitukset koskivat lähes poikkeuksetta toiminnallisia tehtäviä tai tapahtumia kriisinhallintaoperaatioissa (esimerkiksi ISAF-operaatio Afganistanissa), joten näiden juttujen näkökulma ei tukenut tutkimustyölle asetettuja tutkimuskysymyksiä. Tutkimuksesta rajattiin pois myös lehtien keskustelu- ja kommenttipalstat, joissa lukijat kommentoivat juttuja lähinnä anonyymeinä. Aamulehden, Iltalehden ja Ilta-sanomien verkkojulkaisut sisälsivät ainoastaan keskustelupalstoja, eikä tutkimusaiheen mukaisia lukijoiden nimellä kirjoitettuja mielipidekirjoituksia ollut saatavilla verkkojulkaisuista.

¹⁶ Rahkonen, 2006.

¹⁷ Sanomalehtien liitto verkkosivut ja Levikintarkastus Oy verkkosivut. Sanomalehtien kokonaislevikit vuonna 2012, tutkimusta laadittaessa vuoden 2013 tilastoja ei ollut saatavissa.

2. SUOMEN KANSAINVÄLINEN SOTILAALLINEN YHTEISTYÖ

Tämän luvun tarkoituksena on esittää Suomen puolustusratkaisun ja kansainvälisen sotilaallisen yhteistyön kansallisia poliittisia linjauksia ja tavoitteita, jotka on kirjattu hallitusohjelmaan (2011), valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon (2012) sekä virallisiin asiakirjoihin. Aiheita käsitellään myös eri ministeriöiden verkkosivuilla. Luvussa esitetään myös keskeisimmät yhteistoimintaosapuolet, joiden kanssa sotilaallista yhteistyötä tehdään ja edelleen kehitetään. Luku toimii alustuksena luvulle 3, jossa tarkastellaan lehdistön käsittelemiä teemoja aiheeseen liittyen.

2.1 Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan yleistavoitteena on Suomen turvallisuuden ja kansainvälisen vaikutusvallan vahvistaminen sekä maan etujen edistäminen kasvavan kansainvälisen yhteistyön maailmassa. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeiset toimintalinjat ovat:

- *johdonmukainen ulkopolitiikka*
- *yhteiskunnan toimivuuden varmistaminen ja kansalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen*
- *kansallisen puolustuksen uskottava suorituskyky ja*
- *aktiivinen toiminta Euroopan unionin (EU) jäsenenä sekä osallistuminen kansainväliseen päätöksentekoon ja toimintaan Yhdistyneiden kansakuntien (YK) ja muiden maailmanlaajuisten ja alueellisten järjestöjen kautta.*¹⁸

Puolustuspolitiikka tukee ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääriä. Puolustuspolitiikan avulla ohjataan puolustuskyvyn ylläpitoa, kehittämistä ja käyttöä. Puolustuspolitiikalla edistetään valtion ja väestön turvallisuutta, tuetaan valtionjohdon päätöksentekoa sekä osallistutaan kansainväliseen päätöksentekoon ja yhteistoimintaan.¹⁹

Toimikautensa alussa uusi hallitus kirjaa omat toimintatavoitteensa laadittavaan hallitusohjelmaan, joka on hallitukseen osallistuvien puolueiden hyväksymä toimintasuunnitelma. Hallitusohjelmassa määritetään toimintatavoitteet ja perusteet myös ulko-, turvallisuus- ja puolus-

¹⁸ Ulkoasiainministeriö kotisivut, ”Ulko- ja turvallisuuspolitiikka”.

¹⁹ Puolustusministeriön kotisivut, ”Puolustuspolitiikka”.

tuspolitiikalle.²⁰ Vuonna 2011 perustetun pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelmassa ulko- ja turvallisuuspolitiikan perusteet on kirjattu seuraavasti:

- *Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu hyvin kahdenvälisiin suhteisiin, vaaraan vaikuttamiseen Euroopan unionissa ja tehokkaaseen monenkeskiseen yhteistyöhön osana kansainvälistä yhteisöä.*²¹

Hallitusohjelmaan kirjatut turvallisuus- ja puolustuspolitiikan keskeiset toimintalinjoissa korostuvat kansainvälisyyttä koskevat sanat, kuten: eurooppalainen turvallisuus- ja puolustusyhteistyö, kansainvälinen sotilaallinen kriisinhallinta, keskinäisriippuvaisuus, pohjoismainen puolustusyhteistyö, EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, kyberstrategia, Nato-yhteistyö, ja puolustusteollisuus.²² Hallitusohjelman sisällöstä kuvastuukin selkeästi nyky-Suomen kansainvälisyys.

Hallituksen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon tarkoituksena on esittää eduskunnalle hallitusohjelman edellyttämällä tavalla Suomen turvallisuuspoliittinen toimintaympäristö sekä turvallisuus- ja puolustuspoliittiset linjaukset.²³ Vuoden 2012 Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa toimintaympäristön kuvauksessa korostetaan globalisaation myötä valtioiden keskinäisriippuvuutta, joka nähdään myönteisenä asiana. Globalisaation myötä yhteisesti hyväksytyjen sääntöjen ja toimintatapojen merkitys kasvaa, missä YK:n rooli ainoana maailman järjestönä korostuu. Yhdysvallat on edelleen maailman ainoa supervaltta, mutta globaaleissa voimasuhteissa on nähtävissä muutoksia, esimerkiksi Kiinan kasvun myötä.²⁴

Kahdenvälisten suhteiden kehittäminen lähialueelle - Pohjoismaihin, Venäjään ja Baltian maihin - on keskeisessä asemassa. Suomen suurin kauppakumppani Venäjä on alueellinen Suurvalta, joka ajaa moninapaista maailmanjärjestystä. Venäjä näkee, että Yhdysvallat ja Nato voivat uhata sen etupiiriä ja suurvalta-asemaa. *Merkittävin kiistakysymys Yhdysvaltojen ja Venäjän sekä samalla Naton ja Venäjän suhteissa on strateginen ohjuspuolustus, jossa tyydyttävää yhteistyötä ei ole löytynyt.*²⁵

Suomen turvallisuusympäristö on vakaa ja sotilaallisen voimankäytön uhka on pieni, mutta sitä ei voida kokonaan sulkea pois. Suomea vastaan voidaan käyttää sotilaallista voimaa rajoi-

²⁰ Valtioneuvoston kotisivut, ”Hallitusohjelmat vuodesta 1917 -”.

²¹ Hallitusohjelma (2011), s. 17.

²² Hallitusohjelma (2011), s. 22.

²³ VNS 5/2012, s. 5.

²⁴ VNS 5/2012, s 19–20.

²⁵ VNS 5/2012, s. 33.

tetusti osana poliittista tai taloudellista painostusta. Suomi huolehtii myös jatkossa omasta puolustuskyvystään. Toimintaympäristön kehitystä seurataan aktiivisesti, jonka mukaan puolustusdoktriinia sekä joukkojen käyttö- ja toimintaperiaatteita kehitetään jatkuvasti. Puolustuskyky mitoitetaan niin, että se muodostaa riittävän ennaltaehkäisevän sotilaallisen kynnyksen voiman käyttöä tai sillä uhkaavaa osapuolta vastaan.²⁶

Suomi edistää kumppanuusyhteistyötä Naton kanssa, jolla on turvallisuutta ja vakautta edistävä vaikutus Euroopassa. Myös pohjoismaista yhteistyötä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sekä puolustusyhteistyössä (Nordefco) tullaan kehittämään. Kriisinhallinta johon osallistutaan YK:n, EU:n, Naton ja Etyj:n puitteissa on keskeinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.²⁷

Kansainvälisen puolustusyhteistyön avulla kehitetään ennaltaehkäisy- ja torjuntakykyä sekä turvataan sotilaallisten suorituskykyjen kehittämistä. Yhteistyön avulla edesautetaan *poliittisen tuen ja sotilaallisen sekä muun avun saantia tilanteessa, jossa Suomen voimavarat osoittautuisivat riittämättömiksi. Vastavuoroisesti tämä edellyttää Suomelta valmiutta ja kykyä sotilaallisen ja muun avun antamiseen tarvittaessa.*²⁸

Euroopan unioni on Suomelle arvovalinta, jossa Lissabonin yhteisvastuulauseke ja keskinäistä avunantoa koskeva velvoite vahvistavat unionin luonnetta turvallisuusyhteisönä. Sopimus ei kuitenkaan velvoita avun antoon tai vastaanottamiseen, vaan jokainen unionin maa päättää itsenäisesti linjansa.²⁹

Sotilaallista yhteistyötä toteutetaan EU:ssa ja Naton kumppanuuden piirissä, alueellisissa ryhmissä sekä kahdenvälisesti. Konkreettinen yhteistoiminta tapahtuu halukkaiden maiden kesken eri maaryhmissä, joista Suomen kannalta keskeisin on pohjoismaisen puolustusyhteistyö (Nordefco). Muita tärkeitä yhteistyötahoja Suomelle ovat pohjoisen Euroopan maat sekä Yhdysvallat. Suomi ylläpitää Yhdysvaltojen kanssa puolustuspoliittista yhteistyötä erityisesti puolustusmateriaalialalla.³⁰

²⁶ VNS 5/2012, s. 64.

²⁷ VNS 5/2012, s. 12–13.

²⁸ VNS 5/2012, s. 99.

²⁹ VNS 5/2012, s. 57.

³⁰ VNS 5/2012, s. 99.

2.2 Suomen puolustusratkaisu

Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, jonka puolustusratkaisu perustuu verkottuneeseen puolustukseen.³¹ Sotilaallinen puolustus perustuu uskottavaan kansalliseen puolustukseen, joka nojaa yleiseen asevelvollisuuteen ja alueelliseen puolustusjärjestelmään, jonka tavoitteena on koko valtakunnan alueen puolustaminen.³² Verkottuneen puolustuksen päämääränä on kehittää, varata ja jakaa tarvittavia suorituskykyjä ja voimavaroja mahdollisimman tehokkaasti mahdollisia uhkia vastaan. Kansallisesta näkökulmasta tämä tarkoittaa esimerkiksi, etteivät eri viranomaiset rakenna päällekkäisiä suorituskykyjä. Tällä varmistetaan kansallisten resursien mahdollisimman tehokas käyttö. Vastaavasti kansainvälisen näkökulmasta tällä tarkoitetaan verkottumista *Euroopan unionissa, pohjoismaisessa puolustusalan yhteistyössä, Naton rauhankumppanuusyhteisössä, joka mahdollistaa kansainvälisen poliittisen tuen että avun antamiseen ja vastaanottamiseen tarvittavan sotilaallisen yhteensopivuuden.*³³

Suomi kehittää puolustuskykyään lakisääteisten tehtävien mukaisesti.³⁴ Suorituskyvyn kehittämisessä huomioidaan, kansainväliset standardit, arviointi- ja sertifiointijärjestelmä, jotka tukevat kansallista suorituskykyä ja luovat edellytyksiä kansainvälisessä verkottumisessa. Verkottuneesta puolustuksesta tavoitellaan synergiaetuja, jotka eivät sinänsä vaikuta Suomen puolustusjärjestelmään. Vuoden 2013 selontekoon onkin kirjattu: *Sotilasliittoon kuulumattomana maana Suomi varautuu sotilaallisten uhkien torjumiseen ilman ulkopuolista tukea ja ylläpitää tämän vuoksi kaikkia puolustusjärjestelmän suorituskykyalueita. Suomen puolustusjärjestelmän ydin on puolustusvoimien tuottama sotilaallinen puolustuskyky. Sotilaallisen puolustusjärjestelmän kaikki avainsuorituskyvyt on pidettävä puolustusvoimien hallussa.*³⁵

Avainsuorituskyvyt on kirjattu puolustusvoimien Kenttäohjesäännön yleisessä osassa keskeiksi suorituskyvyiksi. Keskeiset suorituskyvyt muodostuvat pääesikunnan johdolla rakennettavista, ylläpidettävistä järjestelmistä ja joukoista. Näihin sisältyy muun muassa johtaminen,

³¹ Puolustusministeriö (2013) ”Verkottunut puolustus on kansallista ja kansainvälistä puolustuspoliittista ja sotilaallista yhteistyötä, jossa verkoston jäsenet kehittävät suorituskykyjä yhdessä ja tarjoavat omia suorituskykyjään tarvittaessa toistensa käyttöön.... Kansallisen verkottumisen päämääränä on turvata puolustuskyvyn ylläpito, kehittäminen ja käyttö sekä maanpuolustustahto. Puolustuskyvyn osalta tämä tarkoittaa erityisesti tehtävien ja voimavarojen tasapainon varmistamista. Kansallisella verkottumisella kehitetään erityisesti yhteiskunnan kriisinkestävyttä, osaamista, huoltovarmuutta ja infrastruktuuria.... Kansainvälisen puolustuspoliittisen verkottumisen päämääränä on turvata puolustuskyky osapuolien kanssa, jotka ovat valmiita kehittämään ja käyttämään yhdessä suorituskykyjään. Verkottuminen Euroopan unionissa, pohjoismaisessa puolustusalan yhteistyössä, Naton rauhankumppanuusyhteistyössä ja kahdenvälisesti mahdollistaa sekä kansainvälisen poliittisen tuen että avun antamiseen ja vastaanottamiseen tarvittavan sotilaallisen yhteensopivuuden”.

³² Ulkoasiainministeriö (2013) ”Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka”. Kts. myös Kenttäohjesääntö, yleinen osa (2007), s. 28.

³³ Puolustusministeriön kotisivut: ”Puolustuspolitiikka”.

³⁴ Laki puolustusvoimista 551/2007. Puolustusvoimien tehtävät ovat: 1) Suomen sotilaallinen puolustaminen, 2) muiden viranomaisten tukeminen 3) osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan.

³⁵ VNS 5/2012, s.98.

tiedustelu, informaatiotosodankäynti, logistiikka, puolustusvoimien yhteinen tulenkäyttö sekä erikoisjoukot.³⁶

Vuoteen 2015 tultaessa on puolustusvoimat käynyt läpi puolustusuudistuksen, jonka tavoitteena on *tuottaa kustannustehokkaat ja henkilövahvuudeltaan nykyistä pienemmät, mutta turvallisuusympäristöön nähden suorituskykyiset puolustusvoimat. Yhtenä tavoitteena on varmistaa, että puolustusmäärärahoja voidaan kohdistaa paremmin puolustuskyvyn ylläpitämiseen ja kehittämiseen.*³⁷

Puolustusvoimien ja täten puolustuskyvyn ylläpitämiseen vaadittujen määrärahojen taso on vuoden 2015 jälkeen määrittämättä. *Puolustushallinnossa laaditun arvion mukaan lisätarve erityisesti suorituskyvyn ylläpitämiseksi on vuonna 2016 noin 50 miljoonaa euroa ja vuoteen 2020 mennessä asteittain 150 miljoonaa euroa indeksikorotusten lisäksi nykyiseen rahoitukseen verrattuna.*³⁸ Tähän pääministeri Jyrki Katainen on todennut: *Nykyhallitus ei voi kuitenkaan antaa uskottavia sitoumuksia vuodesta 2016 alkavalle ajanjaksolle. Siihen tällä hallituksella ei ole tosiasiallista mandaattia.*³⁹

Meri- ja ilmapuolustuksen suorituskykyjen ylläpito muodostuu haasteeksi 2020-luvun puoliväliin mennessä.⁴⁰ Selontekoon on kirjattu, että *linjaukset näiden suorituskykyjen korvaamisesta ja rahoittamisesta on tehtävä jo seuraavalla hallituskaudella.*⁴¹ Tosin puolustusvoimien komentaja Ari Puheloinen muistutti puheessaan Maanpuolustuskurssin avajaisissa 23.9.2013, että *lähimmät ja siten vakavimmat haasteet ovat esillä jo 2010-luvun loppupuolella.* Puheloinen mukaan edessä on vielä kahdet eduskuntavaalit *ennen kuin torjuntahävittäjien korvaaminen tuodaan (eduskunnan) päätettäväksi.*⁴² Tämä voidaan tulkita kenraalin viestiksi, että torjuntahävittäjien korvaajien valintaan on olemassa vielä aikaa, mutta samalla puolustusvoimien pitkántähtäimen suunnitelmista tulisi pitää kiinni.

Taloudellisesti epävakaina aikoina nykyhallitus ei kykene sitoutumaan puolustusmäärärahojen pitkä-aikaiseen kehittämiseen. Täten seuraavan *hallituksen arvioitavaksi jää, millaisia mahdollisuuksia on vastata puolustushallinnon esittämään lisäresurssitarpeeseen ja sen vai-*

³⁶ Kenttäohjesääntö, Yleinen osa (2008), s. 29–30.

³⁷ Puolustusministeriön kotisivut: ”Puolustusvoimauudistus”.

³⁸ VNS 5/2012, s. 112.

³⁹ Eduskunnan täysistunto 3/2013: ”Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012”.

⁴⁰ 2020-luvun lopulla korvaavien Hornettien hankinta-arvosta on spekuloitu lehdistössä. HS:n (6.2.2013 ”Haglund: Hornettien korvaajista keskusteltava”) haastattelema puolustusministeri Haglund arvioi yhden koneen hankintahinnaksi 70–80 milj. euroa, joita tarvittaisiin 60 kpl. Tällä laskutoimituksella hankintahinnaksi muodostuisi 4,8 miljardia euroa. Tämä summa ei sisällä elinjaksokustannuksia.

⁴¹ VNS 5/2012, s. 112.

⁴² Puheloinen, A “Puolustusvoimain komentajan puhe”, Maanpuolustus N:o 106, 4/2013, s.49–51.

*kutukseen valitussa puolustusratkaisussa pitäytymiseen.*⁴³ Selonteossa tunnistettu epätasapaino puolustuksen tavoitetilän ja resurssien välillä voi ohjata Suomen tulevaisuuden puolustusratkaisua, tai kuten kenraali Puheloinen totesi: *onko tarkoitus yleensä varautua puolustamaan maata sotilaallisesti vai ei. Jos vastaus on ”ei”, on kenttä vapaa mitä radikaaleimmillekin ratkaisuille.*⁴⁴

2.3 Euroopan unionin yhteinen turvallisuuspolitiikka

Lissabonin sopimus astui voimaan 1.9.2009, jonka mukana Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (ETPP) nimettiin uudelleen Euroopan unionin yhteiseksi turvallisuus- ja puolustuspolitiikaksi (YTPP). Lissabonin sopimuksen mukaan yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka voi johtaa yhteiseen puolustukseen Eurooppa-neuvoston päätöksellä joka pitää hyväksyttäväksi jäsenvaltiolla. Yhteinen puolustus ei kuitenkaan ole tällä hetkellä näköpiirissä.⁴⁵

Lissabonin sopimuksessa annetaan lähinnä julistuksen omaisia määräyksiä, jotka eivät suoraan vaikuta maiden velvoitteisiin. Esimerkiksi artiklan viidennessä kohdassa todetaan, että *jäsenvaltioiden asiana on päättää, millaista apua terrori-iskun tai alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi joutuneelle jäsenvaltiolle annetaan.*⁴⁶ Sopimus ei siis velvoita tai turvaa ulkopuolista apua muilta mailta mahdollisissa kriisitilanteissa, vaan kukin jäsenmaa tekee päätöksensä omista lähtökohdistaan.

Useissa virallisissa yhteyksissä on todettu, ettei EU ole sotilasliitto, vaan eurooppalaiset maat vastaavat puolustuksestaan kansallisista lähtökohdistaan, kuten Nato-jäsenyyteen tai itsenäiseen puolustukseen nojaten. Nato on toivonut EU:lta suurempaa roolia Euroopan turvallisuudesta, minkä Naton pääsihteeri Anders Rasmussen totesi myös Brysselissä joulukuussa 2013.⁴⁷ Tämän taustalla on esimerkiksi Yhdysvaltojen painopisteen siirto Aasian suuntaan sekä tyytymättömyys tilanteeseen, jossa se kantaa ylivoimaisesti suurimman osan liittokunnan sotilaallisista kyvyistä.⁴⁸

⁴³ VNS 5/2012, s. 112.

⁴⁴ Puheloinen, A “Puolustusvoimain komentajan puhe”, Maanpuolustus N:o 106, 4/2013, s.50.

⁴⁵ Ulkoasiainministeriö (2013) ”EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikka”.

⁴⁶ HE 21/2013 vp, s. 6 ja 12.

⁴⁷ Valtioneuvoston viestintäosasto 20.12.2013, ”EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön kehittäminen käyntiin”.

⁴⁸ Otto Saxén “Monikansallisen puolustusyhteistyön kehittäminen Natossa”, Maanpuolustus N:o 106, 4/2013, s. 24.

Nykyinen Euroopan puolustusulottuvuus on tähdännyt kriisinhallintakyvyn ja valmiuden kehittämiseen, suorituskyky-yhteistyön strategisen ohjauksen tehostamiseen sekä puolustusmateriaalihankintojen ja eurooppalaisen puolustusteollisuuden kehittämiseen. Näiden avulla on pyritty yhteensopivien suorituskykyjen rakentamiseen sekä välttämään turhia päällekkäisyyksiä. Työn tavoitteena on ollut vahvistaa maiden suorituskykyjä, sekä nostaa EU:n arvoa globaalina turvallisuustoimijana.⁴⁹ Edellä esitetyt tavoitteet ovat kuitenkin edenneet varsin hitaasti.

Eurooppa-neuvoston kokouksessa Brysselissä 19.-20. joulukuuta 2013 päätettiin ensimmäistä kertaa nostaa pää-aiheeksi turvallisuus- ja puolustuspolitiikka.⁵⁰ Huomioiden Naton kehityssunnan, Euroopan strategisen ja geopoliittisen ympäristön muutoksen sekä puolustusbudjetin tiukennukset päätettiin kokouksessa laatia päätelmä, jonka perusteella EU:N YTPP toimia lähdetäisiin kehittämään. Nämä toimet ovat:

- *YTPP:n tehokkuuden, näkyvyyden ja vaikuttavuuden lisääminen,*
- *Suorituskykyjen kehittämisen tehostaminen ja*
- *Euroopan puolustusteollisuuden vahvistaminen.*⁵¹

Puolustusteollisuuden vahvistamisesta pääministeri Jyrki Katainen totesi: *Tämä on ollut yksi Suomen tavoitteista. Olemme halunneet luoda uusia mahdollisuuksia pk-yrityksille, avata markkinoita sekä kehittää huoltovarmuusjärjestelmää. Nyt kaikilla näillä osa-alueilla edistytään, sanoi pääministeri Katainen Brysselissä.*⁵²

Uusimmassa selonteossa *Suomen näkemyksen mukaan EU:n tulisi luoda yhteinen visio ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta ja sitoutua poliittisesti sotilaallisten suorituskykyjen yhteiseen kehittämiseen, ylläpitämiseen, käyttöön ja jakamiseen.*⁵³ EU:lla ei ole visiota YTPP:sta vaan asiasta todetaan, että *yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa (YTPP) kehitetään edelleen täysin Natoa täydentävästi.*⁵⁴ Naton merkitys tulee täten säilymään, eikä EU:n oma puolustusliitto ole näköpiirissä. Sen sijaan Eurooppa-neuvoston joulukuinen (2013) päätelmä vastaa tavoitteiltaan selonteossa esitettyihin sotilaallisten ulottuvuuksien - kuten suorituskykyjen kehittäminen - saavuttamiseen. Aika tietysti kertoo miten nämä etenevät,

⁴⁹ Puolustusministeriön kotisivut: ”Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka ja puolustusyhteistyö”.

⁵⁰ Valtioneuvoston viestintäosasto 20.12.2013, ”EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön kehittäminen käynnissä”.

⁵¹ Eurooppa-neuvosto 19.12.2013, ”Eurooppa-neuvoston päätelmien I osan 1–22 kohta (jo hyväksytyt)”, s. 3.

⁵² Valtioneuvoston viestintäosasto 20.12.2013, ”EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön kehittäminen käynnissä”.

⁵³ VNS 5/2011, s. 84.

⁵⁴ Eurooppa-neuvosto 19.12.2013, ”Eurooppa-neuvoston päätelmien I osan 1–22 kohta (jo hyväksytyt)”, s. 2.

koska jo EU:n lähihistoria on osoittanut, että näihin kysymyksiin vaikuttavat monet ulkopuoliset tekijät, kuten Euroopan taloudellinen kehittyminen.

2.4 Pohjoismainen puolustusyhteistoiminta – Nordefco

Nykymuotoisen Pohjoismaisen puolustusyhteistoiminnan juuret ovat lähtöisin 1956 Suezin operaatiosta, jolloin Pohjoismainen rauhanturvayhteistyö alkoi. 2010-vuosikymmenen loppua lähestyttäessä Pohjoismailla oli käytössä kolme keskeistä yhteistyöfoorumia, jotka olivat rauhanturvaamiskoulutuksesta vastaava NORDCAPS (Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support), kehitys- ja hankintaohjelmien yhteistyöhanke NORDAC (Nordic Armaments Co-operation) sekä NORDSUD (Nordic Supportive Defence Structures), jonka tavoitteena oli kehittää sotilaallisia suorituskykyjä yhteistyön avulla. Vuonna 2009 nämä kolme yhteistyöfoorumia yhdistettiin, jolloin perustettiin Nordefco (Nordic Defence Cooperation).⁵⁵

Nordefcon toimeenpano perustuu Pohjoismaiden puolustusministerien 5.11.2009 allekirjoittamaan Nordefcon Memorandum of Understanding (MoU) yhteisymmärryspöytäkirjaan puolustusyhteistyön vahvistamiseksi ja tehostamiseksi.⁵⁶ Nordefco on pohjoismaisen yhteistyön kattojärjestö, jolla ei ole pysyviä poliittisen tason rakenteita, vaan toiminta perustuu säännöllisiin kokouksiin ja tapaamisiin. Esimerkiksi puolustusministerit, kansliapäälliköt ja puolustuspoliittisten osastojen päälliköt kokoontuvat kukin pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa.⁵⁷ Tämän lisäksi Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa toimivat yhteistyötoimistot (Management Office), joihin Pohjoismaat voivat asettaa yhteysupseereita.⁵⁸

Nordefco yhteistyöalueet pohjautuvat ns. Stoltenbergin raporttiin, joka esiteltiin Oslossa 9.2.2009 Pohjoismaiden ulkoministerikokouksessa. Raportissa tehtiin kolmetoista suositusta pohjoismaisen yhteistyön vahvistamiseen.⁵⁹ Osa näistä ehdotuksista on edennyt käytäntöön, kuten Pohjoismaiden solidaarisuusjulistus⁶⁰, tietoverkkoyhteistyö, kriisinhallintayhteistyö ja

⁵⁵ Nordefcon kotisivut ”The basics about NORDEFECO”.

⁵⁶ Nordefco ”Memorandum of Understanding. Helsinki 5.11.2009”.

⁵⁷ Nordefcon kotisivut ”The basics about NORDEFECO”.

⁵⁸ Puolustusministeriön kotisivut ”Pohjoismainen yhteistyörakenne”.

⁵⁹ Stoltenberg, 2009.

⁶⁰ Kts. HEL7937-34/2011. ”Pohjoismaisen yhteisvastuun periaate; pohjoismainen solidaarisuus: Solidaarisuusteksti viestiittää Pohjoismaiden olevan Suomelle läheinen viiteryhmä... Julkilausumassa on kyse poliittisesta tahdonilmaisesta, jonka konkreettisen sisällön kukin maa tapauskohtaisesti määrittelee erikseen. Kyse ei ole muodollisesta sopimuksesta. Julkilausuma ei myöskään sisällä muotoiluissaan sotilaallisia uhkia ja on siksikin linjassa kunkin maan kansallisen turvallisuus - ja puolustuspolitiikan kanssa ja täydentää, ei syrjäytä, kunkin maan olemassa olevaa omaa EU- ja Nato-yhteistyötä. Pohjoismaiden yhdessä antama solidaarisuusjulistus koskee muun muassa luonnononnettomuuksia ja ihmisten aiheuttamia onnettomuuksia, kyberhyökkäyksiä ja terroristihyökkäyksiä.”

kansainvälinen harjoitustoiminta, mistä esimerkkinä on Islannin ilmatilan valvomisen yhteydessä toteutettava harjoitus keväällä 2014.⁶¹

Pohjoismaisella sotilaallisella yhteistyöllä tavoitellaan kustannustehokkuutta, jolla turvataan voimavaroja tärkeimpien kansallisten operatiivisten suorituskykyjen kehittämiseksi ja käytölle. Lisäksi yhteistyöllä haetaan yhteensopivuutta, joka mahdollistaisi Pohjoismaiden nykyistä tiiviimmän yhteistoiminnan koulutuksessa, harjoituksissa, puolustusmateriaalihankinnoissa ja kriisinhallintaoperaatioissa.⁶² *Pohjoismaisen puolustusyhteistyön suurimpia vahvuuksia on formaatin joustavuus ja maiden mahdollisuus valita, mihin yhteistyöprojekteihin kukin osallistuu. Käytännössä yhteistyötä tehdään monesti kahden tai kolmen Pohjoismaan kesken. Samalla osa yhteistyöstä toteutetaan myös EU:n, Naton tai YK:n puitteissa.*⁶³ Tällä hetkellä sotilaallinen yhteistyö toteutetaan viidellä osa-alueella: strateginen kehittäminen, suorituskyvyt, henkilöstöhallinto ja koulutusjärjestelmät, harjoitukset ja opetustilaisuudet sekä operaatiot.⁶⁴

Pohjoismaiden puolustusratkaisut sekä sitoutumiset eri sotilasfoorumeihin poikkeavat toisistaan. Suomi ja Ruotsi ovat EU:n ja EDA:n täysimääräisiä jäseniä, mutta eivät kuulu Natoon. Maat tekevät kuitenkin tiivistä yhteistyötä Naton kanssa Pfp-rauhankumppanuusohjelman kautta. Norja ja Islanti kuuluvat Natoon, mutta kumpikaan ei ole EU:n eikä EDA:n jäseniä. Tosin Norjalla on yhteistyösopimus EDA:n kanssa, joka mahdollistaa puolustusalaan liittyvän yhteistyön⁶⁵. Tanska on Naton ja EU:n jäsen, muttei EDA:n jäsen. Maiden poikkeavat sitoutumiset aiheuttavat osaltaan haasteita pohjoismaiselle puolustusyhteistyölle. Kuitenkin virallisen linjauksen mukaisesti toiminta ei kilpaile Naton tai EU:n kanssa, vaan se on näitä täydentävää.⁶⁶

Presidentti Sauli Niinistön puolustuspolitiikkaa käsittävät puheet ovat korostaneet Suomen kantaa Pohjoismaisen puolustusyhteistyön merkityksestä.⁶⁷ Tämän aiheen tarkastelua hän jatkoi puheessaan Rikskonferenssin seminaarissa 12.1.2014. Hänen mukaansa Nordefco on edennyt ripein askelin ja Suomella on suuntaviivat, miten Nordefcoa kehitetään lähivuosina. Suomen tavoitteena on kehittää ja syventää Pohjoismaista yhteistyötä edelleen. Tavoitteena

⁶¹ VNS 5/2012, s. 69–70. Kts. myös, Heidi Kauppinen: ”Pohjoismaiden puolustusyhteistyö”, *Maanpuolustus* 4/2012, s.18

⁶² Nordefco ”Cooperation Areas”.

⁶³ VNS 5/2012, s. 70.

⁶⁴ Kts. esim: Guidelines for Nordefco military level operating procedures (GUNOP), 2011, s. 13-14, jossa on kuvattu yhteistyön osa-alueidentarkemmat suunnitteluperusteet.

⁶⁵ European Defense Agency verkkosivut, ”Partners”.

⁶⁶ Puolustusministeriön verkkosivut ”Pohjoismaisen yhteistyö”.

⁶⁷ Kts. esim. Suomen Tasavallan Presidentin kotisivut: Tasavallan presidentti Sauli Niinistön puhe maanpuolustuskurssiyhdistyksen turvallisuuspolitiikan illassa 17.1.2012 ja Tasavallan presidentti Sauli Niinistön puhe Pohjola-Nordein seminaarissa ”Pohjoismaiden paikka Euroopassa 18.11.2013. [<http://www.tpk.fi>].

on muun muassa tiivistää meri- ja ilmavalvontayhteistyötä, helpottaa harjoitusyhteistyötä sekä kehittää nopean toiminnan kykyä EU:n ja Naton puitteissa.⁶⁸

Haasteena Niinistön mukaan Suomi näkee sen, että Pohjoismaiden poikkeavat puolustusratkaisut rajoittavat maiden yhteistyötä. Tämän lisäksi taloudelliset tosiseikat luovat tilausta Suomen ja Ruotsin kahdenvälisen puolustusyhteistyön kehittämiseksi. Esimerkiksi puolustusmateriaali- ja suorituskyky-yhteistyön tiivistäminen tarjoaisi mahdollisuuksia. Tämä edellyttäisi, että maat ajattelisivat toisiaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa suorituskykyä kehitettäessä. Tämän kahdenvälisen yhteistyön syventämisen ei merkitse kuitenkaan, että maat muodostaisivat sotilasliiton.⁶⁹

2.5 Pohjois-Atlantin sotilasliitto (Nato)

Vuoden 2013 lopussa Natoon kuului kaksikymmentäkahdeksan jäsenmaata. Euroopan unionin kahdestakymmenestä kahdeksasta jäsenmaasta kahdenkymmenen kahden maan puolustusratkaisu perustui sotilaalliseen liittoutumiseen eli Nato-jäsenyyteen.⁷⁰ Kyprosta lukuun ottamatta loput viisi EU-maata kuuluvat Naton Euroatlanttiseen kumppanuusneuvostoon (Euro-Atlantic Partnership Council), jossa tehdään eritasoista yhteistyötä Naton kanssa.⁷¹

Lissabonin kokouksessa syyskuussa 2010 hyväksyttiin Naton uusi ylin poliittinen asiakirja *Strateginen konsepti*, joka määrittää Natolle kolme ydintehtävää: yhteinen puolustus (5. artiklan mukaan⁷²), kansainvälisen kriisinhallinta sekä kumppanuuden ja yhteistyön ulkopuolisten maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa.⁷³ Strateginen konseptin vahvisti myös, että Nato voi kutsua ja hyväksyä sellaisia eurooppalaisia maita liittokuntaan, joiden jäsenyys edistää peruskirjan periaatteita ja lisää turvallisuutta Pohjois-Atlantin alueella.⁷⁴ Hyväksymisen ehdot on kirjattu Naton artiklaan 10.⁷⁵

Suomen näkemyksen mukaan *Naton yhteistyön kehittyminen EU:n, YK:n, Etyjin sekä muiden kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen kanssa on Suomen kannalta myönteistä. Nato on*

⁶⁸ Suomen Tasavallan Presidentin kotisivut: Tasavallan presidentti Sauli Niinistön puhe Rikskonferens -seminaarissa Sälenissä 12.1.2014 [http://www.tpk.fi].

⁶⁹ Suomen Tasavallan Presidentin kotisivut: Tasavallan presidentti Sauli Niinistön puhe Rikskonferens -seminaarissa Sälenissä 12.1.2014 [http://www.tpk.fi].

⁷⁰ Vuonna 2013 Natoon kuulumattomat EU-maat ovat Irlanti, Itävalta, Kypros, Malta, Ruotsi ja Suomi.

⁷¹ Naton kotisivut: [http://www.nato.int/cps/en/natolive/51288.htm].

⁷² Kts. esim. Naton pääsihteeri Anders Fogh Rasmussen siteeraus HS 15.1.2013 ”Viron Paet: Ruotsi ja Suomi ovat käytännössä jo Natossa”. Rasmussen, ”Joko on jäsen tai sitten ei... kumppanimaat voivat pyytää Natolta apua, vaikka puolustusliiton sopimuksen viides artikla takaa avun vain jäsenille”.

⁷³ Nato 2010 ”Strategic Concept” s. 7-8.

⁷⁴ Nato 2010 ”Strategic Concept” s. 5.

⁷⁵ Nato 1949 ”The North Atlantic Treaty, article 10”.

*edelleen eurooppalaisen turvallisuuspolitiikan keskeisin toimija. Naton rooli ja Yhdysvaltojen sitoutuminen Eurooppaan ovat keskeisiä maanosan turvallisuuden ylläpitämisessä.*⁷⁶

Suomen ja Naton välinen yhteistyö aloitettiin virallisesti vuonna 1994 kahdenvälisellä rauhankumppanuusyhteistyöllä (Partnership for Peace, Pfp). Nykyisin Suomen Nato-yhteistyön puolustuspoliittiset päämäärät ovat:

- Sotilaallisen yhteensopivuuden ja yhteistoimintakyvyn kehittäminen
- Suorituskykyjen harjoittaminen ja arviointi sekä koulutusyhteistyö
- Nato-johtoiset kriisinhallintaoperaatiot
- Puolustusmateriaali hankeyhteistyö.⁷⁷

Kumppanuusyhteistyö sisältää ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä, kriisinhallintaoperaatioihin osallistumista ja kriisinhallinnassa tarpeellisten sotilaallisten valmiuksien kehittämistä.⁷⁸ Kumppanuusohjelma sisältää myös puolustusmateriaaliyhteistyön. Kriisinhallinnan osalta yhteistyö konkretisoituu Nato-johtoisiin kriisinhallintaoperaatioihin joita vuonna 2013 oli käynnissä kaksi: KFOR-operaatioon Kosovossa ja ISAF-operaatioon Afganistanissa.⁷⁹

Suomi osallistuu Naton puolustusmateriaaliyhteistyöhön kriisinhallintavalmiuksien ja yhteistoimintakyvyn kehittämiseksi. Yhteistyön avulla tavoitellaan puolustusmateriaalin yhteensopivuutta, vähentää elinkaaren aikaisia kustannuksia sekä tehostaa kotimaisen teollisuuden kilpailukykyä. Lisäksi Naton standardointisopimukset muodostavat edellytykset kriisinhallintajoukkojen yhteistoimintakyvylle ja parantavat varustuksen huoltovarmuutta.⁸⁰

Hallitusohjelmaan on kirjattu, ettei Suomi hae Nato-jäsenyyttä tämän hallituksen aikana. Suomi harjoittaa yhteistyötä Naton kanssa sekä ylläpitää mahdollisuutta hakea Nato-jäsenyyttä myöhemmin. Suomi arvioi mahdollista Nato-jäsenyyttä omien kansallisten turvallisuus- ja puolustuspoliittisten intressiensä pohjalta. Suomi toimii Euroopan unionin ja Naton yhteistyön kehittämiseksi ja huomioi Naton merkityksen eurooppalaisen turvallisuuspolitiikan keskeisenä toimijana.⁸¹

⁷⁶ VNS 5/2012, s. 79.

⁷⁷ Puolustusministeriö: Osastrategia/Puolustuspolitiikka, s. 14.

⁷⁸ UM:n kotisivut, Suomen erityisedustusto Natossa ”Suomi ja Nato”.

⁷⁹ Puolustusvoimien kotisivut, ”Kriisinhallintaoperaatiot”.

⁸⁰ UM:n kotisivut, Suomen erityisedustusta Natossa ”Suomi ja Nato”. Kts. myös VNS 5/2012 ”Hankinnoissa pyritään Nato-standardien mukaiseen kansainväliseen yhteensopivuuteen”, s. 110.

⁸¹ Hallitusohjelma (2011), s. 22.

3. SOTILASYHTEISTYÖTÄ KOSKEVA KESKUSTELU SUOMALAISESSA LEHDISTÖSSÄ

Tässä luvussa vastataan tutkimuksen pää- ja alakysymyksiin. Luvussa esitetään Suomen kansainvälistä sotilaallista yhteistyötä käsittelevät jutut empiirisestä lähdeaineistosta. Ensimmäisessä alaluvussa esitetään juttujen määrät ja teemat eri lehdissä sekä keskusteluun osallistuneet henkilöt. Seuraavissa alaluvuissa esitetään kirjoituksissa esiin nousseet pääteemat, niiden sisältämät alateemat sekä keskustelun keskeisin sisältö. Alalukujen viimeiset yksi - kolme kappaletta on johtopäätöksiä teemojen käsittelystä lehdistössä, joita on verrattu luvussa 2 esitettyihin valtion virallisiin tavoitteisiin.

3.1 Lehtikirjoitukset ja keskusteluun osallistujat

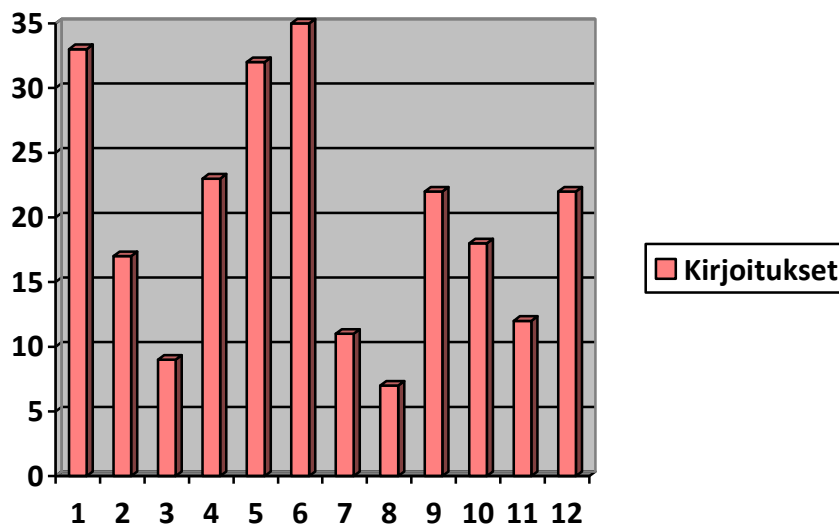
Tutkituissa lehdissä Suomen kansainvälistä sotilaallista yhteistyötä käsittelevät jutut olivat valtaosin uutisia. Taulukosta 1 nähdään, että Helsingin Sanomia lukuun ottamatta suurin osa yhteistyötä käsittelevistä uutisista perustui Suomen tietotoimiston (STT) palveluihin. Sama koskee myös pienempiä kuten maakuntalehtien valtakunnallista - ja ulkomaan uutisointia, joten niiden uutisointi on usein yhdenmukaista tässä tarkasteltavien sanomalehtien kanssa. Keskustelut (pääkirjoitukset, kolumnit, jne.) käytiin valtaosin (65-prosenttia) Helsingin Sanomien sivuilla. Muiden lehtien osalta kyseessä oli yksittäisistä puheenvuoroista ja esimerkiksi Aamulehdessä ja Turun Sanomissa ei ollut tutkimusaiheen mukaisia pääkirjoituksia lainkaan.

	Aamulehti	Helsingin sanomat	Iltalehti	Iltasanomat	Turun Sanomat
Uutiset	19 (16)	65 (10)	27 (15)	40 (24)	14 (12)
Pääkirjoitus	0	12	8	2	0
Vieraskynä		8			
Kolumni	3	9	1	0	2
Analyysi		11			
Mielipide	0	17	0	0	4
Yhteensä	22	122	36	42	20

Taulukko 1. Lehtikirjoitusten jakaantuminen 1.1.2013 – 31.1.2013 (suluissa oleva luku kertoo kuinka monta uutista on STT:lta). Vieraskynä- ja analyysi-palstat ovat vain Helsingin sanomissa.

Lehtikirjoitusmäärät ovat kulkeneet tasaista sykliä. Tämä kertoo, että lehdet seuraavat ulkopuolisia tapahtumia sekä toisten lehtien kirjoituksia. Myös STT:n osuus lehtien uutislähteenä

vaikuttaa uutisointisykliin. Uutispiikkejä saivat aikaan esimerkiksi tammikuussa keskustelu pohjoismaisesta puolustusyhteistyöstä.⁸² Huhti- ja toukokuussa keskustelua ylläpitivät muun muassa Venäjän lentosotaharjoitukset lähellä Ruotsin aluevesiä, sekä Venäjän puolustusministeri Sergei Šoigun kommentit Suomen Nato-jäsenyydestä.⁸³ Loppukesällä kirjoitusten määrä laski varsin vähäiseksi, mutta syksyllä keskustelun avasi ensin Naton Steadfast Jazz-harjoitus, jota seurasi Venäjän ja Valko-Venäjän Zapad-harjoitus sekä uutisointi mahdollisista Iskander-ohjuksien siirroista Kaliningradin alueelle.⁸⁴

Kuva 2. Kirjoitusten lukumäärät kuukausittain vuonna 2013 (AL, HS, IL, IS ja TS).

Jutun päätoimittajaksi on määritetty se puhuja, jonka näkökulma on uutisessa hallitsevimmasa asemassa. Tämä tarkoittaa sitä, että kyseinen näkökulma esiintyy joko otsikossa, johdantokappaleessa tai uutisen kolmessa ensimmäisessä teksti kappaleessa. Jos toimittajia on useita, päätoimittajaksi merkitään se, joka esiintyy näkyvimmin. Pääkirjoitusten, kolumnien, analyysien ja muiden vastaavien kirjoitusten lähteeksi merkitään toimittaja, vaikka kirjoituksessa referoitaisiin jonkun muun lausuntoja. Näin tehdään, koska toimittaja on koonnut ja järjestellyt tiedon journalistiseksi jutuksi.⁸⁵

Valtion puolustuspolitiikan toimijoista näkyvimmin esillä olivat presidentti, pääministeri ja puolustusministeri. Tulee kuitenkin huomioida, että jotkut henkilöiden antamat lausunnot uutisoitiin useammassa lehdessä, jolloin yksittäinen lausunto toi kyseiselle henkilölle päätoi-

⁸² Kts. esim. HS13.1.2013 ”Ruotsalaisministerit: Pohjoismaiden tiivistettävä puolustusyhteistyötään”.

⁸³ Kts. esim. HS 24.4.2013 ”Venäjän pommikone toi vauhtia Ruotsin Nato-keskusteluun”, kts. myös HS 29.5.2013 ”Puolustusministeri Šoigu: Suomen Nato-jäsenyys aiheuttaisi vastatoimia”.

⁸⁴ HS 20.9.2013 ”Suomen lähialueilla vilkas harjoitusyksi” ja HS 17.12.2013 ”Venäjä siirsi ohjuksia keskelle EU-maita”.

⁸⁵ Juha Rahkonen käytti vastaavaa lähteiden teemoittelua väitöstutkimuksessaan, kts. esim. Rahkonen, s.168–169.

mittajan roolin useammassa jutussa. Taulukossa 2 oleva luku ei täten kerro henkilön aktiivisuudesta puhujana, vaan hänen näkyvyytensä lehdistössä.

Sotilaiden näkyvyys mediassa oli vähäistä keskittyen yksittäisiin lehtijuttuihin. Tämä johtuu osin siitä, että kv-sotilaallinen yhteistyössä keskeisimpinä toimijoina ja päättäjinä ovat valtion ylin johto ja hallitus, jolloin he myös kommentoivat aiheesta useimmin.

Ulkomaisista toimijoista erottuvim oli Venäjän puolustusministeri, jonka näkyvyys perustui hänen Nato-kommenttinsa laajaan uutisointiin. Yksittäisistä henkilöistä merkittävin oli HS:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimittaja Kari Huhta, joka on kirjoittanut tässä työssä tutkituista kahdestakymmenestäkuudesta kolumnista ja analyysistä neljätoista, eli yli puolet. Uutisten raportointi ja muut kirjoitukset jakaantuivat tasaisemmin eri kirjoittajille.⁸⁶

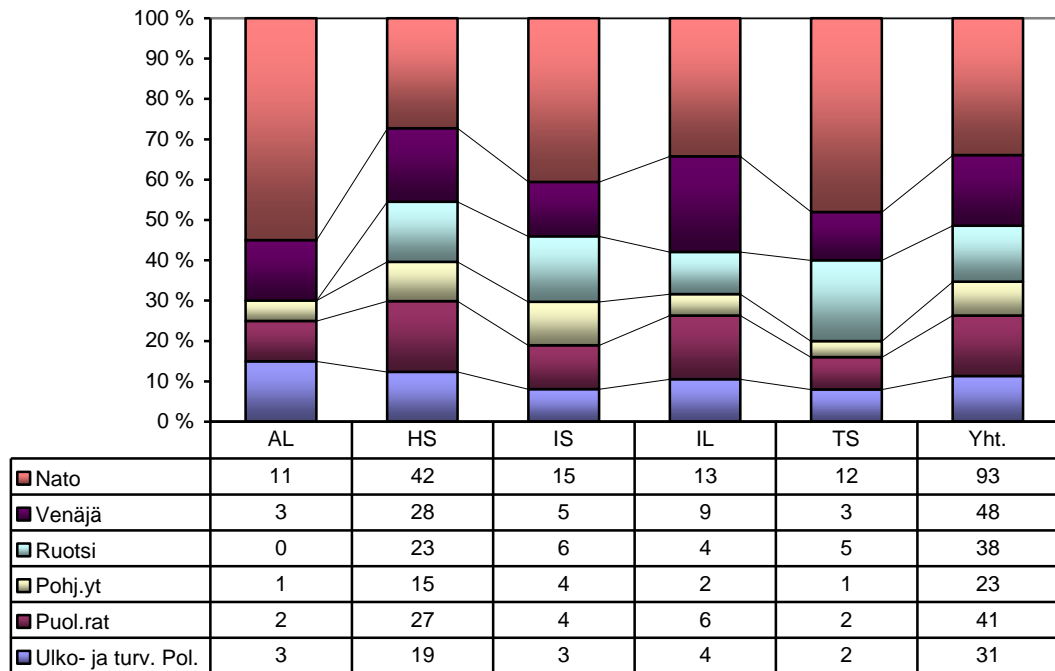
Uutiset:		Pääkirjoitukset, kolumnit/vast.	
Toimittaja	67	Pääkirjoitukset	22
Presidentti	16	- Toimittaja	21
Pääministeri	15	- Tutkija/asiantuntija	1
Puolustusministeri	15	Kolumnit	15
Ulkoministeri	1	- toimittaja	13
Kansanedustaja (Hallitus)	4	- tutkija / asiantuntija	2
Kansanedustaja	3	Analyysi	11
Puolustusministeriö	2	- 3 eri toimittajaa	
Ulkoministeriö	1	Vieraskynä	8
PV:n komentaja	6	- tutkija / asiantuntija	5
PV:n edustaja	3	- Pää- ja puol.ministeri	1
Venäjän puolustusministeri	9	- Ulkoministeri	1
Venäjän Puolustusministeriö	2	- PV:n edustaja	1
Venäläis poliitikko	1	Mielipide	21
Tutkija/muu asiantuntija	6	Kansalainen	16
Naton edustaja	2	PV:n edustaja	2
Ruotsin hallituksen edustaja	6	Kansaedustaja	2
Ruotsin PV:n edustaja	1	Pohjoismaiden Puol.min:t	1
Viron ulkoministeri	5		

Taulukko 2. Juttujen päätoimittajat tutkituissa lehdissä.

Jutun pääteemaksi on merkitty jutussa käsitelty aihe. Tapauksissa jossa yksittäinen juttu on käsitelty selkeästi myös muita pääteemoja, on jutusta tehty taulukkoon merkintä useampaan kohtaan.⁸⁷ Teemojen kokonaismäärä on näin suurempi kuin tutkimuksessa käsiteltyjen artikkelien kokonaislukumäärä.

⁸⁶ Kirjoittajien taustoja ei ole avattu tässä tutkimuksessa. Verkossa toimittajista ei ole yleensä löydettävissä muuta tietoa kuin nimi ja tehtävä. Lehdet eivät esittele tarkemmin toimittajiaan, esim. heidän puoluetustaa, mielipiteitään tietyistä aiheista, jne.

⁸⁷ Esimerkiksi HS 24.4.2013 ”Venäjän pommikone toi vauhtia Ruotsin Nato-keskusteluun”. Jutussa käsiteltiin Venäjän pommikoneiden toimintaa lähellä Ruotsin rajaa, mikä vaikutti Ruotsin Nato-keskusteluun, jolloin taulukkoon merkittiin jutun käsittelevän sekä Venäjää ja Ruotsia.

Taulukko 3. Uutisten lukumäärät pääteemoittain tutkituissa lehdissä.

Taulukosta 3 nähdään, että vuonna 2013 Nato oli pääteemoista näkyvimmin esillä kaikissa lehdissä. Venäjän osuus keskustelun generoijana näkyy puolustusministeri Sergei Šoigun Nato-kommenteista ja keväällä 2013 uutisoiduista Venäjän suorittamista harjoituslennoista Ruotsin läheisyydessä. Muiden pääteemojen käsittely oli vähäisempää ja myös näissä on huomioitava Helsingin Sanomien hallitseva osuus.

3.2 Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvissä teksteissä esiintyivät seuraavat alateemat:

- Yleinen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskustelu keskittyy puolustukseen ja sotilaallisten suorituskykyjen kehittämiseen
- Kyber, uusi uhka turvallisuusympäristössä
- Haasteet EU:n yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa.

Alkuvuoden teksteissä käsiteltiin Suomen virallisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaa, jonka kantava ajatus turvallisuuspoliittista selontekoa (2012) lainaten on yhteistyö. Teksteissä mainittiin, että Suomi on sitoutunut EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämiseen. Tammikuussa ulkoministeri Erkki Tuomioja pohti kirjoituksessaan Helsingin Sanomissa, että turvallisuus- ja puolustuspoliittinen keskustelu on Suomessa keskittynyt pitkälti puolustuksen ja sotilaallisten suorituskykyjen kehittämiseen. Hän toivoi enemmän keskustelua

ulkopoliittisten keinojen käytöstä turvallisuuden edistäjänä.⁸⁸ Tämä toivomus ei konkreettisesti ollut toteutunut vuoden 2013 aikana.

Turvallisuusympäristön uudeksi haasteeksi muodostuneesta *kyberturvallisuudesta* kirjoitettiin vuoden aikana useassa yhteydessä. Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa esitettiin haaste, ettei EU:lla ole vielä omaa kyberstrategiaa, vaikka monilla EU-mailla on jo omansa ja myös Nato käsittelee vastaavia kysymyksiä. Teksti arvioi myös EU:n ja Venäjän eroja toiminnassa kyberhyökkäyksiä vastaan. EU painottaa *pehmeän vallan* käyttöä, jonka voimakkain muoto on sanktioiden asettaminen, kun taas Venäjän *reagoiva* malli mahdollistaa myös aseellisten keinojen käytön kyberhyökkäystä vastaan.⁸⁹

Alkuvuoden teksteissä käsiteltiin myös Itämeren perinteistä turvallisuusympäristöä ja sen kehityksen suuntaa, jossa on havaittavissa muutoksia. Esimerkkinä esitettiin Naton ja Venäjän harjoitustoiminta, joka aiheuttaa mahdollisia jännitteitä Itämeren alueella. Harjoitustoiminnan tendenssi saattaa olla oman äänen tuominen muiden maiden turvallisuuspoliittisiin linjauksiin.⁹⁰

Loppuvuodesta järjestettiin EU:n huippukokous, jossa käsiteltiin EU:n yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Pääministeri Jyrki Katainen ja puolustusministeri Carl Haglund esittivät Helsingin Sanomien Vieraskynä-palstalla Suomen tavoitteita ja odotuksia kokoukseen. He muistuttivat myös, että pitää olla selvä näkemys *mitä EU haluaa ja mihin se kykenee*. Suomen ehdotus on, että *EU laatisi uuden ulko- ja turvallisuuspoliittisen strategian*.⁹¹ Tavoitteet esitettiin VNS 2012 ja Lissabonin sopimuksia seuraten.

Viesti EU:n huippukokouksesta oli, etteivät Nato ja EU ole toisilleen vastakkaisia järjestelyjä, vaan niiden tarkoitus on täydentää toisiaan.⁹² Tämä laveasanainen viesti kuvaa kuinka haastavaa EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan eteenpäin vieminen on. Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa käsiteltiin EU:n käytännön sopimisen haasteita. Esimerkiksi EU:n taisteluosaston käytöstä ei päästy yhteisymmärrykseen ja myös puolustusmarkkinoinnin avaaminen EU:n sisällä ei ole edistynyt. Ainut mistä yhteisymmärrys on olemassa, on että asioissa pitäisi edetä.⁹³

⁸⁸ HS 31.1.2013 ”Tuomioja: Suomi on avoin uudelle puolustusyhteistyölle”.

⁸⁹ HS 17.1.2013 ”Venäjä on kybersotaan valmiimpi kuin EU”.

⁹⁰ HS 25.4.2013 ”Nato havahtumassa Venäjän sotilaalliseen haasteeseen”.

⁹¹ HS 19.12.2013 ”EU:n puolustusyhteistyö etenee askel kerrallaan”.

⁹² IL 20.12.2013 ”Katainen: Nato tukee vahvasti EU:n puolustusyhteistyötä”.

⁹³ HS 20.12.2013 ”EU:n turvallisuuspolitiikasta puuttuu vain poliittinen tahto”.

Tarkastelujakson aikaisesta ulko- ja turvallisuuspoliittisista teksteistä voidaan määrittää seuraavat johtopäätökset. Lehtien jutut seurasivat valtion virallista linjaa ja yleistä keskustelua ohjasi valtion ylimmän johdon esiintulot. Lehdistössä ei esiintynyt yllättäviä näkökulmia tai keskustelun avauksia aiheesta. Kyberturvallisuuteen liittyvän keskustelun laajuus voi johtua osin siitä, että kyber on aiheena vielä uusi ja eri valtioiden ja toimijoiden kyber-strateginen työ on kesken, jolloin siitä käydään keskustelua enemmän. Voidaan todeta, että kyber on turvallisuusympäristön uusi ulottuvuus.

3.3 Suomen puolustusratkaisu – vuodessa kehäpäätelmä?

”Suomi satsaa tuntuvasti kansalliseen puolustukseen ja liittyy Natoon, tai Suomi satsaa tuntuvasti kansalliseen puolustukseen ja ei liity Natoon.” Ilta-Sanomien uutinen 17.6.2013 Nato-selvitysryhmän loppuraportista.

Suomen puolustusratkaisuun liittyvissä teksteissä korostuivat seuraavat alateemat:

- Puolustukseen käytettävissä olevat resurssit
- Puolustusratkaisuun liittyvä terminologia ja sen merkitys keskustelun sisältöön
- Puolustusyhteistyö.

Joulukuussa 2012 ilmestyi valtioneuvoston selonteko (VNS) Turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012. Selonteon sisältö nosti esiin puolustusratkaisuun liittyviä aiheita, joista keskeisin oli käytössä olevat resurssit. Alkuvuodesta Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa arvioitiin selonteon merkityksen hiipuvan, koska siinä ei käsitelty puolustusvoimia koskevaa rahapulaa, vaan vastuu siirrettiin seuraavalle hallitukselle. Tähän nähtiin syynä, että konsensusta puolustuspäättämisestä on vaikea sopia yli hallituskauden nykyisessä taloustilanteessa, jolloin puolustusvoimien pitkántähtäimen kehitys on haastavaa.⁹⁴

Teksteissä nostettiin esiin, että merkittävin puolustusratkaisuun liittyvä keskustelunaihe seuraavissa eduskuntavaaleissa on Hornet-kaluston korvaaminen. Seuraava hallitus joutuu tämän haasteen eteen nousemaan. Vaihtoehtoina pohdittiin annetaanko puolustusvoimille lisää rahaa vai liittoudutaanko Natoon.⁹⁵ Puolustusministeri Haglund arvio, että puolustusratkaisuun liittyviä tekijöitä pitää harkita erityisen tarkasti jos päätetään, ettei puolustuksen ole varaa panos-

⁹⁴ HS 8.2.2013 ”Turvaselonteon merkitys hiipuu”.

⁹⁵ IL 8.5.2013 ”Nato-keskustelua ei voi enää kiertää”, kts. myös HS 21.5.2013 ”Verkottuminen on nyt ulkopoliitiikan taikasana”.

taa riittävästi. Tällöin kaikkiin vaihtoehtoihin tulee suhtautua avoimesti, mukaan luettuna Natoon.⁹⁶

Lehdissä esitettiin, että resurssipula vaatii Suomea tarkastelemaan uudelleen puolustusratkaisuaan. Suomen puolustusratkaisuksi on esitetty ns. verkottunut puolustusratkaisu. Helsingin sanomien kolumnissa epäiltiin, että Suomen puolustusta järjestetään niin, *että sotilaallinen liittoutuminen on mahdollista heti, jos siitä tehdään poliittinen päätös.*⁹⁷ Toisessa kirjoituksessa käytettiin termiä *verkottunut*, joka oli lainattu ulkoasiainvaliokunnan mietinnöstä, jossa käsiteltiin valtioneuvoston turvallisuus ja puolustuspoliittista selontekoa.⁹⁸ Termi avattiin tekstiin laajana kansainvälisenä yhteistyönä, joista tärkein on rauhankumppanuus Naton kanssa.⁹⁹

Kesäkuulle tultaessa Helsingin sanomien riippumaton kolumnisti Olli Kivinen kritisoi kirjoituksessaan VNS:ssa esitettyä osiota, jossa mainitaan *ulkopuolisen avun vastaanottovalmiutta. Mistä apu tulee yhteispuolustusta hylkivälle maalle*, hän kysyi. Hän jatkoi kriittisellä linjalla:

*Keskeinen ongelma on myös EU:n puolustus ja pohjoismainen yhteistyö. Molempia hehkutetaan sivukaupalla, vaikka ohimennen todetaan, ettei niistä ole puolustuksen kovan ytimen ratkaisijaksi. Tätä voisi kutsua eri nimillä: eduskunnan diplomaattinen sanamuoto "muunneltu totuus" on niistä lievin.*¹⁰⁰

Lehdistössä Suomen tulevaisuuden puolustusratkaisuna ei nähdä Pohjoismaista sotilasliittoa, koska Ruotsia lukuun ottamatta maat ovat Nato-jäseniä. Sama koskee Euroopan unionia, jossa valtaosa maista nojaa puolustusratkaisussaan Natoon. Teksteissä kuitenkin huomautettiin, ettei Nato-jäsenyys ole poliittinen vaihtoehto kansalaisten vastustuksen vuoksi, jolloin kansainvälistä verkottumista tulee edistää. Suomi hoitaa itse oman sotilaallisen puolustuksensa, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, vaikka se alkaa olla Euroopan maissa harvinaisuus ja sotilaallinen liittoutuminen yleistä.¹⁰¹ Liittoutumattomuuden takana on Suomen kansa.¹⁰²

⁹⁶ HS 17.12.2013 ”Puolustusvoimien leikkauksista syntyi tulkintariita”.

⁹⁷ HS 15.6.2013 ”Suomi keksi uuden puolustuksen”.

⁹⁸ Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 1/2013 vp, mietinnössä todetaan: ”Valiokunta korostaa kansainvälisen verkottumisen ja yhteistyön tärkeyttä, koska sotilaallinen liittoutumattomuus ei käytännössä ole enää täysin mahdollista keskinäisriippuvuuksien vuoksi. Pohjoismainen solidaarisuus vahvistaa Suomen turvallisuutta. Pohjoismaista yhteistyön tiivistämiseksi tulisi esittää konkreettisia tavoitteita EU:n ja Naton kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi.”

⁹⁹ HS 21.5.2013 ”Verkottuminen on nyt ulkopolitiikan taikasana”.

¹⁰⁰ HS 21.5.2013 ”Verkottuminen on nyt ulkopolitiikan taikasana”.

¹⁰¹ Asevelvollisuuteen viitattiin, joissain uutisissa sekä yksi pistemäinen uutinen (IS 5.9.2013 ”Kansanedustaja kannattaa asevelvollisuudesta luopumista”), jossa kansanedustaja ja eduskunnan miesverkoston puheenjohtaja Kari Uotila (vas) kritisoi voimakkaasti vain miehille pakollista asevelvollisuutta. Hänen mukaan nykyinen järjestelmä ei vastaa olemassa oleviin turvallisuusuhkiin, jonka johdosta Suomessa olisi siirryttävä molempia sukupuolia koskevaan vapaaehtoiseen turvallisuuskoulutusjärjestelmään. Vuoden aikana asevelvollisuudesta oli HS:n mielipide-osastolla neljä puoltavaa ja kolme kritisoivaa kirjoitusta.

Alkusyksystä siteerattiin presidentti Sauli Niinistön puhetta Helsinkiin kokoontuneille suurlähettiläille. Niinistö seurasi puheessaan Suomen virallista linjaa ja totesi, että *Suomi ei voi rakentaa turvallisuuttaan vapaamatkustamisen doktriinin varaan*. Natosta hän kommentoi, ettei Nato-jäsenyys korvaisi kansallista puolustusta.¹⁰³ Tämän totesi myös puolustusvoimien komentaja Ari Puheloinen myöhemmin lokakuussa.¹⁰⁴ Turvallisuudessa vapaamatkustajalle voi Niinistön mukaan *tulla kylmä viimeistään siinä vaiheessa, kun konduktööri ilmestyy näkyviin*. Suomelle hän suositteli nykyisen Nato-linjan jatkoa, jossa korostuu monipuolinen yhteistyö.¹⁰⁵

Vuoden aikana keskusteluissa korostettiin, että puolustusratkaisun kestävyyttä tarkastellaan viimeistään uusien taisteluhävittäjien rahoitusta päätettäessä. Hävittäjien hankinnan vaihtoehdoksi esitettiin sotilaallista liittoutumista, mutta valtion korkeimman johdon suulla näitä kysymyksiä ei asetettu vastakkain. Suomen tulee vastata tulevaisuudessakin puolustuksestaan itse, oli se liittoutunut tai ei.

Puolustusratkaisua koskevista teksteistä voidaan muodostaa seuraavat johtopäätökset. Tekstit seuraavat pääosin valtion virallista linjaa jossa mainittiin, että Suomen puolustusratkaisu tulee säilymään, kansainvälistä yhteistyötä syvennetään ja seurataan mihin se kehittyy niin Pohjoismaiden, EU:n sekä Naton suhteen. Turvallisuuspoliittisessa selonteossa mainittu verkottunut puolustusratkaisu tulkittiin osassa teksteissä askeleena kohti puolustusliittoa Ruotsin ja/tai Naton kanssa. Selonteossa käytettyjä termejä ja lauseita täten ylitulkittiin valtion virallisten linjausten näkökulmasta joissain asiayhteyksissä. Tämä voi johtua osin siitä, että jotkut selonteossa käytetyt sanat, kuten puolustusyhteistyö jättää tulkinnan varaa keskustelijoille.

3.4 Pohjoismainen puolustusyhteistyö

Pohjoismaiseen puolustusratkaisuun liittyvissä teksteissä korostuivat seuraavat alateemat:

- Yhteistyöhön liittyvä terminologia ja sen vaikutus keskusteluun
- Nordefco ja sen tavoitteet.

¹⁰² HS 18.1.2013 ”Niinistö: Suomi puolustaa itse koko maata”, kts. myös HS 14.2.2013 ”Kansa torjuu puolustusliitot” ja HS 14.2.2013 ”Puolustusyhteistyötä? Ei kiitos!”.

¹⁰³ HS 18.1.2013 ”Niinistö: Suomi puolustaa itse koko maata”.

¹⁰⁴ HS 19.10.2013 ”Komentaja Puheloinen: Suomi puolustaisi itseään Natossakin”

¹⁰⁵ HS 27.8.2013 ”Niinistö: Nato ei korvaisi kansallista puolustusta”, kts. myös IS 28.3.2013 ”Presidentti Niinistö: Suomen Nato-kupla puhkesi”.

Pohjoismaisen puolustusyhteistyön osalta vuoden 2013 keskustelu alkoi tammikuussa pienen kohun saattamana, kun teksteissä käsiteltiin pohjoismaista puolustusmateriaaliyhteistyötä. Iltalehti ja Iltasanomat siteerasivat Puolustusministeri Haglundin kommenttia Yle uutisille 13.1.2013. Uutisessa merkittävää oli sanan *puolustussopimus* käyttö:

Kyllä se käytännössä tarkoittaisi sitä, että meillä pitäisi olla jonkin tyyppinen puolustussopimus Ruotsin kanssa, koska me puhuisimme keskeisistä suorituskyvyistä esimerkiksi merivoimissa tai ilmavoimissa... Itse en sulje sitä pois jonkinlaisena visiona. Mutta se ei ole kahden vuoden päästä, vaan joskus myöhemmin, Haglund ennakoi.¹⁰⁶

Kommentti oli jatkoa Ruotsin ulkoministeri Carl Bildtin ja puolustusministeri Karin Enströmin esitykseen pohjoismaiden puolustusyhteistyön syventämisestä. Mieliopidekirjoituksessa ruotsalaisministerit esittivät näkemyksensä Pohjoismaiden puolustuksen voimavarojen yhteisomistuksesta ja käytöstä EU:n ”*Pooling and Sharing*” -iskulauseen hengessä. Tähän esitettiin myös lisättyä yhteistyötä sotaharjoitusten merkeissä.¹⁰⁷

Suomen puolustusministerin lausuntoa kommentoi pääministeri Jyrki Katainen Ylen uutisille, mistä kirjoitti myös Turun Sanomat:

Puolustusliitosta puhuminen ei ole nyt ihan ajankohtaista. En tiedä, onko se koskaan ajankohtaista. Mutta nyt kannattaa keskittyä tähän käytännönläheiseen puolustusyhteistyöhön, Katainen sanoi Ylelle.¹⁰⁸

Myös presidentti Sauli Niinistö kommentoi asiaa Maanpuolustuskurssiyhdistyksen tilaisuudessa ja pani osaltaan pisteen maiden sotilasliittoumakeskustelulle:

Niinistön mukaan viime päivinä on syntynyt kuvaa yhtäkkisestä hyppäyksestä kokonaan uudelle tasolle. Hän kehotti pitämään tarkasti kiinni ajatuksesta kehittää esillä olevaa pohjoismaista puolustusmateriaaliyhteistyötä. ”Siitä olisi pitkä loikka Suomen ja Ruotsin kahdenkeskiseen sotilas- tai puolustusliittoon”, hän huomautti.¹⁰⁹

Helsingin Sanomien ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimittaja Kari Huhta analysoi kolumnissaan puolustusmateriaalin yhteisomistajuuden mahdollisuuksia, todeten ettei sotilaskaluston

¹⁰⁶ Ylen verkkosivut 13.1.2013 ”Haglund väläyttää Suomen ja Ruotsin puolustussopimusta”.

¹⁰⁷ Dagens Nyheter 13.1.2013 ”Försvarsmateriel kan ägas gemensamt i Norden”.

¹⁰⁸ TS 14.1.2013 ”Yle: Katainen ei innostu Suomen ja Ruotsin puolustusliitosta”.

¹⁰⁹ HS 17.1.2013 ”Niinistö: Suomi puolustaa itse koko maata”.

suorituskykyjen jakaminen toimi käytännössä edes Nato-maiden välillä. Mahdollisuutena hän sen sijaan näki Ruotsin sitoumuksen auttaa hyökkäyksen kohteeksi joutuvia naapurimaita, mikä tekee puolustusyhteistyön mahdolliseksi. Suomessa yhteistyö kuitenkin törmäisi nykyisen lainsäädännön rajoituksiin.¹¹⁰

Puolustusliitto- ja valtiosopimus-keskustelua sivuttiin Helsingin Sanomien uutisessa johon haastateltiin tohtori Stefan Forssia Maanpuolustuskorkeakoulusta sekä siteerattiin hänen ja hänen ruotsalaiskollegansa Stig Rydellin artikkelia Ruotsin sotatiedeakatemian lehdessä otsikolla *Tie kohti uutta pohjoismaista turvallisuusstrategiaa*.

*Tukijoiden mukaan Suomen ja Ruotsin erilaiset armeijat täydentäisivät toisiaan. Kuitenkin ilman valtinoikeudellisia sopimuksia sitoutuminen on riskialtista, koska kaluston käyttäminen voisi mennä riitelyksi. Tämän johtopäätöksen esitti myös Suomen puolustusministeri.*¹¹¹

Tämän jälkeen aihetta sivuttiin vielä Iltasanomien pääkirjoituksessa¹¹² ja Turun Sanomien päätoimittajan kolumnissa, joissa käsiteltiin sanan *puolustusliitto* käyttöä.¹¹³ Myös puolustusvoimat reagoi aiheeseen.

Puolustusvoimien kannan Pohjoismaiselle puolustusyhteistyölle esitti Aamulehdessä puolustusvoimien operaatiopäällikkönä sekä Nordefcon sotilaskomitean puheenjohtaja 2013 toiminut kenraaliluutnantti Mika Peltonen.¹¹⁴ Turun Sanomiin kirjoitti Länsi-Suomen sotilasläänin komentaja kenraalimajuri Pertti Salminen.¹¹⁵ Kirjoituksissa painotettiin yhteistyön virallista linjaa ja ettei siihen sisälly puolustusliittopyrkimyksiä. Kirjoituksissa korostettiin Nordefcon roolia ja haasteita:

- Nordefco ei ole ratkaisu puolustushaasteisiin
- Materiaalihankinnat eivät ole Nordefcon pääasia
- Haasteena yhteistyössä ovat kunkin maan erilaiset rahoitusmekanismit, päätöksentekojen ja materiaalinhankintamallit, aikataulut sekä kansalliset lainsäädäntöerot. Harmonisointi on pääosin poliittinen kysymys
- Nordefco ei ole puolustusliitto, eikä se anna turvatakuita, joiden varaan päättäjät ja toimijat voisivat mitoittaa puolustustaan. Suomella on oltava jatkossakin oma, ennal-

¹¹⁰ HS 14.1.2013 ”Ruotsi ehdotti yhteistä sotilaskalustoa”. Analyysissä toimittaja viittaa Suomen lainsäädännössä lakiin puolustusvoimista 551/2007, joka ei salli sotilaallisten voimakeinojen käyttöä annettaessa apua vieraalle valtiolle.

¹¹¹ HS 17.1.2013 ”Tällainen olisi Suomen ja Ruotsin puolustusliitto”.

¹¹² IS 16.1.2013 ”Yhteistyö ei merkitse yhteistä puolustusta”.

¹¹³ TS 27.1.2013 ”Hallitusohjelma jyrää selonteon”.

¹¹⁴ AL 7.2.2013 ”Puheenaihe: Pohjolan puolustusliittoa ei ole”.

¹¹⁵ TS 29.1.2013 ”Yhteistyöllä haetaan puolustukseen suorituskykyä”.

taehkäisykykyyn pohjautuva kansallinen puolustuskyky. Tämä asia on tiedostettava, jotta keskustelusta ei syntyisi epärealististen odotusten tuloksena mielikuvakuplaa.¹¹⁶

Pohjoismaiden puolustusministerien mielipidekirjoitus Helsingin Sanomissa maaliskuun lopulla keskittyi pohjoismaisen puolustusyhteistyön tavoitteisiin sekä Nordefcon rooliin. Kirjoituksessa puolustusministerit korostivat saatujen kokemusten myönteisyyttä sekä konsensusta yhteistyön kehittämistä ja sen suunnasta. Nordefcon roolista korostettiin:

- ettei se ole vaihtoehto maitten yhteistyölle ja kumppanuudelle EU:ssa ja Natossa, vaan se täydentää olemassa olevia rakenteita
- kyse on koulutus-, harjoitus-, teollisuus- ja operaatioyhteistyöstä
- tähän mennessä on saanut aikaan tehokkaan harjoitusvaihdon, joka parantaa merkittävästi kykyä toimia yhdessä kansainvälisissä operaatioissa.¹¹⁷

Teemaan palattiin vielä kahdessa Helsingin sanomien tekstissä, josta toisessa pohjoismainen yhteistyö esitettiin myönteisessä valossa. Toinen teksti käsitteli yhteistyön rajoja liittoutumattomien maiden ja Naton välillä, mitkä selkenivät Islannin pohjoismaisessa ilmavalvontaharjoituksessa.¹¹⁸

Johtopäätöksenä vuoden 2013 pohjoismaista puolustusyhteistyötä käsittelevistä teksteistä voidaan todeta, että niissä keskityttiin tarkastelemaan Nordefcon tavoitteita. Tavoitteiden realistisuutta ja toteutettavuutta epäiltiin muutamassa lehtikirjoituksessa, joihin vastattiin valtion ja puolustusvoimien johdon välityksellä. Muuten uutisissa esiin nousi lähinnä puolustusyhteistyön hidaskäynnin eteneminen, jonka syyksi esitettiin Pohjoismaiden erilaisia puolustusratkaisuja. Norjan, Tanskan ja Islannin ensisijainen yhteistyöfoorumi on Nato, jonka johdosta Suomen ja Ruotsin välisellä yhteistyöllä nähtiin enemmän mahdollisuuksia.

Teeman käsittelyn yhteydessä oli mielenkiintoista havaita kuinka herkästi tietyt sanat ulko- ja turvallisuuspolitiikassa voivat generoida keskustelua. Tällä kertaa ärsykkeenä toimi puolustusministeri Haglundin käyttämä termi *puolustusliitto* Pohjoismaisessa viitekehyksessä. Tästä seurasi myös, että tammi-helmikuun vaihteessa Helsingin sanomat teetätti kyselyn jossa kysyttiin ensimmäistä kertaa kansalaisten näkemyksiä kolmeen erilaiseen puolustusliittoon. Na-

¹¹⁶ AL 7.2.2013 ”Puheenaihe: Pohjolan puolustusliittoa ei ole” ja TS 29.1.2013 ”Yhteistyöllä haetaan puolustukseen suorituskykyjä”.

¹¹⁷ HS 20.3.2013, ”Tiivis yhteistyö tekee Pohjoismaat vahvemmiksi”.

¹¹⁸ HS 12.4.2013, ”Yhteistyössä tuli raja vastaan”. Tästä aiheesta käytiin julkista keskustelua laajasti. Lopulta asiasta saatiin selkeäviesti, että Norja Nato-maana vastaa valvonnasta ja Suomi sekä Ruotsi osallistuvat vain harjoitustoimintaan.

to-jäsenyyden lisäksi kysyttiin kantaa EU:n yhteiseen puolustukseen ja kahdenkeskiseen liittoutumaan Ruotsin kanssa. Mikään niistä ei saanut kansalta suurta kannatusta.¹¹⁹

3.5 Ruotsi – Läheinen kumppani vai Natoon livahtava naapuri?

Ruotsin puolustuspolitiikkaa koskevissa teksteissä painottuivat seuraavat alateemat:

- Turvallisuusympäristön muutokset, painopisteenä Venäjä
- Puolustus uudistuksen vaikutukset puolustuskykyyn
- Suhde Natoon
- Pohjoismainen puolustusyhteistyö.

Alkuvuodesta uutisoitiin Helsingin sanomissa, että Ruotsissa ollaan huolestuneita maanpuolustuskyvystä, mikä johtuu pääosin asevelvollisuudesta luopumisesta. Asia liittyi lehtijuttuun ruotsalaisessa Dagens Nyheterissa, missä Ruotsin puolustusvoimien komentaja Sverker Göransson yllätti lukijat vuodenvaihteessa sanomalla, ettei Ruotsin puolustus kestä ilman ulkopuolista apua viikkoa enempää.¹²⁰ Helsingin Sanomien kolumnissa pohdittiin syitä, miksi kenraalin lausunto herätti niin paljon keskustelua. Syyksi arvioitiin:

Ruotsin valtakoneistolle on valjennut, että sen kohuttu maanpuolustus uudistus on vienyt maalta oman alueen puolustuksen. Muu maailma on tiennyt tämän koko ajan... Ajatus EU:n omasta, itsenäisestä puolustusyhteistyöstä on talouskriisissä muuttunut yhä kaukaisemmaksi pilvilinnaksi.

Suomessa Ruotsin puolustuskykyyn liittyvä keskustelu oli hiljennyt, kunnes se alkoi uudestaan venäläisen harjoituslennon yllätettyä Ruotsin ilmavoimat lähellä Ruotsin rajaa. Lehdissä uutisoitiin, ettei Ruotsi ehtinyt lähettää omia hävittäjiä tunnistustehtävään.¹²¹ Tästä seurasi ruotsalaisessa lehdistössä spekulointia Ruotsin puolustustilasta ja valmiudesta, mikä ulkoministeri Carl Bildtin mukaan oli ollut jopa "hysteristä".¹²² Iltalehden pääkirjoituksessa speuloitiin, miksi tieto ruotsalaisten hävittäjien maahan jäämisestä kerrottiin julkisuuteen. Esitettiin hieman provosoiden halutaanko ruotsalaiset pelotella Natoon?¹²³

¹¹⁹ HS 14.2.2013 "Kansa torjuu puolustusliitot".

¹²⁰ HS 17.1.2013 "Tällainen olisi Suomen ja Ruotsin puolustusliitto", kts. myös Svenska Dagbladet 30.12.2013, "Försvar med tidsgräns" komentaja Sverker Göransson, lehtihaastattelu.

¹²¹ HS 22.4.2013 "Venäjän hävittäjien harjoitus Gotlannin kupeessa yllätti Ruotsin täysin", kts. myös HS 24.4.2013 "Venäjän pommikone toi vauhtia Ruotsin Nato-keskusteluun" sekä IS 22.4.2013 "Venäjän pommikoneet yllättivät Ruotsin housut kintuissa".

¹²² IL 10.5.2013 "Bildt: Venäjä ei harjoitellut hyökkäystä Ruotsiin".

¹²³ IL 24.4.2013 "Me, Ruotsi ja Venäjä".

Teksteissä tuotiin esiin Ruotsin huoli Venäjän kehityksestä harvainvaltaan, joka ei kuitenkaan tällä hetkellä muodosta Ruotsille uhkaa. Samalla arvioitiin Venäjän asevoimien potentiaalisen kasvua ja sen vaikutuksia Ruotsin puolustuksen kehittämiseen.¹²⁴

Helsingin Sanomien kolumnissa arvioitiin, että Ruotsin vuoden 2013 virallisessa puolustuspoliittisessa keskustelussa Suomi mainitaan useammin kuin mikään muu maa. Ainoastaan sanaa Nato käytettiin vielä enemmän. Ruotsalainen keskusteluilmapiiri tukee ajatusta, että jos Ruotsi menee Natoon, menee se sinne Suomen kanssa.¹²⁵ Tätä tosin spekuloidiin Suomessa. Teksteissä ilmaistiin, että Suomen tulee seurata Ruotsin Nato-kantaa, ettei sen mahdollinen Nato-jäsenyys tule yllätyksenä Suomen poliittiselle johdolle kuten kävi EU-jäsenyyden kanssa.¹²⁶

Ruotsi pyrkii vastaamaan Venäjältä tuleviin uusiin uhkiin yhteistyötä tiivistämällä muiden maiden ja organisaatioiden kanssa. Nato-jäsenyyttä tämä ei kuitenkaan tarkoita.¹²⁷ Tämän toisti Ruotsin ulkoministeri Carl Bildt sanoessaan, ettei Nato-jäsenyys ole poliittinen realiteetti.¹²⁸

Ruotsin Nato-myönteisyyden kerrottiin kuitenkin kasvaneen vuodessa kaksitoista prosenttiyksikköä kolmeenkymmeneenkuuteen prosenttiin, minkä arvioitiin johtuvan Ruotsin puolustuksen alennustilasta. Naton vastustus on edelleen kannatusta suurempaa ja pääministeri Fredrik Reinfeldtin mukaan mielipideilmaston muutos ei ole riittävä syy alkaa ajamaan asiaa.¹²⁹

Ruotsi haluaa syventää puolustuspoliittisesta yhteistyöstään Pohjoismaiden, Naton ja EU:n kanssa. Puolustusyhteistyön pääsuuntana on Pohjois- ja Baltian-maat ja sen rajana on sitova puolustusvelvoite, jota Ruotsi ei halua.¹³⁰ EU:n osana Ruotsi osallistuu kriisinhallinta työhön. Vastaavasti EU:n puolustusyhteistyön kehittyminen nähdään haasteellisena, mistä osoituksena syksyltä 2012 kariutunut EU:n tavoite omasta itsenäisestä puolustusmateriaaliyhteistyöstä, joka kaatui brittien, saksalaisten ja ranskalaisten riitelyyn.¹³¹

¹²⁴ HS 31.5.2013 ”Raportti: Venäjä on Ruotsin turvallisuudelle tulevaisuuden uhka”.

¹²⁵ HS 23.1.2013 ”Puolustuspolitiikka liikkuu sittenkin”.

¹²⁶ IL 24.4.2013 ”Me, Ruotsi ja Venäjä”, kts. myös IL 26.4.2013 ”Livahtaako Ruotsi Natoon?”. Jutussa esitetään Suomen ulkoasiainvaliokunnan pj Timo Soini epäilyksi, että Ruotsi voisi mennä Natoon Suomelle ilmoittamatta.

¹²⁷ HS 1.6.2013 ”Ruotsin päänsäryt Venäjä ja Nato”.

¹²⁸ 18.1.2013 ”Puolustusministerit: Mullistavaa ei vireillä”.

¹²⁹ IS 16.5.2013 ”Nato-jäsenyyden kannatus nousussa Ruotsissa”, kts. myös TS 16.5.2013 ”Nato-jäsenyyden kannatus nousussa Ruotsissa”.

¹³⁰ HS 1.6.2013 ”Ruotsin päänsäryt Venäjä ja Nato”. Vuoden 2013 aikana tutkituissa lehdissä ei esiintynyt tarkempaa analyysiä Ruotsin ”solidaarisuusjulistuksesta”.

¹³¹ HS 29.1.2013 ”Raha on Pohjolassa rankka ratkaisija”, kts. myös BBC-news 10.10.2012, ”How Germany killed the merger of BAE and EADS”.

Ruotsissa käydään Suomen kaltaista debattia puolustusmäärärahoista ja puolustusuudistuksesta. Ruotsin puolustusuudistusten todelliset seuraukset ovat tulleet selkeästi esille, mikä on osaltaan vaikuttanut keskustelun sisältöön. Ruotsin puolustusvoimat kaipaavat lisärahaa, jota ilman ne eivät selviä määrättyistä tehtävistä. *Sotilaallista liittoutumista vilautetaan vaihtoehtona – tai uhkana.*¹³²

Suomessa Puolustusministeri Carl Haglund neuvoi ottamaan opiksi Ruotsin kokemuksista. Ruotsi ei miettinyt mihin tilanne johtaa, kun he muuttivat puolustusratkaisuaan. Ruotsin esimerkki on osoittanut kuinka haasteellista puolustuskäytön jälleerakentaminen on.¹³³

Johtopäätöksinä todetaan, että Suomessa seurataan tarkasti Ruotsin turvallisuuspoliittista keskustelua. Ruotsin päätöksillä nähdään olevan läheinen yhteys Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittisiin ratkaisuihin. Teksteistä välittyy, että Ruotsi haluaa Suomen tavoin syventää puolustusyhteistyötään muiden maiden ja organisaatioiden kanssa. Konkreettisia esityksiä on vielä varsin vähän kuultavissa, tavoitteet esitetään pidemmän tähtäimen poliittisina ohjelmina. Tältä osin lehtijutuista voidaan havaita, että jutut seuraavat valtion virallisia linjauksia.

Ruotsista kantautuvista jutuista voidaan tulkita, että yhteistyön yhtenä keskeisenä tavoitteena on kehittää myös oman maan puolustusta. Vielä 2010-luvun loppupuolella Ruotsissa todettiin, ettei heihin kohdistu sotilaallista uhkaa, mikä mahdollisti keskittymisen kriisinhallintatehtäviin. Viimeistään venäläisten harjoituslentoista seuranneista keskusteluista saatiin varmistus, ettei näin enää ole.

3.6 Venäjä – Suurvallan intressit?

Venäjää koskevissa teksteissä korostuivat seuraavat alateemat:

- Venäjän harjoitustoiminta sekä ristiriitaiset lausunnot ohjusjärjestelmästä
- Venäjän suhde Natoon ja sen laajentumiseen
- Venäjän generoima Nato-keskustelu.

Kuten edellisessä luvussa kirjoitettiin, yllätti venäläisten harjoituslento Ruotsin ilmavoimat lähellä Ruotsin rajaa. Helsingin sanomissa analysoitiin tämän tyyppisen toiminnan sekä Venäjän kasvavan sotilaallisen voiman aiheuttavan hämmennystä Suomessa ja Ruotsissa. Samalla

¹³² HS 30.3.2013 ”Ruotsin ja Suomen puolustus avoliitossa”.

¹³³ HS 17.12.2013 ”Puolustusvoimien leikkauksista syntyi tulkintariita”.

Venäjän toiminnan nähtiin toimivan pirstustysruiskeena Naton olemassaolon perustelulle.¹³⁴

Toisaalta toukokuussa Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa Suomen ja Ruotsin Moskovan ex-suurlähettiläät kritisoivat Suomen ja Ruotsin Venäjä-keskustelua, jonka he totesivat olevan *yliampuvaa*, eikä edistävän kenenkään etuja.¹³⁵

Venäjän puolustusministeri Sergei Shoigu vieraili Suomessa toukokuun lopulla. Vierailun aikana hän toisti Venäjän kannan, että he vastustavat Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyttä. Maiden mahdollisesta jäsenyydestä seuraisi Venäjän vastatoimia ja se voisi olla askel kohti kilpavarustelua Naton ja Venäjän välillä.¹³⁶ Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa todettiin Venäjän retoriikan tiukentuneen, minkä osasyynä ovat ongelmat Venäjän armeijan ja puolustusteollisuuden modernisoinnissa.¹³⁷

Kesällä Aamulehden haastattelema Tampereen yliopiston kansainvälisen politiikan professorin Hiski Haukkala ei nähnyt Venäjästä välitöntä uhkaa Suomelle. Hänen mielestä kysymyksiä herättää Venäjän sisäpoliittinen kehityssuunta, jossa on merkkejä otteiden kovenemisesta. Myös presidentti Vladimir Putinin seuraaja ja hänen tuleva linjansa ovat vielä kysymysmerkkejä. Venäjän kriittisestä suhtautumisesta Naton laajenemiseen professori toteaa, että se on Venäjän suurvaltapolitiikkaa jossa Suomen osalta tavoitellaan nykyisen asetelman säilyttämistä.¹³⁸

Loppukesästä kansainvälisen talouden emeritusprofessori Urpo Kivikari käsitteli Turun Sanomissa Naton ja Venäjän kummallista suhdetta. *Nato on Venäjälle sekä kumppani että uhka*.¹³⁹ Venäjän on hankala nimetä maita uhkiksi, jolloin Nato instituutiona on hyödyllinen sekä harmiton vihollinen, jonka venäläiset ovat myös tottuneet näkemään läntisenä uhkana. Olemassa olevien uhkien kautta käynnissä oleva asevoimien reformi sekä kasvava sotilasbudjetti on helpommin perusteltavissa kansalaisille. Sotilaallisen voiman vahvistuminen kohentaa Venäjän asemaa myös kansainvälisenä valtana ja vaikuttajana.¹⁴⁰

¹³⁴ HS 28.4.2013 ”Venäjä toimii oudosti”.

¹³⁵ HS 6.5.2013 ”Ex-suurlähettiläät: Venäjän sotilaallista uhkaa ei ole syytä liioitella”.

¹³⁶ HS 29.5.2013 ”Venäjän puolustusministeriltä tiukkaa tekstiä Suomen Nato-jäsenyydestä”, kts. myös IS ”23.6.2013 ”Niinistön ja Putinin tapaamisesta odotetaan vaisua”, Ilta-Sanomien haastattelema venäläinen tutkija myös esitti, että Venäjälle on tärkeää Suomen ja Ruotsin liittoutumattomuus.

¹³⁷ HS 31.5.2013 ”Ministerien kannattaisi tehdä kotityöt Suomen linjasta”.

¹³⁸ AL 28.6.2013 ”Puheenaihe: Me emme pelkää Venäjää”.

¹³⁹ TS 30.7.2013 ”Kummallinen kumppanuus”.

¹⁴⁰ TS 30.7.2013 ”Kummallinen kumppanuus”.

Venäjän syksyinen Zapad (Länsi) -harjoitus uutisoitiin lehdissä. Harjoituksen perusteluksi esitettiin Venäjän haluavan osoittaa olevansa kyvykäs suurvalta.¹⁴¹ Helsingin Sanomat ja Iltalehti uutisoivat Maanpuolustuskorkeakoulun Strategian laitoksen tutkijan, eversti evp. Ari Rautalan lausuntoa harjoituksesta ristiriitaisesti. Helsingin Sanomien mukaan Rautala korosti, *ettei harjoitusta missään vaiheessa ole suunnattu Natoa vastaan, harjoituksen teemat eivät mitenkään viittaa siihen suuntaan.*¹⁴² Sitä vastoin Iltalehdessä Rautalaa siteerattiin muutama päivä myöhemmin, *on kuitenkin päivänselvää, että harjoituksen suuntana olivat Nato-maat.*¹⁴³

Venäjän harjoituksen päämääristä tiedusteltiin myös puolustusvoimien komentaja Ari Puhe-
loiselta. Hän kommentoi haastattelussa Zapad-harjoituksesta, että *harjoittelu kuuluu sotilaaliseen toimintaan.* Venäjän ja Naton suhteesta hän kommentoi, että molemmat Nato ja Venäjä ovat muutostilassa ja niiden välillä intressit kohtaavat huonosti.¹⁴⁴

Naton nopean toiminnan joukkojen harjoitus Steadfast Jazz järjestettiin Puolassa ja Latviassa marraskuun alussa. Suomesta harjoitukseen osallistui seitsemän esikuntaupseeria.¹⁴⁵ Suomessa vierailut Venäjän duuman ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Aleksei Puškov kommentoi harjoitusta Venäjän käyttämään retoriseen sävyyn. Hän sanoi, että Venäjän näkemyksen mukaan Nato käyttää harjoituksessa Venäjää vihollisena. Ja koska Naton pitää keksiä itselleen vihollisia osoittaa se, että Nato on menettänyt merkityksensä. Samalla hän ilmaisi ihmetyksensä miksi ei-jäsenmaat ml. Suomi osallistuvat harjoitukseen, jossa sovellettiin Venäjän näkemyksen mukaan sotilasliiton 5. Artiklaa.¹⁴⁶

Joulukuun lopussa myös Suomessa siteerattiin saksalaisen Bild-lehden uutista, jonka mukaan Venäjä olisi siirtänyt Iskander-ohjuksia Kaliningradin alueelle vastauksena USA:n ohjuskilpihankkeeseen. Venäjän puolustusministeriö myönsi uutisen.¹⁴⁷ Kuitenkin pari päivää tämän jälkeen Putin kiisti uutisen ja totesi *Venäjä ei ole päättänyt vielä Iskander-ohjusten sijoittamisesta Kaliningradiin.*¹⁴⁸ Helsingin sanomien kolumnissa pohdittiin, että tämän tyyppiset ristiriitaiset lausunnot kertovat joko vaarallisesta sekaannuksesta tai pyrkimyksestä ylläpitää epä-

¹⁴¹ HS 4.10.2013 ”Haglundin mukaan Zapad oli Venäjän pullistelua”, kts. myös IL 12.10.2013 ”Venäjän armeija harjoittelee Suomen lähellä - Tutkija: Ei huolta”.

¹⁴² HS 4.10.2013 ”Haglundin mukaan Zapad oli Venäjän pullistelua”.

¹⁴³ IL 12.10.2013 ”Venäjän armeija harjoittelee Suomen lähellä - Tutkija: Ei huolta, Tutkijan kommentti: IL:n lähteenä oli STT johon tutkijalla ei ollut pääsyä. Joten ristiriitaisuutta ei pystytty lehtien osalta selvittämään.

¹⁴⁴ HS 19.10.2013 ”Komentaja Puheloinen: Suomi puolustaisi itseään Natossakin”.

¹⁴⁵ HS 20.9.2013 ”Suomen lähialueilla vilkas harjoitusyksi”.

¹⁴⁶ HS 12.11.2013 ”Venäläispoliitikko: Suomen osallistuminen Nato-harjoitukseen ”herättää kysymyksiä”.

¹⁴⁷ HS 17.12.2013 ”Venäjä siirsi ohjuksia keskelle EU-maita”.

¹⁴⁸ HS 19.12.2013 ”Putin: Ohjuksista Kaliningradiin ei ole vielä päätetty”.

varmuutta Venäjän toimintalinjasta Itämerellä.¹⁴⁹ Joka tapauksessa Venäjän ristiriitaiset viestit ylläpitävät keskustelua Itämeren turvallisuusympäristöstä, mikä vaikuttaa suoraan Suomen ja Ruotsin Nato-keskustelun sisältöön ja frekvenssiin.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että lehtijutuista välittyy Venäjän asema Itämeren turvallisuuspoliittisessa kehityksessä. Harjoituslennoista ja mahdollisista ohjusten siirroista Kaliningradin alueelle seurasi laajaa keskustelua, joka välittyi Suomeen myös muista Itämeren valtiosta. Keskeisessä osassa oli myös Naton ja Venäjän välinen vastakkaisasettelu, missä Venäjän kommentit Naton laajentumisesta olivat odotettavia.

Suomen päättäjien kommentteja Venäjän reagoinnista Suomen Nato-jäsenyyteen oli varsin vähän kuultavissa. Keskustelua ylläpitävät lähinnä toimittajat, asiantuntijat ja yksittäiset kansalaiset.

3.7 Puolustusliitto NATO – Mitään uutta Itämeren alueella?

Nato-aiheetta on sivuttu aikaisemmissa alaluvuissa, kun se on liittynyt kyseessä olevaan asiakokonaisuuteen. Tässä alaluvussa esitetään lehdistössä käydyt yleiset Natoon liittyneet alateemat. Näissä teksteissä esiintyivät perinteiset teemat:

- Nato-keskustelu
- Harjoitusyhteistyö

Viron ulkoministeri toivoo Suomen ja Ruotsin liittyvän Natoon. Vuoden aikana teksteissä esitettiin, että Viro pyrkii omalla Nato-keskustelullaan edistämään Nato-keskustelua Suomessa ja Ruotsissa.¹⁵⁰ Presidentti Sauli Niinistö mainitsi alkuvuoden puheessaan, ettei Nato-jäsenyyttä olla hakemassa. Kevään mielipidekyselytkin osoittivat, ettei Nato-kannatuksessa ole tapahtunut viimeisen kymmenen vuoden aikana muutoksia.¹⁵¹

IL:n helmikuussa tekemän gallupin mukaan kansalaisten mielestä vain Nato pelastaisi Suomen hyökkäykseltä, silti valtaosa ei halua Natoon.¹⁵² Kesällä 2013 puolustusministeriön viestintäpäällikön tehtävästä eläkkeelle jäänyt Jyrki Iivonen kritisoi, että kansalaiset tekevät maanpuolustusta koskevat johtopäätöksensä tunnepohjalta. *Nykyistä puolustusjärjestelmää*

¹⁴⁹ HS 22.12.2013 ”Venäjän yllätykset pitävät yllä Pohjolan Nato-keskustelua”.

¹⁵⁰ AL 14.1.2013 ”Viron ulkoministeri toivoo Suomea ja Ruotsia Natoon”, kts. myös HS 2.10.2013 ”Viro vauhdittaa Suomen ja Ruotsin Nato-keskustelua”.

¹⁵¹ HS 14.2.2013 ”Kansa torjuu puolustusliitot”.

¹⁵² IL 2.2.2013 ”Suomalaiset: Vain Nato pelastaisi hyökkäykseltä”.

*tuetaan, koska se toimi hyvin seitsemänkymmentä vuotta sitten. Sotilaallista liittoutumista vastustetaan, koska emme ole aikaisemminkaan liittoutuneet.*¹⁵³

Tekstien perusteella Ruotsin Nato-keskustelu piti käynnissä myös Suomen Nato-keskustelua. Muuten Nato-keskustelua käytiin perinteisesti pistemäisinä uutisina, esimerkiksi Kokoomuksen ja Vasemmistoliiton Nato-väittelystä eduskunnassa, sekä Kokoomuksen liputtamisesta Nato-jäsenyyden puolesta. Kansanedustaja Ilkka Kanerva näki, että sotilasliittoon kuulumattomana maana Suomi marginalisoi itsensä ja tämä saattoi olla syynä, ettei Suomea valittu YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi syksyllä 2012¹⁵⁴. Toistamiseen uutisoitiin myös Naton tanskalaisen pääsihteerin Anders Rasmussenin muistutus, että turvallisuustakuut koskevat jäseniä, eivät kumppaneita.¹⁵⁵

Suomen ja Naton välisestä harjoitustoiminnasta kirjoitettiin tasaisesti vuoden aikana. Suomen puolustusministeri Carl Haglund viestitti Suomen virallista kantaa, että Suomi ylläpitää ja kehittää Nato-yhteistyötä, joka tukee Suomen omaa puolustuskykyä. Teemoina harjoitusyhteistyössä käsittelevissä teksteissä olivat Islannin ilmavalvonnan yhteydessä järjestettävä Nato-vetoinen harjoitus ja siihen liittyvä Ilmavoimien valmiusyksikön Nato-evaluointi. Uutiskynnyksen ylitti myös Kyber-harjoitusyhteistyö Virossa sekä marraskuussa järjestetty Nato-harjoitus (Steadfast Jazz). Tässä harjoituksessa Suomea ja Ruotsia käytettiin vihollisalueina, mitä pohdittiin Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa. Perusteluksi tähän esitettiin, että muut Itämeren alueen maat ovat Nato-jäseniä ja Nato-harjoituksessa Venäjältä ei voida tehdä vihollista.¹⁵⁶

Johtopäätöksenä todetaan, ettei yleisessä Nato-keskustelussa noussut esiin yllättäviä tai uusia teemoja. Ruotsin Nato-keskustelu välittyi Suomeen ja Viro pyrkii osaltaan ylläpitämään Nato-keskustelua Suomessa. Vuoden 2013 keskustelun voidaankin tulkita seuranneen aikaisempien vuosien linjaa, jolla ei ole ollut vaikutusta yleiseen tai poliittiseen mielipiteeseen.

¹⁵³ HS 20.6.2013 ”Puolustuspolitiikkaa tehdään pakkoraossa”.

¹⁵⁴ IL ”19.7.2013 ”Ilkka Kanerva: Nato-Suomi olisi YK:n turvaneuvostossa”.

¹⁵⁵ HS 15.1.2013 ”Viron Paet: Ruotsi ja Suomi ovat käytännössä jo Natossa”.

¹⁵⁶ HS 31.10.2013 ”Suomi ei ole ainoastaan Naton harjoituskartoilla”.

4. YHTEENVETO JA POHDINTA

Tutkimuksessa tarkasteltiin millaisia teemoja esiintyy suomalaisessa lehdistössä kun keskustellaan Suomen kansainvälistä sotilaallisesta yhteistyöstä. Tarkastelun ajalliseksi jaksoksi rajattiin vuosi 2013 ja empiiriseksi aineistoksi levikiltään viisi suurinta suomalaista sanomalehteä, jotka ovat luettavissa myös verkosta. Tutkimuksen pääkysymykseen – *miten Suomen kansainvälistä sotilaallista yhteistyötä on käsitelty suomalaisessa lehdistössä ja millaista keskustelua se on synnyttänyt?* – vastattiin luvussa 3. Tutkimuksessa nousi esiin kuusi pääteemaa, joita ei voida pitää yllättävinä.

Pääkysymyksen jäsentelyä tuettiin luvulla 2, jossa esitettiin Suomen viralliset poliittiset tavoitteet kansainväliselle sotilaalliselle yhteistyölle sekä kuvattiin keskeisimmät yhteistyötoimijat ja käsitteet. Tutkittujen lehtien uutisointi ja kirjoitukset seurasivat kohtuullisen tarkasti näitä aiheita sekä poliittisten päättäjien esiintuloja. Erityisesti keskustelun avaajina pääteemoissa *Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, Suomen puolustusratkaisu ja Pohjoismainen puolustusyhteistyö* toimivat poliittiset päättäjät. Itse keskustelut jäivät kuitenkin usein pelkiksi keskustelun avaukseksi. Keskeisimmistä ajankohtaisista aiheista kuten Pohjoismaisesta puolustusyhteistyöstä ja puolustuspoliittisessa selonteossa määritetyistä tavoitteista ja termeistä kirjoitettiin yksittäisiä pääkirjoituksia ja/tai kolumneja, mutta näistä ei muodostunut laajempaa dialogia.

Nato-keskustelussa ei ollut kuultavissa uusia argumentteja. Suurimmat uutispiikit saivat aikaan Venäjän kommentit Suomen ja Ruotsin mahdollisesta Nato-jäsenyydestä. Muutenkin keskustelua käytiin tutuista teemoista kuten Naton kannatuksesta, turvatakuista, Ruotsin suhteesta Natoon sekä Naton järjestämistä harjoituksista Itämeren alueella, joihin myös Suomi osallistui. Huomion arvoista Nato-keskustelussa on, että sitä kuvaa tietyn tyyppinen keskenräisyys, joka odottaa lopullista päätöstä. Aika näyttää päättykö jäsenyyskeskustelu liittoutumiseen Natoon tai johonkin muuhun merkittävään päätökseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa, koska vanhoilla ja vuoden 2013 aikana toistetuilla argumenteilla keskustelussa ei saavuteta ratkaistua. Tietysti toinen kysymys on, onko kysymyksen ratkaisuun poliittista tahtoa?

Venäjän toimet ja lausunnot aiheuttivat huolta Ruotsissa tutkimusjakson aikana. Huoli generoi keskustelua erityisesti Ruotsin puolustusvalmiudesta sekä turvallisuusympäristön kehityksestä, jossa Venäjällä on ratkaisevin rooli. Myös sotilaallista yhteistyötä koskevat keskustelut kävivät vilkkaana. Nämä keskustelut rantautuivat myös Suomeen, pohdittiin Ruotsin turvalli-

suuspoliittista linjaa ja miten mahdolliset muutokset vaikuttaisivat Suomeen. Ruotsalaisten ylläpitämät keskustelut puolustusyhteistyöstä synnyttivät myös meillä keskustelua sotilaallisesta yhteistyöstä pohjoismaisessa viitekehyksessä.

Osista lehtien teksteistä havaitsi, että lehdistö vei puolustusyhteistyöhön liittyvän keskustelun pidemmälle kuin valtion virallinen taho. Esimerkiksi Helsingin Sanomissa pohdittiin minkälainen Suomen ja Ruotsin välinen puolustusliitto olisi ja miten maat täydentäisivät siinä toisiaan. Yhteistyöhön liittyen oli havaittavissa myös ylitulkintaa kun keskusteltiin esimerkiksi materiaaliyhteistyöstä pohjoismaisessa viitekehyksessä. Tähän törmäsi puolustusministeri Haglund, kun hän käytti sanaa *valtiosopimus* Nordefcon kautta tehtävässä materiaaliyhteistyössä Ruotsin kanssa. Vaikkei Haglund sanonut, että Suomi havittelisi valtiosopimusta vaan se vaadittaisiin tietyssä tilanteessa, niin iltapäivälehdet näkivät sanan käytön askeleena kohti sotilasliittoa. Tämä tieto kumottiin kuitenkin nopeasti valtion ylimmän johdon toimesta. Myös puolustusvoimat toivat esiin mitä toimia Nordefcon kautta halutaan kehittää.

Tapauksesta voidaan havaita, että tietyt keskustelunavaukset ja termit ovat poliitikoille vaikeita, ja niiden käytössä piilee tietty poliittinen riski. Puolustusministeri Haglundin kommentti valtiosopimuksesta sai aikaan myös sen, että sotilasliittoa koskevassa mielipidekyselyssä kysyttiin Nato-jäsenyyden lisäksi kantaa EU:n yhteiseen puolustukseen ja kahdenkeskiseen liittoutumaan Ruotsin kanssa. Toisaalta edellä kuvatun kaltaiset ylitulkinnat lehtien kirjoituksissa aktivoivat ja velvoittivat poliitikkoja osallistumaan aktiivisemmin julkiseen keskusteluun.

Empiirisessä tutkimusaineistossa korostui Helsingin Sanomien merkittävä rooli. Muut lehdet tukeutuivat uutisoinnissaan pääosin STT:n ja ulkomaisten uutistoimistojen palveluihin. Muissa lehdissä ei myöskään ollut yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta toimittajien kirjoittamia pääkirjoituksia, kolumneja tai uutisanalyysyjä. Tämä johtuu luultavasti lehtien rajallisista resursseista ja ettei heillä ole pelkästään turvallisuuspolitiikkaan keskittyvää toimittajaa kuten Helsingin Sanomilla. Helsingin Sanomille kirjoitti myös riippumattomia kolumnisteja, joita ei muiden lehtien tutkituissa jutuissa juuri havaittu. Luultavasti Helsingin Sanomien kattavin valtakunnallinen näkyvyys motivoi asiantuntijoita lähettämään kirjoituksia kyseiseen lehteen. Tutkimus vahvisti olettamuksen, että valtaosa turvallisuuspoliittisesta keskustelusta käydään Helsingin Sanomien sivuilla.

Tutkimuksessa rajattiin pois lehtien kommentti-kirjoitukset, jotka avaavat lukijoille mahdollisuuden kommentoida lehdissä olevia kirjoituksia. Näin tehtiin koska kommentit olivat kirjoitettu lähes poikkeuksetta anonyymeinä. Kommenttien mukaan ottaminen olisi kasvattanut

tutkimuksen empiiristä aineistoa merkittävästi, eikä se olisi ollut mielekästä tämän laajuisessa tutkimuksessa. Kommenttien sisällyttäminen tutkimusaineistoon olisi ollut tutkimuksellisesti kiinnostavaa, koska nyt kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö esiintyi lehdissä pääosin yksittäisinä uutisina ja analyysinä, eikä aiheesta ollut kuultavissa laajempaa vuoropuhelua. Kommenttikirjoitusten avulla voitaisiin muodostaa näkemys keskustelusta, joita lehtien jutut saavat aikaan. Tällöin tutkimuksen rajaus tulisi tehdä toisin, kuten keskittymällä tutkimaan juttuja vain yhdestä lehdestä. Tällä olisi ollut merkittäviä vaikutuksia tutkimustuloksiin, koska anonyymeinä laadituista kirjoituksista on helpommin löydettävissä poikkeavuuksia, kuin nyt tutkittuun keskustellun osallistuneiden henkilöiden toimesta, jotka olivat pääsääntöisesti poliittisia päättäjiä, toimittajia ja asiantuntijoita. Toinen kysymys on, ovatko kommenttikirjoitukset julkista keskustelua ja mikä on niiden yhteiskunnallinen vaikuttavuus?

Tutkimustyössä esitettyjä tuloksia voidaan pitää luotettavina. Toisen henkilön samasta empiirisestä materiaalista tehty tutkimus luultavasti poikkeaisi ulkoasun, teemoittelun ja tiettyjen yksityiskohtien osalta tässä työssä esitetyistä tuloksista. Aiheen kokonaiskuvaus ja vastaus tutkimuksen pääkysymykseen olisi todennäköisesti hyvin samankaltainen.

Tutkimuksen puutteena voidaan pitää, ettei se kuulu aikaisempaan akateemiseen tutkimuskokonaisuuteen, jolloin työssä esitettyjä tutkimustuloksia ei kyetä vertaamaan aikaisempaan tutkimukseen. Lehdistöön liittyvää turvallisuuspoliittista tutkimusta on tehty aikaisemminkin, mutta tähän tutkimukseen liittyvää tutkimusta ei ollut löydettävissä. Tässä työssä aikaisempaa tutkimusta edustivat valtion viralliset asiakirjat, jotka eivät ole akateemista tutkimusta vaan pääsääntöisesti hallitusohjelmasta johdettuja asiakirjoja. Tutkimuskysymyksen asettelu mahdollisti kuitenkin tämän tyyppisen asetelman.

Työn toisena puutteena voidaan pitää ulkomaalaisen kirjallisuuden rajallista määrää. Corpus perustuu suomalaiseen lehdistöön, joka ei sinällään ole puute. Kuitenkin strategian työltä vaadittu kansainvälistä keskustelua sisältävä lähdeaineisto rajoittuu eri järjestöjen kuten Naton ja Nordefcon strategisiin asiakirjoihin ja sopimukseen. Aikaisempaa ulkomaista tutkimuskirjallisuutta työssä ei ole käytetty. Huomioiden tutkimuksen päätutkimuskysymys, ei mainittu puute ollut merkittävinä tutkimustuloksen kannalta.

Jatkotutkimusaiheena voisi tutkimusaiheen empiiristä materiaalia laajentaa, jolloin mukaan voitaisiin ottaa kotimaisesta lehdistöstä myös keskustelupalstoilla esiintyvät tekstit. Toisena esityksenä on tutkimuksen ajallisen jakson siirtäminen eteenpäin, jolloin voitaisiin huomioida vuonna 2014 alkaneen Krimin kriisin vaikutuksia Suomen kansainväliseen sotilaalliseen yh-

teistyöhön, keskustelun teemoihin ja juttujen määriin lehdistössä. Kolmantena esityksenä on vertailevan tutkimuksen laadinta Suomen ja Ruotsin välillä, tarkastelemalla miten maiden kansainvälistä sotilaallista yhteistyötä käsittelevä keskustelu poikkeaa toisistaan. Huomioiden suomalaisten lehtien keskustelun rajallisuuden, viimeisenä esityksenä on empiirisen materiaalin laajentaminen ulkomaiseen lehdistöön. Esimerkiksi vertailevatutkimus Helsingin Sanomien, Russian Today:n ja Dagens Nyheter:n kirjoituksista, miten he esittävät Itämeren turvallisuusympäristön kehityksen. Tällä asetelmalla saavutettaisiin laajempaa kansainvälistä ulottuvuutta.

LÄHTEET

BBC News, 2012. ”How Germany killed the merger of BAE and EADS” 10.10.2012. [http://www.bbc.co.uk/news/business-19901540 / 23.1.2013]

Bildt, C & Enström, K, 2013. ”Försvarsmateriel kan ägas gemensamt i Norden”, *Dagens Nyheter* Mielipidekirjoitus 13.1.2013. [http://www.dn.se/debatt/forsvarsmateriel-kan-agas-gemensamt-i-norden / 21.1.2014]

Eurooppa-neuvosto 19.–20.12.2013. *Päätelmien I osan 1–22 kohta (jo hyväksytyt)*. [http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/fi/ec/140234.pdf / 19.1.2014]

European Defense Agency verkkosivut, ”Partners”. [https://www.eda.europa.eu/aboutus/who-we-are/partners / 14.1.2014]

Eduskunnan täysistunnon pöytäkirja PTK 3/2013 vp 6.2.2013. [www.eduskunta.fi / 19.1.2014]

Gadamer, H-G. 2004. *Hermeneutiikka – Ymmärtäminen tieteissä ja filosofiassa*. 2. painos. Tampere: Vastapaino ja Ismo Nikander.

Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 2005. *Tutkiva oppiminen*. 6.-7. painos. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Julkisen sanan neuvosto. 1980. ”Periaatelausumat”. [http://www.jsn.fi/periaatelausumat / 20.12.2013]

Kauppinen, H. 2012. ”Pohjoismaiden puolustusyhteistyö”, *Maanpuolustus* 4/2012.

Koskiahho, B. 1990. *Ohi, läpi ja reunojen yli*. Helsinki: Painokaari Oy.

Laki Lissabonin sopimusta koskevista Irlannin kansan huolenaiheista tehdyn pöytäkirjan lain-säädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. HE 21/2013 vp. [http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130021 / 19.1.2014]

- Laki puolustusvoimista. 11.5.2007/551.
[<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070551> / 19.1.2014]
- Levikintarkastus Oy verkkosivut*. ”Levikkien tarkastaminen”, Sanomalehtien levikki vuonna 2012. [<http://www.levikintarkastus.fi/levikintarkastus/tilastot.php> / 31.1.2014]
- Nato. 1949. *The North Atlantic Treaty, article 10*. [http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm / 20.1.2014]
- Nato. *Strategic Concept 2010*. [http://www.nato.int/strategic-concept/pdf/Strat_Concept_web_en.pdf / 20.1.2014]
- Naton verkkosivut*, ”Partners”. [<http://www.nato.int/cps/en/natolive/51288.htm> / 17.1.2014]
- Nordefco, 2010. *Memorandum of Understanding, Helsinki 5.11.2009*. [http://www.regjeringen.no/upload/FD/Temadokumenter/NORDEFECO_MoU.pdf / 14.1.2014]
- Nordefco, 2010. *Guidelines for Nordefco Military Level Operating Procedures*. [http://www.nordefco.org/Files/110914_gunop.pdf / 14.1.2014]
- Nordefcon verkkosivut*, ”The basics about NORDEFECO”. [<http://www.nordefco.org/The-basics-about-NORDEFECO> / 15.1.2014]
- Puheloinen, A. 2013. ”Puolustusvoimain komentajan puhe”, *Maanpuolustus* N:o 106, 4/2013, s. 49–51.
- Puolustusministeriö, *Puolustuspolitiikka, osastrategia*. Puolustusministeriö.
ISBN: 978-951-25-2225-5 pdf.
- Puolustusministeriön verkkosivut*, ”Pohjoismainen yhteistyö”. [http://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/puolustuspolitiikka/pohjoismainen_yhteistyö / 14.1.2014]
- Puolustusministeriön verkkosivut*, ”Puolustuspolitiikka”. [http://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/puolustuspolitiikka / 18.1.2014]

Puolustusvoimien verkkosivut, ”Kriisinhallintaoperaatiot”. [<http://www.puolustusvoimat.fi/kansainvalinenyhteistyö> / 18.1.2014]

Puolustusministeriön verkkosivut, ”Puolustusvoimauudistus”. [<http://www.defmin.fi/hallinnonala/puolustusvoimauudistus> / 19.1.2014]

Pääesikunta/suunnitteluosasto. 2008. *Kenttäohjesääntö, Yleinen osa*. Helsinki (2007): Edita Prima Oy.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011. Valtioneuvoston kanslia. [www.valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/fi.pdf / 18.1.2014]

Rahkonen, J. 2006. *Journalismi taistelukenttänä*. Akateeminen väitöskirja. Tampereen Yliopisto.

Sanomalehtien liitto verkkosivut, ”Suomen 10 suurinta sanomalehteä vuoden 2012 levikin mukaan”. [http://www.sanomalehdet.fi/sanomalehtitieto/levikki/suomen_10_suurinta_sanomalehteä_levikin_mukaan / 31.1.2014]

Saxén, O, 2013. ”Monikansallisen puolustusyhteistyön kehittäminen Natossa”, *Maanpuolustus* N:o 106, 4/2013, s. 24.

Stoltenberg, T. 2009. *Nordic Cooperation on Foreign and Security Policy*. [http://www.mfa.is/media/Frettatilkyning/Nordic_report.pdf / 13.1.2014]

Svenska Dagbladet, ”Försvar med tidsgräns”, komentaja Sverker Göransonin lehtihaastattelu 30.12.2013 [http://www.svd.se/nyheter/inrikes/forsvar-med-tidsgrans_7789308.svd / 30.12.2013]

Tasavallan presidentin verkkosivut, ”Puheet”. [<http://www.tpk.fi/public/default.aspx?nodeid=44810&contentlan=1&culture=fi-FI> / 15.1.2014]

Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Vantaa: Jouni Tuomi, Anneli Sarajärvi ja Kustannusosakeyhtiö Tammi 2009.

Ulkoasiainministeriö: ak. HEL7937-34 29.4.2011 ”Pohjoismainen solidaarisuus”.

Ulkoasiainministeriön verkkosivut, ”Suomen erityisedustusto Natossa”.
[<http://www.finlandnato.org/Public/default.aspx?contentid=75622> / 18.1.2014]

Ulkoasiainministeriön verkkosivut, ”Ulko- ja turvallisuuspolitiikka”.
[<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=32280&contentlan=1&culture=fi-fi> /
18.1.2014]

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 1/2013 vp. *Valtioneuvoston selonteko Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012*. [http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/uavm_1_2013_p.shtml / 22.1.2014]

Yle uutiset, ”Kenraali Makarovin puhe kokonaisuudessaan”. [http://yle.fi/uutiset/kenraali_makarovin_puhe_kokonaisuudessaan/6169951 / 30.12.2013]

Valtioneuvoston kanslia, 2012. *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012*. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2012.

Valtioneuvoston verkkosivut, ”Hallitusohjelmat vuodesta 1917 –”.
[<http://valtioneuvosto.fi/tietoa-valtioneuvostosta/hallitukset/hallitusohjelmat/fi.jsp> /
14.1.2014]

Valtioneuvoston viestintäosasto, ”EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön kehittäminen käyntiin” 20.12.2013. [<http://www.eurooppatiedotus.fi/public/default.aspx?contentid=295591&contentlan=1&culture=fi-FI#.Uyay4SyKDIU> / 18.1.2014]

CORPUS

Ulkomaisten uutistoimistojen lyhenteitä:

AFP = Agende France-Presse

BNS = Baltic News Service

TT = TT Nyhetsbyron, Ruotsin uutistoimisto

AAMULEHTI

Uutiset:

Alma Media. ”Nato-keskustelu kiivasta: Salarakkaat ja menneisyyden vangiksi jääminen vi-lahtivat puheissa”, *Aamulehti* Kotimaa 6.2.2013.

STT, TT. ”Viron ulkoministeri toivoo Suomea ja Ruotsia Natoon”, *Aamulehti* Kotimaa 14.1.2013.

STT. ”HS: Suomalaisten enemmistö ei halua sotilasliittoa”, *Aamulehti* Kotimaa 14.2.2013.

STT. ”Kysely: Natoa kannattaa enää joka kolmas reserviläinen”, *Aamulehti* Kotimaa 5.4.2013.

STT. ”Suomelle vain harjoitustehtäviä Islannin ilmavalvonnassa”, *Aamulehti* Kotimaa 19.4.2013.

STT. ”Kokoomus liputtaa Naton puolesta – ”Mahdollistaisi Suomen tehokkaamman toiminnan””, *Aamulehti* Kotimaa 7.5.2013.

STT, Aamulehti. ”Venäjän puolustusministeri: Suomen Nato-jäsenyys johtaisi vastatoimiin”, *Aamulehti* Ulkomaat 29.5.2013.

STT. ”Niinistö lupasi Kultaranta-keskusteluille jatkoa, Nato nauratti osallistujia”, *Aamulehti* Kotimaa 17.6.2013.

STT. ”Haglund: Ei yhteistä puolustusta EU:hun”, *Aamulehti* Kotimaa 14.7.2013.

STT. ”Ilmavoimien valmiusyksikkö läpäisi Nato-testit”, *Aamulehti* Kotimaa 28.9.2013.

STT, BNS. ”Nato harjoittelee Baltiassa”, *Aamulehti* Ulkomaat 2.11.2013.

STT, BNS. ”Nato harjoittelee kyberhyökkäyksiä vastaan Virossa”, *Aamulehti* Ulkomaat 26.11.2013.

STT, AFP, BNS. ”Venäjä protestoi Natoa vastaan siirtämällä ohjuksia”, *Aamulehti* Ulkomaat 16.12.2013.

STT. ”Katainen: Nato tukee vahvasti EU:n puolustusyhteistyötä”, *Aamulehti* Kotimaa 20.12.2013.

Viljamaa, T. ”Ehdotus: Asepalveluksesta 4 kuukauden mittainen”, *Aamulehti* Kotimaa 6.2.2013.

Viljamaa, T. ”Presidentti Niinistö näkee Suomessa jaon kahden sortin haikailijoihin”, *Aamulehti* Kotimaa 17.6.2013.

Viljamaa, T. ”Nahkatakkinen kenraali: En usko Hornetien uusimispäätöksen johtavan liittoutumiseen”, *Aamulehti* Kotimaa 31.10.2013.

Puheenaihe:

Lehtinen, V-L. ”Puheenaihe: Me emme pelkää Venäjää”, *Aamulehti* Puheenaihe 29.6.2013.

Luukkanen, A. ”Puheenaihe: Tuliko Venäjä-mörkö takaisin?”, *Aamulehti* Puheenaihe 25.4.2013.

Peltonen, M. ”Puheenaihe: Pohjolan puolustusliittoa ei ole”, *Aamulehti* Puheenaihe 7.2.2013.

HELSINGIN SANOMAT

Uutiset:

”Haglund: Yhteispuolustus Ruotsin kanssa mahdollista”, *Helsingin Sanomat* Poliitikka 13.1.2013.

Hakala, P. ”Tällainen olisi Suomen ja Ruotsin puolustusliitto”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 17.1.2013.

Hakala, P. ”Puolustusministeri Šoigu: Suomen Nato-jäsenyys aiheuttaisi vastatoimia”, *Helsingin Sanomat* Poliitikka 29.5.2013.

Hakala, P. ”Venäjän ministeri: Pysykää loitolla Natosta”, *Helsingin Sanomat* Poliitikka 30.5.2013.

Hakala, P. ”Komentaja Puheloinen: Suomi puolustaisi itseään Natossakin”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 19.10.2013.

Halminen, L. ”Naton kyberkeskus auki Suomellekin”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 3.3.2013.

Halminen, L. ”Viro on kyberturvan pioneeri”, *Helsingin Sanomat* Ulkomaat 6.6.2013.

Halminen, L. ”Puolustusvoimat lähettää asiantuntijan Naton kyberkeskukseen Viroon”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 10.10.2013.

Halminen, L. ”Suomi taas mukana Naton kyberharjoituksissa”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 26.11.2013.

HS-STT & Söderström, P (Reuters). ”Nato-jäsenyyden kannatus nousee Ruotsissa”, *Helsingin Sanomat* Ulkomaat 16.5.2013.

Huhta, K. ”Viron Paet: Ruotsi ja Suomi ovat käytännössä jo Natossa”, *Helsingin Sanomat* Ulkomaat 15.1.2013.

Huhta, K. ”Oppositio: Suomi ei luovu liittoutumattomuudesta”, *Helsingin Sanomat* Poliitikka 7.5.2013

- Huuskonen, M. ”Ylen kysely: Suomalaiset eivät liittyisi Natoon edes Ruotsin perässä”, ”*Helsingin Sanomat Kotimaa* 14.6.2013.
- ”Ilmavoimien valmiusyksikkö läpäisi Nato-testit”, *Helsingin Sanomat Kotimaa* 28.9.2013.
- Jussila, R (STT). ”Eduskuntaryhmät samoilla linjoilla puolustusyhteistyöstä”, *Helsingin Sanomat Kotimaa* 7.6.2013.
- Jäppinen, I. ”Naton sotilaat ottavat Suomessa tuntumaa talveen”, *Helsingin Sanomat Kotimaa* 1.3.2013.
- Kauhanen, A-L. ”Puolustusministerit: Mullistavaa ei vireillä”, *Helsingin Sanomat Kotimaa* 18.1.2013.
- Kauhanen, A-L. ”Venäjän hävittäjien harjoitus Gotlannin kupeessa yllätti Ruotsin täysin”, *Helsingin Sanomat Ulkomaat* 22.4.2013.
- Kauhanen, A-L. ”Venäjän pommikone toi vauhtia Ruotsin Nato-keskusteluun”, *Helsingin Sanomat Ulkomaat* 24.4.2013.
- Kauhanen, A-L. ”Venäläinen vakoilukone kävi lähellä Ruotsin ilmatilaa”, *Helsingin Sanomat Ulkomaat* 25.4.2013.
- Kauhanen, A-L. ”Ruotsi aikoo muuttaa linjaansa Venäjän uhkakuvasta”, *Helsingin Sanomat Ulkomaat* 30.5.2013.
- Kauhanen, A-L. ”Raportti: Venäjä on Ruotsin turvallisuudelle tulevaisuuden uhka”, *Helsingin Sanomat Ulkomaat* 31.5.2013.
- Kauhanen, A-L & Raeste, J-P. ” 13. Suomi leikkii sotaharjoituksessa Naton vihollista”, *Helsingin Sanomat Kotimaa* 30.10.2013.
- ”Kysely: Enemmistö ei seuraisi Ruotsia Natoon”, *Helsingin Sanomat Kotimaa* 15.6.2013.
- Kähkönen, V. ”EU kaipaa omia lennokkeja”, ”EU kaipaa omia lennokkeja”, *Helsingin Sanomat Ulkomaat* 20.11.2013.
- Lähteenmaa, J. ”Niinistö: Suomi puolustaa itse koko maata”, *Helsingin Sanomat Kotimaa* 18.1.2013.
- ”Nato ja verkottuminen ovat tästä maailmasta”, *Helsingin Sanomat Muut Lehdet* 11.5.2013.
- ”Nato-jäsenyys nousi esiin puolustuksen rahakeskustelussa”, *Helsingin Sanomat Lyhyesti* 18.12.2013.
- ”Naton harjoituksessa hyökkääjä tulee Suomesta”, *Helsingin Sanomat Ulkomaat* 29.10.2013.
- ”Niinistö: Velka kahlitsee Eurooppaa”, *Helsingin Sanomat Kotimaa* 17.6.2013.
- ”Niinistö: Nato ei korvaisi kansallista puolustusta”, *Helsingin Sanomat Kotimaa* 27.8.2013.
- Oksanen, A. ”EU:n puolustusyhteistyö puhutti pääministereitä”, *Helsingin Sanomat Kotimaa* 7.5.2013.
- Paukku, T & Söderström P (AFP). ”Suomalaisasiantuntija: Ruotsin armeija haluaa ulostulolla lisää rahaa”, ”*Helsingin Sanomat Kotimaa* 4.1.2013.

- Pettersson, M, ”Venäjä siirsi ohjuksia keskelle EU- ja Nato-maita”, *Helsingin Sanomat* Ulkomaat 16.12.2013.
- Pettersson, M. ”Venäjä siirsi ohjuksia keskelle EU-maita”, *Helsingin Sanomat* Ulkomaat 17.12.2013.
- Pohjanpalo, O & Virtanen, J. ”Haglundin mukaan Zapad oli Venäjän pullistelua”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 4.10.2013.
- Pugin, L. ”Komentaja: Ruotsin puolustus kestäisi korkeintaan viikon”, *Helsingin Sanomat* Ulkomaat 4.1.2013.
- Pugin, L. ”Venäjän suursotaharjoitukset alkavat Suomen lähialueilla”, *Helsingin Sanomat* Ulkomaat 30.9.2013.
- ”Puolustusministeri Haglund ei usko EU:n omaan puolustusjärjestelmään”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 14.7.2013.
- ”Puolustusministeriön Iivonen antaa huutia kansan Nato-käsityksille”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 20.6.2013.
- ”Puolustusvoimat opettaa Nato-maille kerrospukeutumista”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 8.12.2013.
- Raeste, J-P. ”Katainen: EU:n yhteistyö puolustuksessa syvenee”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 25.3.2013.
- Raeste, J-P. ”Haglund: Suomi on valmis lisäämään aseostoja Venäjältä”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 1.6.2013.
- Raeste, J-P. ”Taistelujoukot ehkä Suomen vastuulle”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 6.12.2013.
- Raeste, J-P. ”Nato-harjoituksessa Suomi on jaettu kahtia”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 29.10.2013.
- Rantanen, M. ”HS-gallup: Venäjää ei pidetä uhkana”, *Helsingin Sanomat* HS-gallup 13.2.2013.
- Rantanen, M. ”Kansa torjuu puolustusliitot”, *Helsingin Sanomat* HS-gallup 14.2.2013.
- Rekoma, R (STT), ”Niinistö varoitti itsekkyydestä uudenvuodenpuheessaan”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 1.1.2013.
- ”Ruotsin Nato-puhe heijastuu Suomeen”, *Helsingin Sanomat* Muut lehdet 2.12.2013.
- STT. ”Viron ulkoministeri haluaisi Suomen ja Ruotsin Natoon”, *Helsingin Sanomat* Poliitiikka 14.1.2013.
- STT, ”Kysely: Natoa kannattaa enää joka kolmas reserviläinen”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 5.4.2013.
- STT, ”Nato-jäsenyyden kannatus nousussa Ruotsissa”, *Helsingin Sanomat* Ulkomaat 17.5.2013.
- ”Suomen lähialueilla vilkas harjoitusyksy”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 20.9.2013.

”Suomesta lähtee kuusi Hornetia Islantiin”, *Helsingin Sanomat* Poliitikka 14.6.2013.

Sutinen, T. ”Väittely puolustuksen rahapulasta nosti Naton taas esiin”, *Helsingin Sanomat* Kotimaa 17.1.2013.

Turtiainen, S & Niemeläinen, J. ”Venäläispoliitikko: Suomen osallistuminen Nato-harjoitukseen ”herättää kysymyksiä”, *Helsingin Sanomat* Ulkomaat 12.11.2013.

Väntönen, E. ”Ruotsalaisministerit: Pohjoismaiden tiivistettävä puolustusyhteistyötään”, *Helsingin Sanomat* Ulkomaat 13.1.2013.

Zidan, A. ”Ruotsi pohtii uudelleen puolustusyhteistyötään”, *Helsingin Sanomat* Ulkomaat 29.12.2013.

Pääkirjoitus:

”EU:n turvallisuuspolitiikasta puuttuu vain poliittinen tahto”, *Helsingin Sanomat* Pääkirjoitus 20.12.2013.

”Suomi ei ole ainoastaan Naton harjoituskartoilla”, *Helsingin Sanomat* Pääkirjoitus 31.10.2013.

”Hiukan uutta länsirintamalta”, *Helsingin Sanomat* Pääkirjoitus 23.9.2013.

”Putin – mieluisa vieras synkstä maasta”, *Helsingin Sanomat* Pääkirjoitus 27.6.2013.

”Ministerien kannattaisi tehdä kotityöt Suomen linjasta”, *Helsingin Sanomat* Pääkirjoitus 31.5.2013.

”Venäjän liikkeitä pitää seurata”, *Helsingin Sanomat* Pääkirjoitus 20.5.2013.

Örjan Berner & René Nyberg, ”Ex-suurlähettiläät: Venäjän sotilaallista uhkaa ei ole syytä liioitella” *Helsingin Sanomat* Pääkirjoitus 6.5.2013.

”Puolustus puhalsi henkeä Pohjoismaiden yhteistyöhön”, *Helsingin Sanomat* Pääkirjoitus 15.4.2013.

”Ruotsin ja Suomen puolustus avoliitossa”, *Helsingin Sanomat* Pääkirjoitus 30.3.2013.

”Puolustusyhteistyötä? Ei kiitos!”, *Helsingin Sanomat* Pääkirjoitus 14.2.2013.

”Turvaselonteon merkitys hiipuu”, *Helsingin Sanomat* Pääkirjoitus 8.2.2013.

”Selkeyttä puolustusyhteistyöhön”, *Helsingin Sanomat* Pääkirjoitus 3.1.2013.

Vieraskynä:

Kimberly Lukin, ”Venäjä on kybersotaan valmiimpi kuin EU”, *Helsingin Sanomat* Vieraskynä 17.1.2013.

Erkki Tuomioja, ”Suomi on avoin uudelle puolustusyhteistyölle” *Helsingin Sanomat* Vieraskynä 31.1.2013.

Charly Salenius-Pasternak & Jarno Linnéll, ”Turvallisuuspolitiikassa on löydettävä uusi konsensus”, *Helsingin Sanomat* Vieraskynä 1.2.2013.

Jyrki Iivonen, ”Puolustuspolitiikkaa tehdään pakkoraossa ”*Helsingin Sanomat*” Vieraskynä 20.6.2013.

Jarno Limnell & Tommi Sikanen ”Tiedusteluyhteistyö USA:n kanssa vie Ruotsia Natoon”, *Helsingin Sanomat* Vieraskynä 26.9.2013.

Mika Aaltola, ”Nato-jäsenyys ei poistaisi Venäjän uhkaa”, *Helsingin Sanomat* Vieraskynä 7.10.2013.

Hirsi Haukkala, ”Venäjä pyrkii rakentamaan kaksinapaista Eurooppaa”, *Helsingin Sanomat* Vieraskynä 12.10.2013.

Jyrki Katainen & Carl Haglund, ”EU:n puolustusyhteistyö etenee askel kerrallaan”, *Helsingin Sanomat* Vieraskynä 19.12.2013.

HS-analyysi:

Kari Huhta, ”Ruotsi ehdotti yhteistä sotilaskalustoa”, *Helsingin Sanomat* HS-analyysi 14.1.2013.

Kari Huhta, ”Turvallisuusselonteossa piilee pieniä uudistuksia” *Helsingin Sanomat* HS-analyysi 6.2.2013.

Kari Huhta, ”Yhteistyössä tuli raja vastaan”, *Helsingin Sanomat* HS-analyysi 12.4.2013.

Leo Pugin, ”Nato havahtumassa Venäjän sotilaalliseen haasteeseen”, *Helsingin Sanomat* HS-analyysi 25.4.2013.

Kari Huhta, ”Venäjä toimii oudosti”, *Helsingin Sanomat* HS-analyysi 28.4.2013.

Kari Huhta, ”Puolustuspolitiikalle löytyi uusi nimi”, *Helsingin Sanomat* HS-analyysi 8.5.2013.

Anna-Liina Kauhanen, ”Ruotsin päänsäryt Venäjä ja Nato”, *Helsingin Sanomat* HS-analyysi 1.6.2013.

Kari Huhta, ”Suomi keksi uuden puolustuksen”, *Helsingin Sanomat* HS-analyysi 15.6.2013.

Kari Huhta, ”Viro vauhdittaa Suomen ja Ruotsin Nato-keskustelua”, *Helsingin Sanomat* HS-analyysi 2.10.2013.

Kari Huhta, ”Väittely Natosta lähti Suomessa taas uudelle kierrokselle” *Helsingin Sanomat* HS-analyysi 11.10.2013.

Kolumni:

Kari Huhta, ”Puolustuspolitiikka liikkuu sittenkin”, *Helsingin Sanomat* Kolumni 23.1.2013.

Kari Huhta, ”Se ei riipu lyhenteestä”, *Helsingin Sanomat* Kolumni 14.2.2013.

Kari Huhta, ”Venäjän yllätykset pitävät yllä Pohjolan Nato-keskustelua”, *Helsingin Sanomat* Kolumni 22.12.2013.

Olli Kivinen, ”Raha on Pohjolassa rankka ratkaisija”, *Helsingin Sanomat* Kolumni 29.1.2013.

Olli Kivinen, ”Verkottuminen on nyt ulkopolitiikan taikasana”, *Helsingin Sanomat* Kolumni 21.5.2013.

Olli Kivinen, ”Talouskriisi murentaa puolustuksen kulmakiviä”, *Helsingin Sanomat* Kolumni 22.10.2013.

Muut:

Kari Huhta, ”Sitten intettiin Natosta”, *Helsingin Sanomat* Näkökulma 7.2.2013.

Matti Pikkujämsä, ” Venäjä varustautuu vauhdilla”, *Helsingin Sanomat* Viikon lopuksi 14.4.2013.

Kari Huhta, ”Puolustuksen puheenvuoro”, *Helsingin Sanomat* Merkintöjä 11.11.2013.

Mielipide:

Kai Vaipio, ” Vain Natoon liittyminen lisäisi puolustuksen uskottavuutta”, *Helsingin Sanomat* Mielipide 20.1.2013.

Asko Sarja, ” Suomen on aika liittyä Natoon”, *Helsingin Sanomat* Mielipide 31.1.2013.

Heikki Honkanen, ”Mitä suomalaiset pelkäävät Natossa?”, *Helsingin Sanomat* Mielipide 4.2.2013.

Risto Luukkonen, ”Puolustusvalinnat kertovat arvostelukyvystämme”, *Helsingin Sanomat* Mielipide 15.2.2013.

Carl Haglund, Karin Enström, Anne-Grete Strøm-Erichsen, Nick Hækkerup, ”Tiivis yhteistyö tekee Pohjoismaat vahvemmiksi”, *Helsingin Sanomat* Mielipide 20.3.2013.

Juho Rahkonen, ”Venäjän uhka on poliittinen kysymys”, *Helsingin Sanomat* Mielipide 17.5.2013.

Arno Kotro, ”Umpihöhlää keskustelua” *Helsingin Sanomat* Mielipide 18.5.2013.

Juha Mäkinen, ”Asevelvollisuus rakentaa yhteistä turvallisuutta” *Helsingin Sanomat* Mielipide 22.5.2013.

Tapani Salonen, ”Miksi Venäjä ei näy puolueiden agendoilla?” *Helsingin Sanomat* Mielipide 22.5.2013.

Heikki Jäntti, ”Yhdyskuntapalvelua asevelvollisuuden sijaan” *Helsingin Sanomat* Mielipide 24.5.2013.

Unto K. Kokko, ”Nato on sekä poliittinen että aineellinen suojamuuri” *Helsingin Sanomat* Mielipide 9.6.2013.

Rauno Pallonen, ”Asevelvollisuus on parasta maanpuolustusta” *Helsingin Sanomat* Mielipide 11.6.2013.

Olli-Pauli Sarvaranta, ”Suomen pitää puolustaa kansalaisia, ei vain maata” *Helsingin Sanomat* Mielipide 24.6.2013.

Annika Lapintie ”Asevelvollisuuden remontti toisi suuria säästöjä” *Helsingin Sanomat* Mielipide 26.6.2013.

Sakari Laurila ”Valikoiva asevelvollisuus johtaisi puolustuskyvyn rapautumiseen” *Helsingin Sanomat* Mielipide 28.6.2013.

Juhani Laurila ”Asevelvollisuudesta luopuminen tuskin viisasta”, *Helsingin Sanomat* Mielipide 30.6.2013.

Jussi K. Vaurio, ”Nato-jäsenyys nostaisi sotilaallisen uhan kynnystä”, *Helsingin Sanomat* Mielipide 14.10.2013.

ILTALEHTI

Uutiset:

”HS: Liittoutumattomuuden takana suomalaisten enemmistö”, *Iltalehti* Uutiset 14.2.2013.

IL-STT. ”Täystyrmäys ammattiarmeijalle”, *Iltalehti* Uutiset 17.1.2013.

Kauranen, E. ”Niinistö Ykkösaamussa: Henkivartija mukana 24/7”, *Iltalehti* Uutiset 1.6.2013.

Keskinarkaus, S. ”Haglund Ylelle: Ei Natoon - ainakaan vielä”, *Iltalehti* Uutiset 4.5.2013.

Leinonen, N. ”Sote-paketti ihmetyttää Niinistöä”, *Iltalehti* Uutiset 30.11.2013.

Leppänen, S. ”Venäjän pommikoneet yllättivät Ruotsin housut kintuissa”, ”, *Iltalehti* Uutiset 22.4.2013.

Mattinen, J, Hiilamo, E_A & Koski, S. ”Näin Venäjä harjoittelee Suomen rajalla”, *Iltalehti* Uutiset 16.6.2013.

Muurinen, Janne ”Venäjän karhu murisee rajalla”, *Iltalehti* Uutiset 24.12.2013.

Nykypäivä. ”Nykypäivä: Ex-komentajat pohjoismaisen yhteistyön kannalla”, *Iltalehti* Uutiset 2.8.2013.

STT. ”Haglund ei tyrmää Pohjoismaiden yhteistä puolustuskalustoa”, *Iltalehti* Uutiset 13.1.2013.

STT-TT. ”Viron ulkoministeri toivoisi Suomea ja Ruotsia Natoon”, *Iltalehti* Uutiset 14.4.2013.

STT. ”Suomi osallistuu Islannissa vain harjoituksiin”, *Iltalehti* Uutiset 19.4.2013.

STT. ”Haglund ei usko EU:n omaan puolustusjärjestelmään”, *Iltalehti* Uutiset 14.7.2013.

STT. ”Venäjän armeija harjoittelee Suomen lähellä - Tutkija: Ei huolta”, *Iltalehti* Uutiset 12.10.2013.

STT, BNS. ”Nato harjoittelee kyberhyökkäyksiä vastaan Virossa”, *Iltalehti* Uutiset 26.11.2013.

STT-AFP-BNS. ”Venäjä protestoi Natoa vastaan siirtämällä ohjuksia”, *Iltalehti* Uutiset 16.12.2013.

STT. ”Katainen: Nato tukee vahvasti EU:n puolustusyhteistyötä”, *Iltalehti* Uutiset 20.12.2013.

”Suomalaiset: Vain Nato pelastaisi hyökkäykseltä”, *Iltalehti* Uutiset 2.2.2013.

”TS: Nato pyysi Suomea hallinnoimaan kriisinhallintakoulutusta”, *Iltalehti Uutiset* 11.4.2013.

Waris, O. ”Livahtaako Ruotsi Natoon?”, *Iltalehti Uutiset* 26.4.2013.

Waris, O. ”Ilkka Kanerva: Nato-Suomi olisi YK:n turvaneuvostossa”, *Iltalehti Uutiset* 19.7.2013.

Pääkirjoitukset ja Näkökulma:

”Maanpuolustuksessa Pohjolan työnjakoon”, *Iltalehti Pääkirjoitus* 14.1.2013.

”Pokkinen: Neljän miljardin arvaus”, *Iltalehti Näkökulma* 27.1.2013.

”Niinistö omaksui Ståhlbergin roolin”, *Iltalehti Pääkirjoitus* 6.2.2013.

”Me, Ruotsi ja Venäjä”, *Iltalehti Pääkirjoitus* 24.4.2013.

”Nato-keskustelua ei voi enää kiertää”, *Iltalehti Pääkirjoitus* 8.5.2013.

”Erilaisia näkemyksiä Venäjän uhasta”, *Iltalehti Pääkirjoitus* 1.6.2013.

”Nukahtiko Suomi Obaman suhteen?”, *Iltalehti Pääkirjoitus* 10.8.2013.

ILTA-SANOMAT

Uutiset:

Hellevi, M. ”Pääministeri Katainen avautui väsymyksestään Ylelle”, *Ilta-Sanomat Kotimaa* 26.5.2013.

Huhtanen, J. ”Tutkija: ”Pilvilinna romahti” Suomen naapurissa – Ruotsi lähtee Natoon?”, *Ilta-Sanomat Kotimaa* 20.3.2013.

Huhtanen, J. ”Suomen reserviläisten Nato-kannatus romahti”, *Ilta-Sanomat Kotimaa* 5.4.2013.

Koivisto, A. ”Presidentti Niinistö: Kultaranta-keskusteluille jatkoa”, *Ilta-Sanomat Kotimaa* 17.6.2013.

Litchfield, T. ”Tästä on mahdotonta puhua Suomessa: ”Hankala ja kipeä asia”, *Ilta-Sanomat Kotimaa* 6.6.2013.

Paananen, A. ”Venäjän puolustusministeriltä tiukkaa tekstiä Suomen Nato-jäsenyydestä”, *Ilta-Sanomat Kotimaa* 29.5.2013.

”Presidentti Niinistö: Suomen Nato-kupla puhkesi”, *Ilta-Sanomat Kotimaa* 27.8.2013.

Selänne, T. ”Kansanedustaja kannattaa asevelvollisuudesta luopumista”, *Ilta-Sanomat Kotimaa* 5.9.2013.

”Nykypäivä: Ex-komentajat kannattavat pohjoismaista yhteistyötä”, *Ilta-Sanomat Kotimaa* 2.8.2013.

”Suomen iso kysymys - tässä on Niinistön vastaus”, *Ilta-Sanomat Kotimaa* 17.1.2013.

- STT. ”Haglund ei tyrmää Pohjoismaiden yhteistä puolustuskalustoa”, *Ilta-Sanomat* Kotimaa 13.1.2013.
- STT. ”Lehti: Venäjä harjoitteli ilmaiskua Ruotsiin - ruotsalaiset nukkuivat” *Ilta-Sanomat* Ulkomaat 22.4.2013.
- STT. ”Niinistö keskustele Pohjois-Koreasta Kiinan presidentin kanssa”, *Ilta-Sanomat* Ulkomaat 5.4.2013.
- STT. ”Kokoomus liputtaa Nato-jäsenyyden puolesta”, *Ilta-Sanomat* Kotimaa 7.5.2013.
- STT. ”Bildt: Venäjä ei harjoitellut hyökkäystä Ruotsiin”, *Ilta-Sanomat* Ulkomaat 10.5.2013.
- STT. ”Nato-jäsenyyden kannatus nousussa Ruotsissa” *Ilta-Sanomat* Ulkomaat 16.5.2013.
- STT. ”Nato kirvoitti kysymyksiä - Presidentin keskustelutilaisuudelle tulossa ehkä jatkoa”, *Ilta-Sanomat* Kotimaa 6.6.2013.
- STT. ”Niinistön ja Putinin tapaamisesta odotetaan vaisua”, *Ilta-Sanomat* Kotimaa 23.6.2013.
- STT. ”Haglund ei usko EU:n omaan puolustusjärjestelmään”, *Ilta-Sanomat* Kotimaa 14.7.2013.
- STT. ”Ruotsalaiset myönteisempiä Nato-jäsenyydelle - enemmistö vastaan”, *Ilta-Sanomat* Ulkomaat 19.9.2013.
- STT. ”Lehti: Venäjä vakoili Ruotsin merisotaharjoitusta”, *Ilta-Sanomat* Ulkomaat 21.9.2013.
- STT. ”Ilmavoimien valmiusyksikkö läpäisi Nato-testit”, *Ilta-Sanomat* Kotimaa 28.9.2013.
- STT. ”Natolla suuri kyberharjoitus Virossa”, *Ilta-Sanomat* Ulkomaat 26.11.2013.
- STT. ”Puolustusvoimien talvikoulutus kiinnostaa Nato-maita”, *Ilta-Sanomat* Kotimaa 7.12.2013.
- STT. ”Puolustusvoimien leikkauksista syttyi tulkintariita”, *Ilta-Sanomat* Kotimaa 17.12.2013.
- STT. ”Katainen: Nato tukee vahvasti EU:n puolustusyhteistyötä”, *Ilta-Sanomat* Kotimaa 20.12.2013.
- ”Suomalaiset edelleen Natoa vastaan”, *Ilta-Sanomat* Kotimaa 3.12.2013.
- ”Venäjä protestoi Natoa vastaan siirtämällä ohjuksia”, *Ilta-Sanomat* Ulkomaat 16.12.2013.

Pääkirjoitukset ja Kommentit:

- ”Yhteistyö ei merkitse yhteistä puolustusta”, *Ilta-Sanomat* Pääkirjoitus 16.1.2013.
- Huhtanen, J. ”Natosta syytä puhua”, *Ilta-Sanomat* Kommentit 6.6.2013.

TURIN SANOMAT

Uutiset:

- ”Kysely: Reserviläisten Nato-kannatus hiipunut” *Turun Sanomat* Kotimaa 5.4.2013.
- ”Nato pyysi Suomea ottamaan kriisinhallintakoulutuksen ohjat”, *Turun Sanomat* Kotimaa 11.4.2013.

- TS-STT. ”Yle: Katainen ei innostu Suomen ja Ruotsin puolustusliitosta”, *Turun Sanomat* Kotimaa 14.1.2013.
- TS-STT. ”Tuomioja: Puolustusliitosta ei mitään puhetta Ruotsin kanssa”, *Turun Sanomat* Kotimaa 17.1.2013.
- TS-STT. ”Kokoomus liputtaa Nato-jäsenyyden puolesta”, *Turun Sanomat* Kotimaa 7.5.2013.
- TS-STT. ”Nato-jäsenyyden kannatus nousussa Ruotsissa” *Turun Sanomat* Ulkomaat 16.5.2013.
- TS-STT. ”Kysely: Enemmistö vastustaa Nato-jäsenyyttä”, *Turun Sanomat* Kotimaa 14.6.2013.
- TS-STT. ”Venäläisministeri: Suomen Nato-jäsenyys johtaisi vastatoimiin”, *Turun Sanomat* Kotimaa 29.5.2013.
- TS-STT. ”Nato kirvoitti kysymyksiä Kultarannassa”, *Turun Sanomat* Kotimaa 16.6.2013.
- TS-STT. ”Ruotsalaiset myönteisempiä Nato-jäsenyydelle – enemmistö vastaan”, *Turun Sanomat* Ulkomaat 19.9.2013.
- TS-STT. ”Ilmavoimien valmiusyksikkö läpäisi Nato-testit”, *Turun Sanomat* Kotimaa 28.9.2013.
- TS-STT. ”Nato harjoittelee Baltiassa”, *Turun Sanomat* Ulkomaat 2.11.2013.
- TS-STT. ”Nato käynnistää suurten kyberharjoituksen Virossa”, *Turun Sanomat* Ulkomaat 26.11.2013.
- TS-STT. ”Venäjä protestoi Natoa vastaan siirtämällä ohjuksia”, *Turun Sanomat* Ulkomaat 16.12.2013.
- TS-STT. ”Putin: Venäjän Iskander-ohjuksia ei vielä Kaliningradissa”, *Turun Sanomat* Ulkomaat 19.12.2013.
- TS-STT. ”Katainen: Nato tukee vahvasti EU:n puolustusyhteistyötä”, *Turun Sanomat* Kotimaa 20.12.2013.

Kolumni:

- Kivikari, U. ”Kummallinen kumppanuus”, *Turun sanomat* Kolumni 30.7.2013.
- Vainio, K. ”Hallitusohjelma jyrää selonteon”, *Turun sanomat* Kolumni 27.1.2013.
- Lukijoilta:
- Fredriksson, L-O. ”Onko Nato meille arvoyhteisö?”, *Turun sanomat* Lukijoilta 10.6.2013.
- Levo, T. ”Nato-jäsenyyteen liittyy vain uhkia”, *Turun sanomat* Lukijoilta 7.8.2013.
- Luttinen, L. ”Naton päätöksenteko perustuu yksimielisyyteen”, *Turun sanomat* Lukijoilta 16.8.2013.
- Salminen, P. ”Yhteistyöllä haetaan puolustukseen suorituskykyjä”, *Turun sanomat* Lukijoilta 29.1.2013.

Esimerkki tekstin redusoinnista:

Helsingin Sanomat, uutiset jotka liittyivät kv-sotilaalliseen yhteistyöhön tammikuussa 2013

Alkuperäisestä uutisesta keskeiset osat	Pelkistetty ilmaus
<p>1.1.2013 ”Niinistö varoitti itsekkyydestä uudenvuodenpuheessaan”</p> <p><i>”Suomi panostaa Niinistön mukaan vahvasti naapurussuhteisiin ja tavoittelee Euroopan unionin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan vahvistamista. Kumppanuuden kehittämistä jatketaan myös Naton kanssa, joskin yhteistyön tiivistäminen on Niinistön mukaan erityisen luontevaa Pohjoismaiden kanssa.”</i></p>	<p>Presidentti Niinistö: Suomi tavoittelee EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistamista. Kumppanuutta kehitetään Sekä Naton ja erityisesti pohjoismaiden kanssa.</p>
<p>13.1.2013 ”Ruotsalaisministerit: Pohjoismaiden tiivistettävä puolustusyhteistyötään”</p> <p><i>”Ruotsin ulkoministeri Carl Bildt ja puolustusministeri Karin Enström esittävät pohjoismaisen puolustusyhteistyön tiukentamista. Ministerien mielestä maat voisivat esimerkiksi omistaa sotakalustoa yhteisesti.”</i></p> <p><i>”Ministerien mielestä yhteistyö parantaisi Pohjoismaiden sotilaallista toimintakykyä, lisäksi maiden vaikuttavuutta sekä parantaisi maiden puolustusresursseja ja niiden laatua.”</i></p> <p><i>”Pohjoismaainen puolustusyhteistyö on ollut Suomessakin paljon tapetilla kuluneen vuoden aikana. Viime kesänä puolustusministerinä aloittanut Carl Haglund (r) otti ensi töikseen kantaa pohjoismaisen puolustusyhteistyön tiivistämisen puolesta.”</i></p>	<p>Ruotsalaisministerit tiivistäisivät pohjoismaista yhteistyötä. Tämän avulla parannettaisiin sotilaallista toimintakykyä, vaikuttavuutta ja puolustusresurssien käyttöä. Suomen puolustusministeri kannattaa puolustusyhteistyön tiivistämistä.</p>
<p>13.1.2013 ”Haglund: Yhteispuolustus Ruotsin kanssa mahdollista”</p> <p><i>”Ruotsalaisministerien ehdotus pohjoismaiden puolustusyhteistyön tiivistämisestä ja yhteisestä puolustuskalustosta saa puolustusministeri Carl Haglundilta (r) myönteisen vastaanoton. Hänen mukaansa yhteistyö tulisi kuitenkin todennäköisimmin olemaan lähinnä Suomen ja Ruotsin välistä, koska muut pohjoismaat ovat Naton jäseniä.”</i></p> <p><i>”Haglund korostaa puolustusyhteistyön syventämisen edellytyksenä olevan se, että niin Suomi kuin Ruotsikin kokevat ratkaisun hyödylliseksi ja turvalliseksi. Siihen hän ei kuitenkaan usko, että ruotsalaisministereiden ehdotuksen takana pilkistelisi Ruotsin puolustusteollisuuden intressi. Tätä epäili puolustusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Jussi Niinistö (ps) aiemmin sunnuntaina.”</i></p>	<p>Pohjoismaiden puolustusyhteistyön tiivistäminen ja yhteinen puolustuskalusto saa Suomen puolustusministeriltä myönteisen vastaanoton. Yhteistyö lähinnä Ruotsin kanssa koska muut pohjoismaat ovat Naton jäseniä.</p>
<p>14.1.2013 ”Viron ulkoministeri haluaisi Suomen ja Ruotsin Natoon”</p> <p><i>”Viron ulkoministeri Urmas Paet toivoo Suomen ja Ruotsin liittyvän sotilasliitto Natoon. Hänen mukaansa olisi hyvä, jos Suomi ja Ruotsi olisivat mukana Nato-pöydässä ja osallistuisivat päätöksentekoon. Tämä antaisi Paetin mukaan täyden luottamuksen siihen, että Naton yhteinen puolustusvelvoite koskisi myös Suomea ja Ruotsia.”</i></p>	<p>Viron ulkoministeri toivoo Suomen ja Ruotsin liittyvän Natoon.</p>

15.1.2013 ”Viron Paet: Ruotsi ja Suomi ovat käytännössä jo Natossa”

"Jotkut, minä mukaan lukien, sanovat, että Ruotsi ja Suomi ovat jo de facto [käytännössä] Naton jäseniä", Paet sanoi Ruotsin turvallisuuspolitiikan vaikuttajille, jotka ovat kokoontuneet kolmeksi päiväksi tunturihotelliin Taalainmaalla."

"Ulkoministeri Paet lisäsi, ettei Viron toive Ruotsin ja Suomen liittymiseksi Natoon ole mikään salaisuus. Hänen mukaansa jäsenyys toisi lisää vakautta Itämeren alueelle."

Naton pääsihteeri Anders Fogh Rasmussen ei mennyt yhtä pitkälle vastatessaan ruotsalaisten kysymyksiin kumppanimaiden asemasta."

"Joko on jäsen tai sitten ei", Rasmussen sanoi. Hän kuitenkin painotti, että myös kumppanimaat voivat pyytää Natolta apua, vaikka puolustusliiton sopimuksen viides artikla takaa avun vain jäsenille."

"Jos kumppanimaa tuo turvallisuuskysymyksen käsiteltäväksi, olemme valmiita keskustelemaan, mutta artikla viiden velvoitteita ei ole", tanskalainen Rasmussen vakuutti."

Viron ulkoministerin mukaan Suomi ja Ruotsi ovat käytännössä Naton jäseniä.

Viron ulkoministerin mukaan Suomen ja Ruotsin jäsenyys vakauttaisi Itämeren aluetta,

Naton pääsihteerin mukaan maa on tai ei ole Naton jäsen ja tätä kautta puolustusliiton artikla viiden turvatakuiden alainen.

17.1.2013 ”Tällainen olisi Suomen ja Ruotsin puolustusliitto”

"Ruotsalaiset ovat koko tammikuun ajan sirotelleet tuhkaa päälleen huomattuaan, että asevelvollisuudesta luopuneen maan puolustuskyky on ajettu supistuksilla olemattomaksi."

Puolustusvoimien komentaja Sverker Göransson säikäytti Dagens Nyheterin lukijat vuodenvaihteessa sanomalla, ettei Ruotsin puolustus kestä ilman ulkopuolista apua viikkoa enempää."

Kannanotot säästöjen riivaamassa Suomessa ovat olleet samansuuntaisia. Yleiseen asevelvollisuuteen perustuvan reservin kokoa supistetaan kolmanneksella, mutta rahaa supistettujenkaan sodanaikaisten joukkojen varustamiseen ei riitä."

"Sodan alku on ratkaiseva", sanoo tohtori Stefan Forss Maanpuolustuskorkeakoulusta. "On toimittava häikäilemättömästi ja tehokkaasti. Parasta on tyrmäys ensimmäisessä erässä."

Forss ja hänen ruotsalaiskollegansa Stig Rydell julkaisivat joulukuussa Ruotsin sotatiedeakatemian lehdessä artikkelin otsikolla Tie kohti uutta pohjoismaista turvallisuusstrategiaa. Siinä tutkijat päätyvät toteamaan, että Ruotsin ja Suomen erilaiset armeijat täydentäisivät toisiaan hyvin. Ruotsin korkea valmius ja Suomen kestävyys yhdistyisivät. "Yhteisiin tehtäviin sitoutuminen ilman valtio-oikeudellisia sopimuksia on myös riskialtista", kirjoittajat kuitenkin huomauttavat."

He siis päätyvät pohtimaan samaa ongelmaa kuin Suomen puolustusministeri Carl Haglund. Hän kommentoi ruotsalaisministerien Carl Bildtin ja Karin Enströmin viime sunnuntaista ehdotusta asekaluston yhteisomistuksesta aprikoimalla, että siitä pitäisi tehdä valtiosopimus. Muuten kaluston käyttäminen voisi mennä riitelyksi."

Ruotsissa ollaan huolestuneita maanpuolustuskyvystä, joka johtuu pääosin asevelvollisuudesta luopumisesta.

Suomessa on samansuuntaista huolta kun reservin kokoa supistetaan.

Tukijoiden mukaan Suomen ja Ruotsin erilaiset armeijat täydentäisivät toisiaan. Kuitenkin ilman valtioneuvoston sopimuksia sitoutuminen on riskialtista, koska kaluston käyttäminen voisi mennä riitelyksi. Tähän johtopäätökseen esitti myös Suomen puolustusministeri.

<p><i>"Käytännössä pohjoismainen yhteistyö on toistaiseksi toiminut parhaiten ilmavoimissa. Ruotsin, Norjan ja Suomen hävittäjät ovat harjoitelleet pohjoisessa yhdessä, ilman mitään poliittisia päätöksiä. Puolustusministeri Haglund rajasi tällä viikolla Tanskan ja Norjan yhteistyön ulkopuolelle niiden Nato-jäsenyyden vuoksi."</i></p>	<p>Puolustusministeri Haglundin mukaan pohjoismainen yhteistyö tulee kyseeseen Ruotsin kanssa, koska muut pohjoismaat ovat Naton jäseniä.</p>
<p>18.1.2013 "Niinistö: Suomi puolustaa itse koko maata"</p> <p>"Sauli Niinistö pani osaltaan pisteen Suomen ja Ruotsin sotilasliittoumakeskustelulle."</p> <p><i>"Suomi tarvitsee kumppaneita, mutta valmistautuu loppupeleissä hoitamaan sotilaallisen puolustuksensa itse. Tämä oli tasavallan presidentin <u>Sauli Niinistön</u> keskeinen viesti maanpuolustuskurssiyhdistyksen turvallisuuspolitiikan illassa eilen Helsingissä."</i></p> <p><i>"Presidentti Niinistö rauhoitteli Ruotsi-keskustelua ja kehotti kaikkia pitäytymään ruotsalaisministerien <u>Carl Bildtin</u> ja <u>Karin Enströmin</u> viestin sanomassa tarkasti: "Siis ajatuksessa kehittää muiden Pohjoismaiden kanssa puolustusmateriaalin pooling and sharing -periaatetta. Siitä olisi pitkä loikka Suomen ja Ruotsin kahdenkeskiseen sotilas- tai puolustusliittoon."</i></p> <p><i>"Presidentin mukaan Suomella on toki intressissä rakentaa harkiten ja vaihteittain yhteistyötä sekä kumppanuuksia nykyisistä lähtökohdista."</i></p> <p><i>"Suomen puolustusratkaisu lähtee siitä, että koko maata puolustetaan. Aina."</i></p> <p><i>"Tällainen puolustusratkaisu vaatii niin suurta miesjoukkoa, ettei sellaista rakenneta palkka-armeijalla. Niinistön mukaan yleinen asevelvollisuus on Suomen tie tulevaisuudessakin".</i></p>	<p>Presidentti Niinistön mukaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohjoismainen yhteistyötä rakennetaan harkiten ja vaihteittain. - Tällä hetkellä kehitetään puolustusmateriaali hankinnan periaatetta (pooling and sharing). - Suomi hoitaa itse oman sotilaallisen puolustuksen, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen.
<p>18.1.2013 "Puolustusministerit: Mullistavaa ei vireillä"</p> <p><i>"Ruotsin ulkoministerin Carl Bildtin mukaan on luonnollista, että Suomi ja Ruotsi seuraavat toistensa kantoja Nato-jäsenyydestä. "Meillä on jäsenyydestä samat käsitykset ja edellytykset. Juuri nyt Nato-jäsenyys ei ole Ruotsille poliittinen realiteetti, se ei siis mitenkään ole ajankohtaista lähitulevaisuudessa."</i></p> <p><i>"Mitään mullistavaa ei ole vireillä, ei Suomessa eikä Ruotsissa", sanoi Haglund.</i></p> <p><i>"Ruotsalaiset käyttivät sanaa visio, mutta nyt puhutaan tästä päivästä. Ja nyt asiat ovat juuri niin kuin Niinistö sanoi: lähitulevaisuudessa puolustusyhteistyöhön ei ole tulossa muutoksia." Haglundin mielestä suomalaisessa keskustelussa Ruotsin kantoja hieman liioiteltiin."</i></p>	<p>Ruotsin ulkoministeri Carl Bildtin mukaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suomi ja Ruotsi seuraavat toisten Natomkantoja - Juuri nyt Nato-jäsenyys ei ole poliittinen realiteetti <p>Puolustusministeri Haglundin mielestä lähitulevaisuus ei tuo muutoksia. Suomessa Ruotsin Natomkantoja liioiteltiin.</p>

Esimerkki tiivistelmätaulukosta:

Empiirinen tutkimusmateriaali, uutiset jotka liittyivät kv-sotilaalliseen yhteistyöhön tammi-kuussa 2013.

Aamulehti	Helsingin Sanomat	Iltalehti	Ilta-Sanomat	Turun Sanomat
Viron ulkoministeri toivoo Suomen ja Ruotsin liittyvän Natoon.	Presidentti Niinistö: Suomi tavoittelee EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistamista. Kumppanuutta kehitetään sekä Naton ja erityisesti pohjoismaiden kanssa.	TAMMIKUU Puolustusministerin mukaan Suomi voisi omistaa yhteistä sotakalustoa muiden Pohjoismaiden kanssa. Tämä vaatisi kuitenkin valtiotoumuksen.	Puolustusministerin mukaan Suomi voisi omistaa yhteistä sotakalustoa muiden Pohjoismaiden kanssa. Tämä vaatisi kuitenkin valtiotoumuksen. Yhteinen kalustohankinta koskisi todennäköisesti vain Suomea ja Ruotsia, koska muut Pohjoismaat ovat Nato-jäseniä.	Pääministeri Jyrki Katainen ei innostu puolustusliitosta Suomen ja Ruotsin välillä. Kannattaa puolustusyhteistyötä ja sen kehittämistä esimerkiksi harjoituksin ja materiaalihankinnoissa. Puolustusministeri Carl Haglund pitää valtiosopimusta tai puolustusliittoa edellytyksenä jos mailla on yhteistä puolustuskalustoa.
	Ruotsalaisministerit tiivistäisivät pohjoismaista yhteistyötä. Tämän avulla parannettaisiin sotilaallista toimintakykyä, vaikuttavuutta ja puolustusressurssien käyttöä. Suomen puolustusministeri kannattaa puolustusyhteistyön tiivistämistä.	Viro toivoo Suomea ja Ruotsia Natoon	Presidentti Sauli Niinistö: Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kantava ajatus on yhteistyö: Pohjoismainen yhteistyö, jota kehitetään harkiten EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan yhteistyö Nato-yhteistyö Nato-jäsenyyttä ei olla hakemassa, vaikka mahdollisuus on edelleen olemassa Oma uskottavapuolustus on oltava kunnossa	Puolustusliitosta ei ollut puhetta Suomen ja Ruotsin ulko- ja puolustusministerien tapaamisessa. Presidentti Niinistö kehotti pitämään kiinni ajatuksesta, että kehitetään esillä olevaa puolustusmateriaaliyhteistyötä.
	Pohjoismaiden puolustusyhteistyön tiivistäminen ja yhteinen puolustuskalusto saa Suomen puolustusministeriltä myönteisen vastaanoton. Yhteistyö lähinnä Ruotsin kanssa koska muut pohjoismaat ovat Nato-jäseniä.	Presidentti Sauli Niinistö: Ei ammattiarmeijalle, aivan liian kallias Puolustusyhteistyössä keskitytään esim. puolustusmateriaaliyhteistyöhön Ruotsin kanssa, ei puolustusliittoon, Nato-linjassa ei muutoksia		

Aamulehti	Helsingin Sanomat	Iltalehti	Iltä-Sanomat	Turun Sanomat
	<p>Viron ulkoministerin mukaan Suomi ja Ruotsi ovat käytännössä Naton jäseniä.</p> <p>Viron ulkoministerin mukaan Suomen ja Ruotsin jäsenyys valkauttaisi Itämeren aluetta,</p> <p>Naton pääsihteerin mukaan maa on tai ei ole Naton jäsen ja tätä kautta puolustusliiton artikla viiden turvatakuiden alainen.</p>			
	<p>Ruotsissa ollaan huolestuneita maanpuolustuskyvystä, joka johtuu pääosin asevelvollisuudesta luopumisesta.</p> <p>Suomessa on samansuuntaista huolta kun reservin kokoa supistetaan.</p> <p>Tukijoiden mukaan Suomen ja Ruotsin erilaiset armeijat täydentäisivät toisiaan. Kuitenkin ilman valtinoikeudellisia sopimuksia sitoutuminen on riskialtista, koska kaluston käyttäminen voisi mennä riitelyksi. Tähän johdopäätökseen esitti myös Suomen puolustusministeri.</p> <p>Puolustusministeri Haglundin mukaan pohjoismainen yhteistyö tulee kyseeseen Ruotsin kanssa, koska muut pohjoismaat ovat Naton jäseniä.</p>			
	<p>Presidentti Niinistön mukaan</p> <p>Pohjoismainen yhteistyötä rakennetaan harkiten ja vaiheittain.</p> <p>Tällä hetkellä kehitetään puolustusmateriaali hankinnan periaatetta (pooling and sharing).</p> <p>Suomi hoitaa itse oman sotilaallisen puolustuksen, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen.</p>			
	<p>Ruotsin ulkoministeri Carl Bildtin mukaan:</p> <p>Suomi ja Ruotsi seuraavat toisten Nato-kantoja</p> <p>Juuri nyt Nato-jäsenyys ei ole poliittinen realiteetti</p> <p>Puolustusministeri Haglundin mielestä lähitulevaisuus ei tuo muutoksia. Suomessa Ruotsin Nato-kantoja liioiteltiin.</p>			

HELMIKUU

Esimerkki klusterisoinnista:

Empiirinen tutkimusmateriaali, uutiset teemoiteltuina pääteemoittain.

Puolustustratagisuus	EU:n turvallisuuspolitiikka	Pohjoismainen puolustusyhteistyö	Ruotsi	Venäjä	Nato-kysymys
<p>Presidentti Niinistö: Suomi hoitaa itse oman sotilaallisen puolustuksen, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen.</p>	<p>Suomi tavoittelee EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistamista. Kumpuannutta kehitetään sekä Naton ja erityisesti pohjoismaiden kanssa.</p>	<p>Pääministeri Jyrki Katainen ei innostu puolustusliitosta Suomen ja Ruotsin välillä.</p>	<p>Ruotsissa ollaan huolestunut maan puolustuskäytöstä, joka johtuu pääosin asevelvollisuudesta luopumisesta.</p>	<p>Suomalaisista yksi viidestä kokee Venäjän suurena tai melko suurena uhkana.</p>	<p>Viro toivoo Suomea ja Ruotsia Natoon</p>
<p>Kyselyn mukaan asevelvollisuutta kannatti neljä viidestä suomalaisesta</p>	<p>Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kantava ajatus on yhteistyö: - Pohjoismainen yhteistyö, jota kehitetään harkiten - EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan yhteistyö, - Nato-yhteistyö</p>	<p>Pääministeri Katainen kannattaa puolustusyhteistyötä ja sen kehittämistä esimerkiksi harjoituksen ja materiaalihankinnoissa.</p>	<p>Ruotsin ulkoministeri Carl Bildtin mukaan: - Suomi ja Ruotsi seuraavat toisten Natokantoja - Juuri nyt Nato-jäsenyys ei ole poliittinen realiteetti</p>	<p>Venäjäisten harjoituslento ylitti Ruotsin ilmasuojan lähellä Ruotsin rajaa. Tapaus aloitti heti keskustelun Ruotsin puolustuskyvystä.</p>	<p>Nato-jäsenyyttä ei olla hakemassa, vaikka mahdollisuus on edelleen olemassa</p>
<p>Puheloinen: Jos Suomi haluaa puolustaa koko maata, ei reservin kokoa voida enää supistaa ja Suomelle tulisi kalliiksi ammatinharjoittajia</p>	<p>Valitsemuiston turvallisuuspoliittisessa selonteossa korostettiin Natoon kumpuannutta ja pohjoismaista yhteistyötä sekä EU:n turvallisuuspoliittista ulottuvuutta.</p>	<p>Puolustusliitosta ei ollut puhuttu Suomessa ja Ruotsin ulko- ja puolustusministerien tapaamisessa.</p>	<p>Ruotsissa on käynnissä keskustelu puolustuksen uskottavuudesta. Tähän liittyy myös Suomen pitää varautua siihen, että Ruotsi menee Natoon.</p>	<p>Venäjäiset sotakoneet harjoittelivat lähellä Ruotsin aluevesiä. Ruotsalaiset eivät ehtineet reagoida koukkauksen, sillä ilmapörmien matalan vaimuuden vuoksi.</p>	<p>Viron ulkoministeri toivoo Suomen ja Ruotsin liittyvän Natoon.</p>
<p>Puolustusministerin mukaan maan puolustuksen periaatteita pitää tarkastella seuraavalla hallituskaudella uudestaan jos puolustusvoimille ei voida osittaa lisää rahaa.</p>	<p>Eduskunnassa käsiteltiin Suomen liittoutumattomuuslinjaa. Tilaisuudessa hyväksyttiin ulkoasiainvaliokunnan mietintö, jossa määräteltiin, että Suomen puolustus on kansainvälisesti verkottunut. Sotilaallisen yhteistyön vastapainoksi korostetaan laajoja turvallisuusuhkia ja siviilikriittisinhallintaa.</p>	<p>Tulvaisuuden resurssikysymykset tulevat haasteeksi puolustusvoimille ja tulee kysyä miten Suomea puolustetaan uskottavasti.</p>	<p>Venäjä toisti kantansa, että se vastustaa Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyttä. Maiden mahdollinen Nato-jäsenyys aiheuttaisi Venäjän vastatoimenpiteitä. Tämä voisi tarkoittaa askelta kohti kilpavarustelua.</p>	<p>Ulkoministeri Carl Bildt sanoi, että tapausta koskeva keskustelu on ollut "hysteristä". Heillä oli kuitenkin hyvä kuva mitä tapahtui.</p>	<p>IL Gallupin mukaan vain Nato pelastaisi hyökkäykset, silti valtaosa ei halua Natoon.</p>